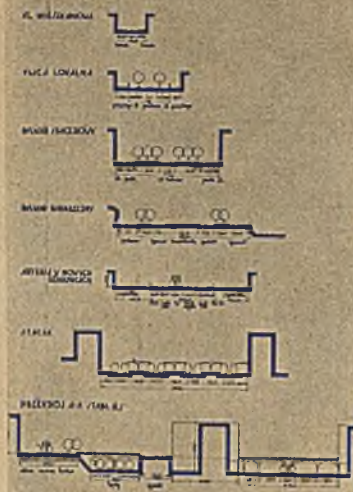

ARCHITEKTURA I BUDOWNICTWO

ROK VIII
1 9 3 2

PRZEKROJE 1:500

WIDOK Z PUNKTU
PROJEKTOWANE, CITY

1

w a r s z a w a

Piece
 POKOJOWE
 I KUCHENNE

Szrajbera
 Z
 KAFLI
 STALOWYCH

*Stanowią ostatnią
 zdobycz techniczną
 w dziedzinie konstrukcji,
 pieców mieszkaniowych.*

**WARSZAWA.
 GROJECKA. 33.
 TELEFON 9-20-33.**

**POLSKA
 FABRYKA
 OŁÓWKÓW
 L.i C.
 HARDTMUTH
 LECHISTAN S.A.
 KRAKÓW**

Składnica przyborów kreślarskich i zakład wyświetlania rysunków oraz oprawy planów

ALBIN ZABORSKI

W A R S Z A W A, WIDOK 22
 TELEFON 405-09

WYŁĄCZNA SPRZEDAŻ
 papierów światłoczułych, utrwalanych na sucho, jedynej
 krajowej wytwórni papierów światłoczułych „OZALID“
 właśc. OTTON SÖDERSTRÖM, Łódź

GENERALNE PRZEDSTAWICIELSTWO
 maszyn do wyświetlania i utrwalania rysunków oraz
 planów wszechświatowej fabryki
 R. REISS W LEIBENWERDA

KATALOGI, CENNIKI, PRÓBKI ORAZ DEMONSTRACJE MASZYN W RUCHU SĄ NA KAŻDE ŻĄDANIE

**BIURO TECHNICZNE
 ZAJĄCZKOWSKI, SZEWCZYKOWSKI i S-ka**

INŻYNIEROWIE

OGRZEWANIA CENTRALNE, WODOCIĄGI I KANALIZACJA,
 KUCHNIE PAROWE, SUSZARNIE, ODKURZANIA,
 DEZYNFEKCJE, PRALNIE, ŁAŻNIE

PROJEKTY

WARSZAWA
 ŚLISKA Nr 9. TEL. 765-12, 689-12.

KOSZTORYSY

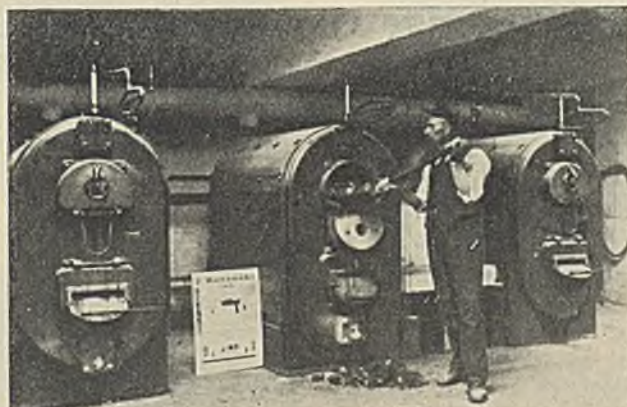
JAN RÓŻAŃSKI

TORUŃ
MOSTOWA 20
TELEFON 264

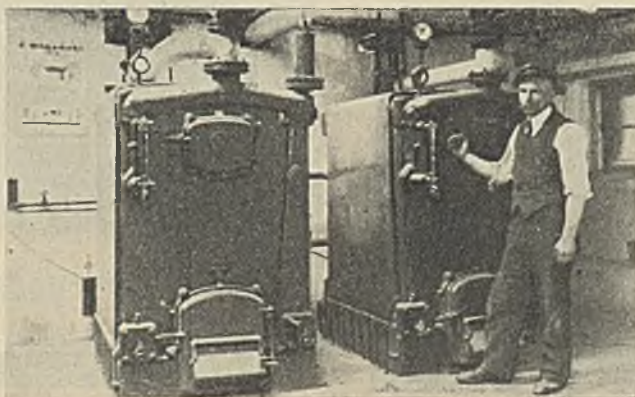

ZAKŁADY URZĄDZEŃ
ZDROWOTNYCH
KANALIZACJE-OGRZEWANIE
CENTRALNE
WODOCIĄGI-URZĄDZENIA SANITARNE

Kotły centralnego ogrzewania w Kotlewni gmachu Kasy Chorych w Toruniu. Wykonała f. „Jan Różański” w Toruniu.

Kotły do ciepłej wody dla łaźni w Kotlewni gmachu Kasy Chorych w Toruniu. Wykonała f. „Jan Różański” w Toruniu.

STANISŁAW

BUDOWNICZY—

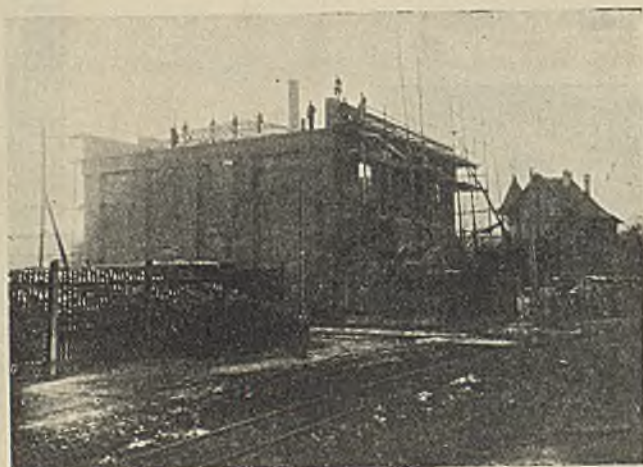
TORUŃ, ul. Słowackiego 19. Tel. 302

Arch. Br. Jankowski (Bydgoszcz). Willa p. Tempkiego.
Budowę wykonała f. „Stanisław Schmidt“.

Arch. S. Cybichowski (Poznań). Gimnazjum i Konwikt
OO. Redemptorystów. Budowę wyk. f. „Stanisław Schmidt“.

Budynek na cysterny Państwowego Monop. Spirytusowego.
Projekt P. M. S. Budowę wyk. f. „Stanisław Schmidt“.

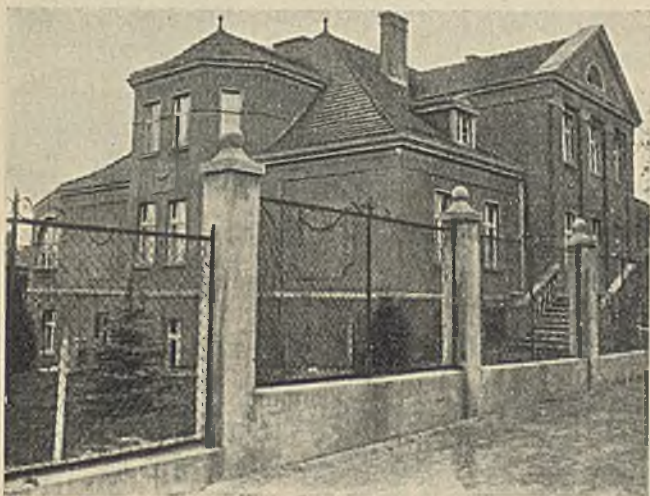

Budynek biurowy. Projekt i wyk. f. „Stanisław Schmidt“
w Toruniu.

S C H M I D T

-ARCHITEKT

TORUŃ, ul. Słowackiego 19. Tel. 302

Arch. Br. Jankowski. Willa dr. Ossowskiego w Toruniu.
Budowę wykonała f. „Stanisław Schmidt“.

Willa p. A. Rosochowicza w Toruniu. Projekt i budowę
wykonała f. „Stanisław Schmidt“.

Arch. K. Ulatowski. Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu.
Budowę wykonała f. „Stanisław Schmidt“.

Arch. K. Ulatowski. Dom dla 32 rodzin dla miasta Torunia.
Budowę wykonała f. „Stanisław Schmidt“.

WYTWÓRNIA
WYROBÓW
BETONOWYCH
I KSYLOLITOWYCH

EDMUND
SZMIDT

WARSZAWA
UL. GRÓJECKA 56
TELEF.: 328-39 i 311-08

p o l e c a :

POSADZKI AZBESTOWO-DRZEWNE

„KSYLOMENT”

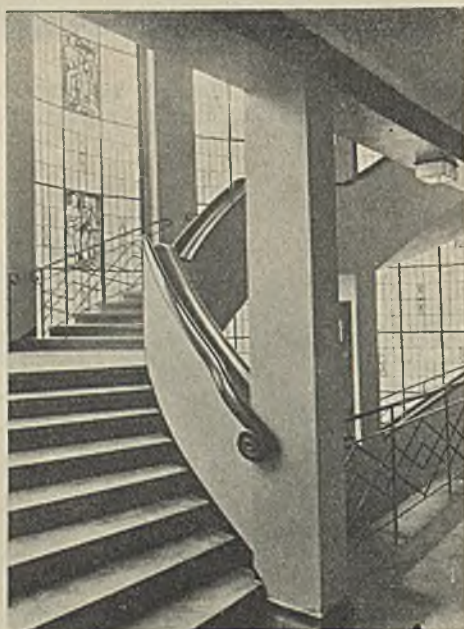
JEDNOLITE, BEZ SZPAR, CIEPŁE,
ELASTYCZNE, OGNIOTRWAŁE
DLA SZPITALI, SANATORJÓW, HOTELI,
TEATRÓW, FABRYK, LOKALI BIUROWYCH
I MIESZKALNYCH

WYROBY BETONOWE

„LASTRICO”

STOPNIE, PARAPETY,
PŁYTY, POSADZKI i t. p.

WYROBY ŻELBETOWE I SZLAKO-BETONO-
WE, JAK PŁYTY DO ŚCIAN PRZEDZIAŁÓW,
SŁUPY, RURY, PŁYTY CHODNIKOWE i t. p.

Stopnie lastrico w gmachu Kasy Chorych w Toruniu wg. proj. arch. K. Ulatowskiego wyk. firma „Edmund Szmidt” (Warszawa).

Boazerje z szafami i meble w gabinecie dyrektora w gmachu Kasy Chorych w Toruniu wg. projektu arch. K. Ulatowskiego wykonała firma „F. Konkolewski” (Toruń).

ROK ZAŁOŻENIA 1896

TELEFON 1407

F. KONKOLEWSKI

MISTRZ STOLARSKI

STOLARNIA

BUDOWLI MEBLI

i ARCHITEKTURY

WEWNĘTRZNEJ

z elektrycznym napędem

Toruń, Żeglarska 11

WYKONUJE:

KRATY ŻELAZNE
WSZELKIEGORODZAJU
OKNA ŻELAZNE
NAGROBKI
OKUCIA CAŁYCH
BUDOWLI, DRZWI,
OKIEN i t. d.

ARTUR SZULC

**ZAKŁADY ŚLUSARSKIE ART. BUDOWLANE
INSTALACJE URZĄDZEŃ SANITARNYCH**

Telefon Nr. 406. TORUŃ ul. Słowackiego 41

KONTA BANKOWE:
MIEJSKA KASA OSZCZĘDNOŚCI
CENTRALNA KASA RZEMIEŚLNICZA

1 a R E F E R E N C J E

WYKONUJE:

CENTRALNE
OGRZEWANIA
URZĄDZENIA PAROWE
I WODOCIĄGOWE
POMPY i t. d.

PRZEDSIĘBIORSTWO

MALARSKO

DEKORACYJNE

ZYGMUNT BIERNACKI

TORUŃ

STARY RYNEK 27

TELEFON 1051

OTTO ROEHR

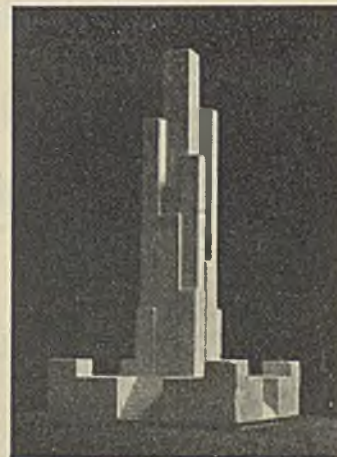
TORUŃ

MOSTOWA 22
PODMURNA 21
TELEFON 410

**ŚLUSARNIA ARTYSTYCZNA
I BUDOWLANA**

KONSTRUKCJE W ŻELAZIE, ŻELAZNE OKNA,
KRATY I OKUCIA. SPAJANIE AUTOGENOWE.
WARSZTAT REPERACYJNY

Model i budowę pomnika poległych 63 pp. według projektu architekta Ulatowskiego wykonał M SZARŁOWSKI.

M. SCHARŁOWSKI

RZEŹBIARZ

TORUŃ

UL. SŁOWACKIEGO 49

SZTUKATORSTWO
SZTUCZNE MARMURY
SZTUCZNE KAMIENIE
TYNKOWANIE FASAD
I ARCHITEKTURA MODELI

ROK ZAŁOŻENIA 1907

Arch.: Stanisław Kirkin i Jerzy Tussowski (Poznań). Dom mieszkalny Kasy Emerytalnej rob. kolej. w Poznaniu. Budowę wyk. „BAKOWSKI I SMOLIBOWSKI”.

BAKOWSKI i SMOLIBOWSKI

PRZEDSIĘBIORSTWO PRAC BUDOWLANYCH I INŻYNIERSKICH

POZNAŃ

UL. NISKA 1

TELEFON 2080

Obróbka drzewa z zakresu budowlanego
i wewnątrz zwłaszcza okien, drzwi i schodów

PRZEDSIĘBIORSTWO ROBÓT INŻYNIERSKICH

WŁADYSŁAW URBANIAK

BUDOWNICZY

POZNAŃ DROGA DĘBIŃSKA 10 (obok boiska „Sokoła”)

TELEFON 33-45

WYKONUJE SIĘ WSZELKIE
PRACE BUDOWLANE I ŻELAZO-
BETONOWE PRZY ZASTOSO-
WANIU NAJNOWSZYCH
MASZYN POMOCNICZYCH

Fabryka Wyrobów z Drzewa

WŁASNY TARTAK PAROWY w MOSINIE (przy dworcu) Tel. 15

Gmachy: Banku Polskiego w Ostrowiu (górze) i Uniwersytetu w Poznaniu wyk. f. „WŁADYSŁAW URBANIAK”

WYKONUJEMY

ELEKTRYCZNE INSTALACJE
SIŁY i ŚWIATŁA

DOSTARCZAMY

D Ź W I G I (LIFTY)
OSOBOWE i CIĘŻAROWE

ZJEDNOCZONE
PRZEDSIĘBIORSTWA
ELEKTRYCZNE

Inżynier **K. GAERTIG i Spółka**

SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ
ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ

P O Z N A Ń

Ulica Pocztowa 26

Telefon 35-84

KORASZEWSKI
I M A R W E G

POSADZKI DĘBOWE
WYROBY DRZEWNE

P O Z N A Ń

PLAC WOLNOŚCI 14. TELEFON 28-84

Kominki marmurowe,
ściany stiukowe i sztuka-
terje sufitów w gmachu
Z. U. P. U. w Poznaniu
według projektu architekta
Andrzejewskiego wykonała
firma „STANISŁAW
DUŻEWSKI”.

Stanisław Dużewski

MISTRZ RZEŹBIARSKO-SZTUKATORSKI

POZNAŃ MARSZ. FOCHA 86 TEL. 66-26

ZAKRES RZEŹBY I SZTUKATORSTWA:

MODELE ARCHITEKTONICZNE, PRA-
CE SZTUKATORSKO-DEKORACYJNE,
RABIC, SZTUCZNY MARMUR
(STIUK), OŁTARZE, FIGURY i t. p.

ZAKRES KAMIENIARSTWA:

WSZELKIE PRACE W PRAWDZI
WYM I SZTUCZNYM KAMIENIU

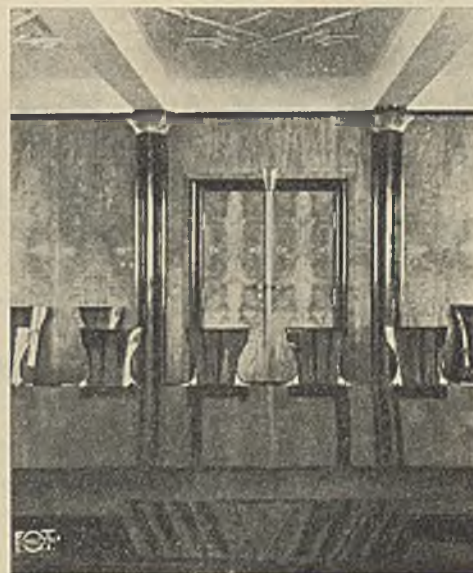

KONTO BANKOWE:
POZNAŃ, MARSZAŁKA FOSCHA NR. 47
BANK POŻYCZKOWY SPÓŁDZIELCZY

ROK ZAŁOŻENIA 1900

Sztukateria su-
fitu w sali kon-
ferenc. gmachu
Z.U.P.U. w Po-
znaniu według
proj. arch.: L.
Andrzejewskie-
go wykonała f.
„STANISŁAW
DUŻEWSKI”

OGÓLNY WIDOK HUTY SZKŁA w UJŚCIU, ROZBUDOWANEJ
PRZEZ FIRME, „EICKE I LEWANDOWSKI” w POZNANIU

BIURA INŻYNIERSKIE

EICKE i LEWANDOWSKI

PRZEDSIĘBIORSTWO ROBÓT ŻELBETOWYCH I SPECJALNYCH
KONSTRUKCYJ DRZEWNYCH

TELEFON. 38-49

POZNAŃ, UL. TOWAROWA NR. 21

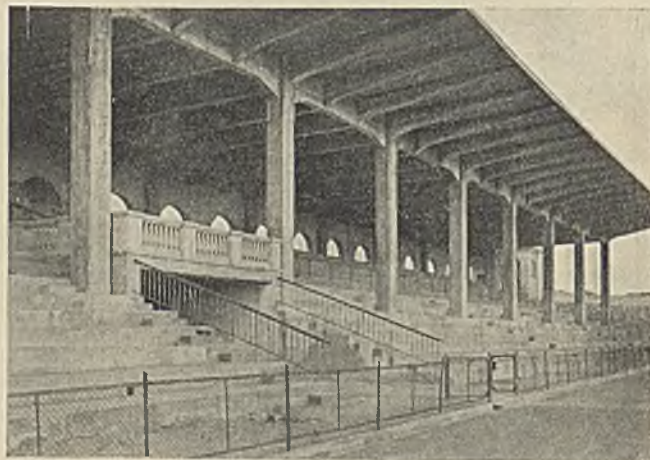
TELEFON 38-49

M. HOFMAN i S-ka

PRZEDSIĘBIORSTWO ROBÓT NAZIEMNYCH, PODZIEMNYCH
I ŻELBETOWYCH

FABRYKA
WYROBÓW
BETONOWYCH

POZNAŃ
GÓRNA WILDA 134a
TELEFON NR. 35-07

Budowa Stadjonu w Poznaniu wg. proj. arch. T.
Pajzderskiego wyk. f. „M. HOFMAN i S-ka”
w Poznaniu

M. KAPCZYŃSKI

Zakład blacharsko-instalacyjny

POZNAŃ

UL. JAKUBA WUJKA II

Telefony: 7431 i 1967

**WODOCIĄGI
POMPY
i HYDRANTY
BLACHARSTWO
BUDOWLANE**

**ODPŁYWY
KANALIZACJE
URZĄDZENIA
SANITARNE**

PATENT POLSKI Nr. 313 i 1286 MEDAL ZŁOTY

„KERAMENT” POLSKI

T. Z. O. P.

**FABRYKA WYROBÓW
CEMENTOWYCH
i GLAZUROWANYCH**

BIURO w Poznaniu ul. 3 Maja 3a, Telefon 14-63

FABRYKA w Ławicy pod Poznaniem, Tel. 68-99

Stacja kolejowa Ławica, Adres telegraficzny: „KERPOL”

**WYRABIA I MA
STALE NA SKŁADZIE**

Płyty cementowe, chodnikowe, przejazdowe, sufitowe,
granitowe, płytki posadzkowe, teracowe, krawężniki, rury
cementowe, słupy do płotów, graniczne i t. p.

Płytki glazurowane ścienne do kuchni i łazienek,
dachówki glazurowane cementowe, ornamenta i t. p.

CENTRALA:

KRAKÓW, UL. MIKOŁAJSKA 32

TELEFON 145-20 — ADRES TEL.: FANKO

ODDZIAŁ:

Kerament Polski T. z. o. p.

Fabryka wyrobów cementowych i glazurowanych
Poznań, ul. 3 Maja 3a, I p., Tel. 14-63

ST. PETLIŃSKI

POZNAŃ — ULICA STROMA 26

MISTRZ RZEŹBIARSTWA

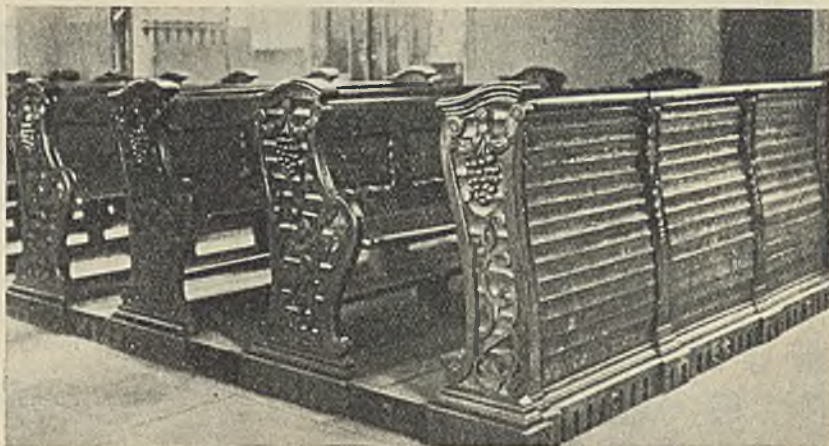
ARTYSTYCZNA STOLARNIA

BOAZERJE POLEROWANE
Z DRZEWA DELIKATNEGO, ZESTAWIANE
W RÓŻNYCH DEZENIACH I KOLORACH

DRZWI, SCHODY, PORĘCZE
D E K O R A C Y J N E

OPIERZENIA GRZEJNIKÓW
I T. P.

OŁTARZE, AMBONY, KON-
FESJONAŁY, CHRZCIELNI-
CE, STALLE, BALUSTRADY,
ŁAWY

ŁAWY DĘBOWE W KOŚCIELE ŚW. MARGINA W POZNANIU

PROJ. INŻ. ARCH. S. CYBICHOWSKI

WYK. ST. PETLIŃSKI W POZNANIU

NAGRODA NA P. W. K. 1929 ROKU
M E D A L I D Y P L O M

Władysław Matysiak

PRACOWNIA WYR. ŚLUSARSKICH Z NAPĘDEM ELEKTRYCZNYM

POZNAŃ — WIELKIE GARBARY 12 — TEL. 1732

SPECJALNOŚĆ:

KONSTRUKCJE ŻELAZNE, DACHY ŻE-
LAZNE, SCHODY, PARKANY, ORAN-
ŻERJE, DRZWI OGNIOTRWAŁE, MAR-
KIZY SAMOWIJĄCE, OKNA WYSTAW-
NE, OKNA FABRYCZNE, NADGROBKI,
OKUCIA DRZWI I OKIEN

== WSZELKIE PRACE W ZAKRES ŚLUSARSTWA WCHODZĄCE ==

Fr. J. MASADYŃSKI

FABRYKA PIECÓW KAFLOWYCH

Piec ustawiony w majątku Bednarek p. Jackowskiego
wykonała firma „Fr. J. MASADYŃSKI”.

P O Z N A Ń,
PLAC NOWOMIEJSKI 10a
TELEFON ——— 27-84.

KONTA BANKOWE:
BANK MIASTA POZNANIA
::: P. K. O. Nr. 211104 :::

C. LEITGEBER

PRZEDSIĘBIORSTWO ROBÓT
INŻYNIERYJNO-BUDOWLANÝCH

P O Z N A Ń,
UL. NARAMOWICKA 25
—— TELEFON 5081. ——

POD-NAZIEMNE, ŻELBETOWE. ŻWIROWNIE. FABRYKA
WYROBÓW CEMENTOWYCH. CHODNIKI, KRAWĘŻNIKI,
RURY, SŁUPY, SUFITÓWKI. FABRYKA WYROBÓW
DRZEWNYCH. PARKIETY, DYKTY, BOAZERJE, DRZWI,
OKNA. TARTAK.

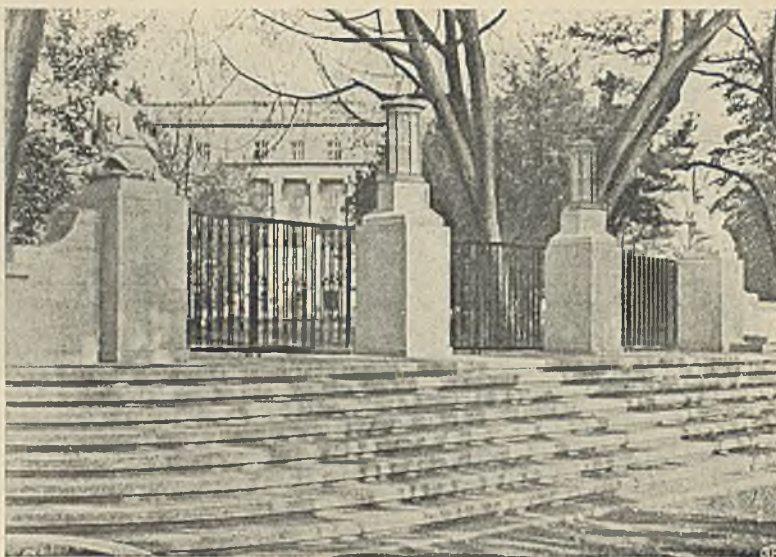
Walenty Czyżewski

POZNAŃ - ZAWADY

ULICA KORONKARSKA TELEFON 60-74

W
Y
R
O
B
Y

Z SZTUCZNEGO KAMIENIA
PRZEDSIĘBIORSTWO STOPNI
I POSADZEK TERRAZOWYCH

Stopnie i oparkanie Parku Wilsona wg. proj. arch.: Rucińskiego i W. Czarneckiego wykonała f. „Walenty Czyżewski” w Poznaniu.

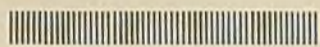
Planografja

Zakłady Światłograficzne

Poznań

ulica Gwarna 11

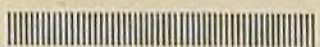
Telefon 37-47

Specjalność: Światłokopje.

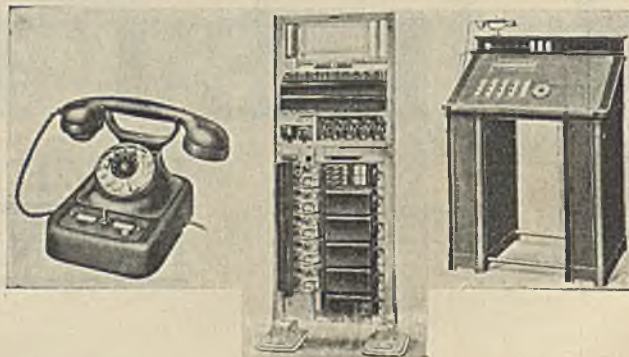
Reprodukcje

planów, rysunków, map,
w kolorach wedle
życzenia.

Masowe nakłady.

CENY BEZKONKURENCYJNE

TELEFONY

wszelkich systemów

instaluje

i również na dogod-
nych warunkach

wydzierżawia

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO TELEFONÓW z o. p.
POZNAŃ, UL. PIEKARY 16/17

SZAFRANEK i ROSZCZYK

ROK ZAŁOŻENIA 1898

INŻYNIEROWIE

POZNAŃ, FREDRY 6

FABRYKA BUDOWY OGRZEWAŃ CENTRALNYCH I WENTYLACJI

WENTYLACJE MECHANICZNE
OGRZEWANIA WODNE Z POMPA
OGRZEWANIA ODLEGŁOŚCIOWE

SPECJALNOŚĆ: URZĄDZENIA SUSZARNI DLA PRZEMYSŁU DRZEWNEGO I CHEMICZNEGO

FABRYKACJA KOTŁÓW PŁOMIENNO-RUROWYCH, BOJ-
LERÓW I REZERWOARÓW. AUTOGENICZNE SPAWANIE
INSTALACJE WODOCIĄGÓW I KANALIZACJI DOMÓW
I MIAST. PRALNIE I KUCHNIE PAROWE. ŁAŻNIE PA-
ROWE I RZYMSKIE. APARATY DEZYNFEKCYJNE.

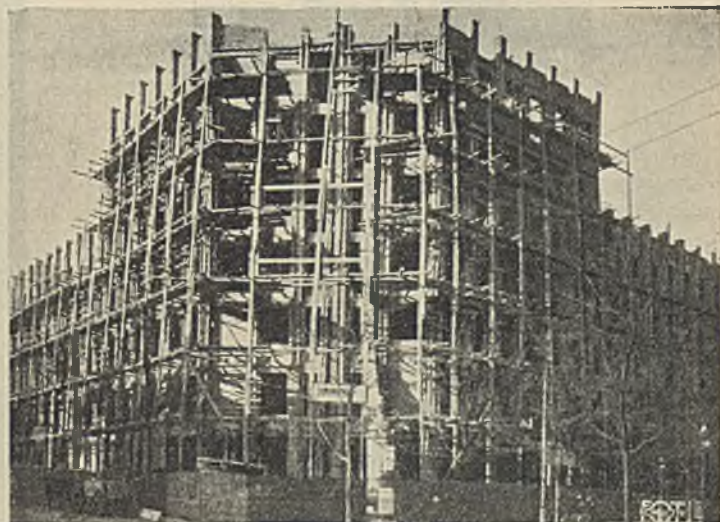
**ODZIAŁY: WARSZAWA: JANUSZ CHOLEWICKI — WYBRAŃSKA 2; KRAKÓW: KAROL BRYJAK —
SZLACHTOWSKIEGO 17; ŁÓDŹ: INŻYNIER ARCHITEKT WIKTOR JANISZEWSKI — NARUTOWICZA 45**

Przedsiębiorstwo Robót Budowlanych
K. SOWIŃSKI BUDOWNICZY

POZNAŃ

WINIARY
UL. SZYDŁOWSKA 13
TELEFON 37-41.

Wykonuje wszelkie
prace budowlane po
cenach przystępnych
i warunkach
dogodnych

Budowa Zakładu Ubez. Pracow. Umysł. w Poznaniu wg. projekt arch.
M. Andrzejewskiego wykonała firma „K. SOWIŃSKI” w Poznaniu

FABRYKA PAPY DACHOWEJ

Seweryn WRZESIŃSKI

POZNAŃ, PI. WOLNOŚCI 18. Telefon 32-98.

POLECA SWE OGÓLNIENIE Z PIERWSZORZĘDNEJ
JAKOŚCI ZNANE WYROBY JAKO TO:

ogniotrwałą papę dachową we wszystkich gatunkach, papę arfaltową na fundamenta, papę asfaltową „ASBIT“ (Fabrykat prawnie zastrzeżony) na podbitki sufitów, podkładki pod dachówkę, podłogi i posadzki w śpichlerzach, magazynach etc. Preparaty do uszczelnienia i reperacji dachów papowych, lepik, smołę i lakier do smarowania dachów,

WYKONUJE RÓWNIEŻ:

przez specjalnie wyszkolonych majstrów, podbitki sufitów, papę „ASBIT“ w stajniach, oborach etc., kładzenie „ASBITU“ na posadzki, podłogi i t. p. w śpichlerzach, magazynach i t. d.

Krycie dachów papą ogniotrwałą podług wszelkich systemów oraz remonty i reperacje starych lub uszkodzonych dachów papowych.

Specjalność:

POKRYWANIE DACHÓW ŻELBETOWYCH.

DLUGOLETNIENIE GWARANCJE.

DLUGOLETNIENIE GWARANCJE.

Liczne referencje i uznania klienteli za doskonałe wyroby i wykonanie prac.

NAJLEPSZA PAPA DACHOWA

SMOŁA

LEPNIK

KARBO-
LINEUM

IT.D.

POZNAŃ

LIBELTA 12

Zwracamy uwagę na nasz oddział dekarski, rozporządzając fachowymi wyszkolonymi majstrami czynnymi w fabryce od przeszło 30 lat.

Nasza specjalność: dachy papolinowe wzgl. kizolinowe, nie potrzebujące przez 10 wzgl. 15 lat i dłużej żadnego smolenia lub innej naprawy.

FABRYKA PAPY DACHOWEJ
z własną destylarnią smoly
PRZEMYSŁ SMOŁOWCOWY
dawniej Lindenberg

właściciele SYLW. URBAŃSKI i W. OPITZ
Poznań. ul. Libelta 12. Tel. 32-63. Fabryka w Starołęce. Telef. 11-23
ISTNIEJE OD ROKU 1897.

SREBRNY DUŻY MEDAL
Z WYSTAWY HOTELOWEJ Z ROKU
1927 ZA WEWNĘTRZNA DEKORACJĘ
OBICIAMI PAPIEROWEMI I LI-
NOLEUM

Zb. Waligórski

Wielkopolska Centrala Tapet

CENTRALA Poznań, Pocztowa 31, Tel. 12-20.

ODDZIAŁ Bydgoszcz, Gdańska 164, Tel. 12-23.

TAPETY

krajowe i zagraniczne

CERATY

meblowe, obrusy i z metra

LINOLEUM

gładkie w różnych kolor. i deseniach

DYWANY

i CHODNIKI

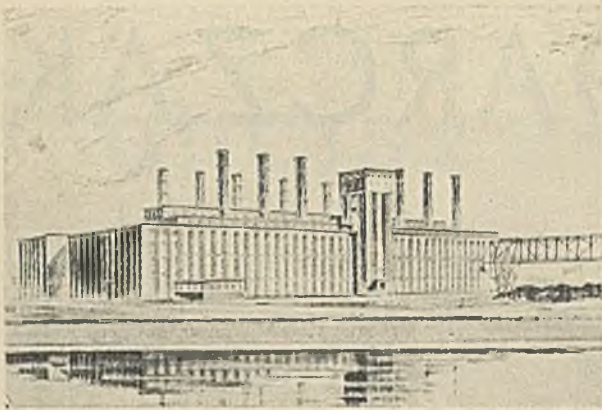
KOKOSOWE

chodniki i maty

HURTOWNIE — — — — — DETALICZNIE

OLBRZYMI WYBÓR

KORZYSTNY ZAKUP!

Arch.: A. Cybichowski. Gmach Elektrowni miejskiej w Poznaniu. Roboty szklarskie wykonała f. „M. JASKÓLSKI” w Poznaniu.

M. Jaskólski

ROK
ZAŁ.
1906

szklarnia artystyczno-budowlana

P O Z N A Ń

Ul. Św. MARCINA Nr. 54.

Telefon 25-73

Arch.: M. Andrzejewski. Gmach Z.U.P.U. w Poznaniu. Roboty szklarskie wyk. f. „M. JASKÓLSKI”.

Franciszek Ignaszewski

Mistrz Rzeźbiarski i Modelarz
B. uczeń Szkoły Sztuk Pięknych w Monachium

ZAKŁAD ARTYSTYCZNO-RZEŹBIARSKI

POZNAŃ, GROBLA 23

WYKONUJE WSZELKIE RZEŻBY
KOŚCIELNE, MEBLOWE i BU-
DOWLANE PODŁUG WŁASNYCH
LUB DANYCH RYSUNKÓW
MODELOWANIE

Fragment chrzcielnicy
w kościele w Opalenicy
(Wlkp.)

Proj. i wyk. Franciszek
Ignaszewski w Pozna-
niu (1919 r.).

Tablica korporacyjna
w Uniwersytecie Poznań-
skim (r. 1931).

Projekt i wyk. Franciszek
Ignaszewski w Poznaniu.

JÓZEF WŁÓDARCZAK

mistrz garncarski

budowa pieców kaflowych, posadzki z płyt terrakotowych, płytki glazurowane do wykładania ścian, kafle białe i majolikowe.

POZNAŃ, ul. Rybaki 29

Telefon ————— 14-28 i 72-52.

Składnica—Dworzec Towarowy

Wielki ZŁOTY MEDAL
na P. W. K. 1929 r.

MEDAL BRONZOWY
Ministerstwa Przem. i Handlu

I. WREMBEL

MISTRZ MALARSKI

P O Z N A Ń,
Św. MARCINA 66/67.
Telefon - - - 3915

wykonuje pierwszorzędnie wszelkie prace malarskie, od najskromniejszych zwykłych malowań do najwspanialszych dekoracji.

CENY NAJNIŻSZE
dogodne warunki spłat.

Franciszek Szymański

▮ Poznań

BIURO: ULICA PRZEMYSŁOWA 71
(Przy zbiegu ulicy Towarowej)
T E L E F O N 71-73

SKŁADNICA I SPRZEDAŻ

KAFLE WSZELKIEGO RODZAJU PŁYTEK GLAZUROWANYCH ORAZ POSADZEK

USTAWIANIE PIECÓW

STAŁYCH, PRZENOŚNYCH I GAZOWYCH ORAZ WYKŁADANIE ŚCIAN PŁYTKAMI GLAZUROWANEMI I POSADZEK

Firma

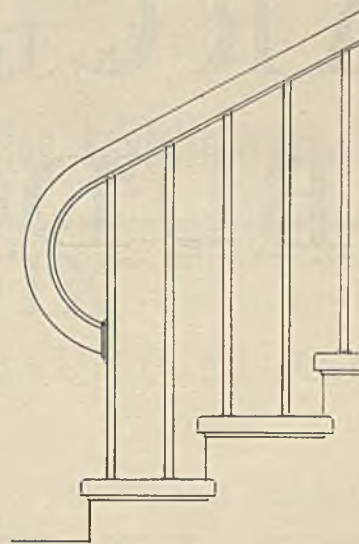

St. Żuromski

▮ Poznań

Ul. Fr. RATAJCZAKA Nr. 17
T E L E F O N Nr. 14-04

KRATĘ WEDŁUG
PROJ. ARCHITEKTA
L. MENDELSKIEGO
WYKON. f. ST. ŻUROMSKI

WYKONYWANIE WSZELKICH
KONSTRUKCYJ ŻELAZNYCH

Fabryka krat i ornamentów
metalowych

SPECJALNOŚĆ:

OKNA i SZAFKI WYSTAWNE Z BRONZU,
MOSIĄDZU i WSZELKICH innych METALI

Biura architektoniczne — przedsiębiorstwa budowlane i techniczne — wszelkie przedsiębiorstwa, których działalność związana jest z budownictwem wiedzą, że ogłoszenie w miesięczniku

„ARCHITEKTURA i BUDOWNICTWO”

jest dla każdej firmy największą rękojimą
P O W O D Z E N I A

„ARCHITEKTURA i BUDOWNICTWO”
w ciągu swej 7-letniej egzystencji uzyskała niebywałą dotąd
poczytność i rozpowszechnienie w kołach fachowych.

„ARCHITEKTURA
i BUDOWNICTWO”

dociera wszędzie
informuje o wszystkim.

Polecają: **E. DUTLINGER** i **A. BOROWIK**
 WARSZAWA PRÓŻNA Nr. 10
 Telefony 624-65, 280-55, 439-58, 657-26, 805-12

„SOWPOLTORG W WARSZAWIE”

GENERALNE PRZEDSTAWICIELSTWO

TOWARZYSTWA AKCYJNEGO

„SOWPOLTORG w MOSKWIE“

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

WARSZAWA, WIERZBOWA 11, TELEFON 265-90

D o s t a r c z a :

Uralski magnezyt kaustyczny

Chlorek magnezu

T a l k

Do podłóg ksyrolitowych i t. p.

Stropy żelbetowe z zastosowaniem szkła „SUNFIX“

SZKŁA „SUNFIX“ DO KONSTRUKCYI ŻELAZO-BETONOWYCH T-WA „ST. GOBAIN, CHAUNY ET CIREY“

Fabryka Luster — Przedsiębiorstwo Robót Szklarskich

JAN SZULC

Warszawa, Nowy-Świat 59. Telefon 765-94 i 9-62-32.

ARTYŚCI

malarze

G. PILECKI

i L. BIELIŃSKI

były restaurator obra-

zów w Muzeum Ce-

sarskiem „Ermitage“

w Petersburgu

PRZYJMUJE

do

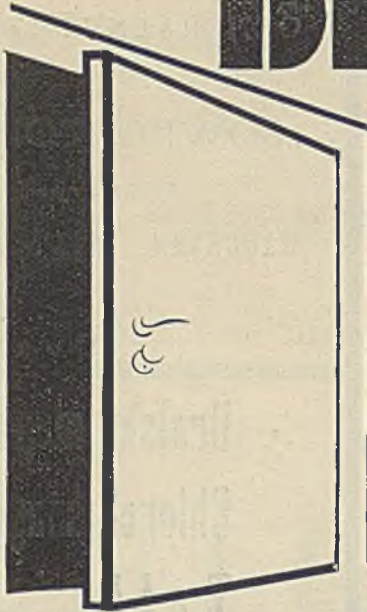
Warszawa, Wspólna 45 m. 7 drugi dom od Marszałkowskiej Tel. 917-22

ODNAWIANI A

uszkodzone obrazy starej szkoły i nowych czasów.

Wykonują wszelkie prace w zakresie konserwacji obrazów wchodzące:

dublowanie (podklejanie nowym płótnem); **przenoszenie farby** obrazów, malowanych na płótnie, ze starego na nowe płótno, oraz przenoszenie farby obrazów, malowanych na desce, miedzi lub ścianie; **zabezpieczanie obrazów od wilgoci**; **restaurowanie ściennych malowideł** (fresków) i malowanie nowych, **zdobienie kościołów**; **restaurowanie obrazów pastelowych**; **oczyszczanie starych poplamionych sztychów jednobarwnych i kolorowych**; **reperacja porcelany**.

DRZAWI
PEYTOWE
SOSNOWE

dostarczają

STARACHOWICE
 WARSZAWA WARECKA 15
 DZIAŁ LASÓW I STOLARNI

St. Szymański i K. Cygański

WARSZAWA, WILCZA 32. Tel. 8-14-78.

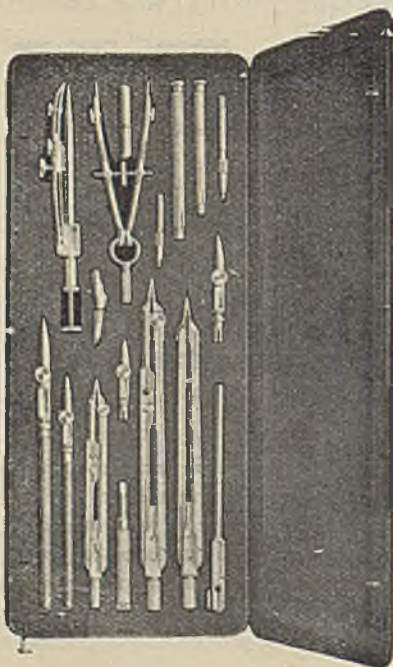
ARTYKUŁY RYSUNKOWE i KREŚLARSKIE

WIELKI WYBÓR PAPIERÓW TECHNICZNYCH

ZAKŁAD KOPJOWY I FOTOKOPJA DOKUMENTÓW I RYSUNKÓW

APARATY DO KOPJOWANIA PLANÓW

ZAMÓWIENIA NA PROWINCJĘ WYSYŁAMY ODWROTNĄ POCZTĄ

ŻĄDAJCIE OFERT NA SZABLONY DO PERSPEKTYW.

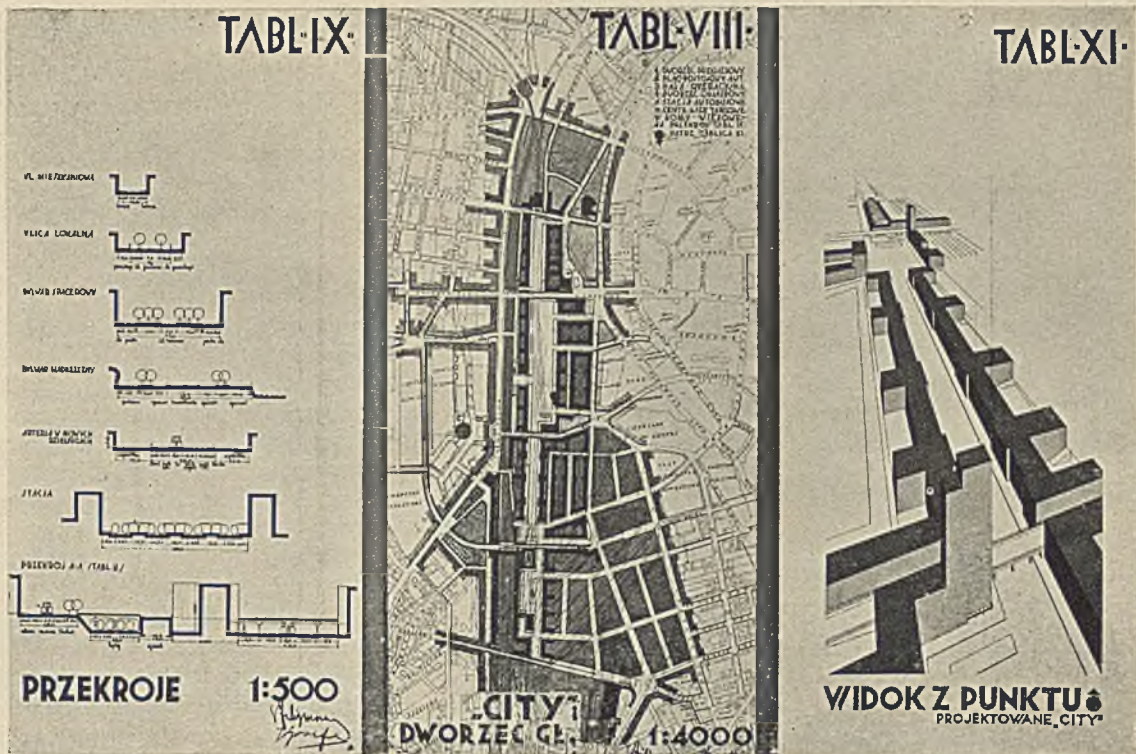
FABRYKA MEBLI ARTYSTYCZNYCH JÓZEF SROCZYŃSKI

W POZNANIU

WYSTAWA I BIURO SPRZEDAŻY ul. MARSZ. FOCHA 4
 FABRYKA ul. EMILJI SZCZANIECKIEJ 10. TELEFON 64-98

P O L E C A M Y: Meble skromne i wykwintne, w znanym artystycznym i solidnym wykonaniu z drzew szlachetnych, krajowych i zagranicznych: boazerje, schody, kominki, meble wyściełane, tapety, obicia ścienne i meblowe, oświetlenia, brzozy, kryształy i porcelanę. Całkowite urządzenia wnętrz, prace sztukatorskie, malarskie i pozłotnicze wykonujemy pod fachowym i artystycznym kierownictwem pierwszorzędnych architektów naszych, ze znanym smakiem i solidnością. Projekty, rysunki, kosztorysy, oraz porady fachowe bezpłatnie.

CHLUBNE ODZNACZENIA
 GRAND PRIX W R. 1925
 WIELKI ZŁOTY MEDAL
 P. W. K. 1929
 WIELKI ZŁOTY MEDAL
 PAŃSTWOWY 1929 ROKU

1—3. Arch.: Stanisław Filipkowski i Jan Graeffe (Warszawa). Praca konkursowa Nr. 4, na projekt regulacji i zabudowy m. Poznania. Nagroda I.

KONKURS NA PROJEKT REGULACJI I ZABUDOWY M. POZNANIA

NA MARGINESIE KONKURSU

Adam Paprocki, *prezes Tow. Urbanistów Polskich*

Konkurs na plan zabudowania m. st. Poznania ponownie wskazał na znaczenie konkursów urbanistycznych, których ogłaszanie jest niedoceniane.

Konkurs architektoniczny, t. j. konkurs na „jednostkę budowlaną”, służący dla uzyskania największej ilości pomysłów, najlepszego rozwiązania architektonicznego i wreszcie wydobycia talentów, daje pragnącemu budować tak istotne korzyści, iż zdaje się nie wymaga uzasadnienia.

Dla budynków państwowych i użyteczności publicznej konkurs powinien być jedyną drogą zdobycia projektów architektonicznych i powołania autora do ich wykonania.

Jeżeli miasto jest zespołem „jednostek budowlanych”, które w planie miasta należycie umieszczone i skoordynowane, stanowią o istotnej wartości artystycznej miasta, uwzględniając zaś wymagania natury społecznej, higieny, komunikacji i zagadnień technicznych, stanowią o wartości urbanistycznej miasta, — zrozumiałe powinno być, iż ogłoszenie konkursu urbanistycznego stać się winno zasadą przy pracach wstępnych nad planami zabudowania miast, szczególnie jeżeli to dotyczy miast o specjalnym znaczeniu dla kraju.

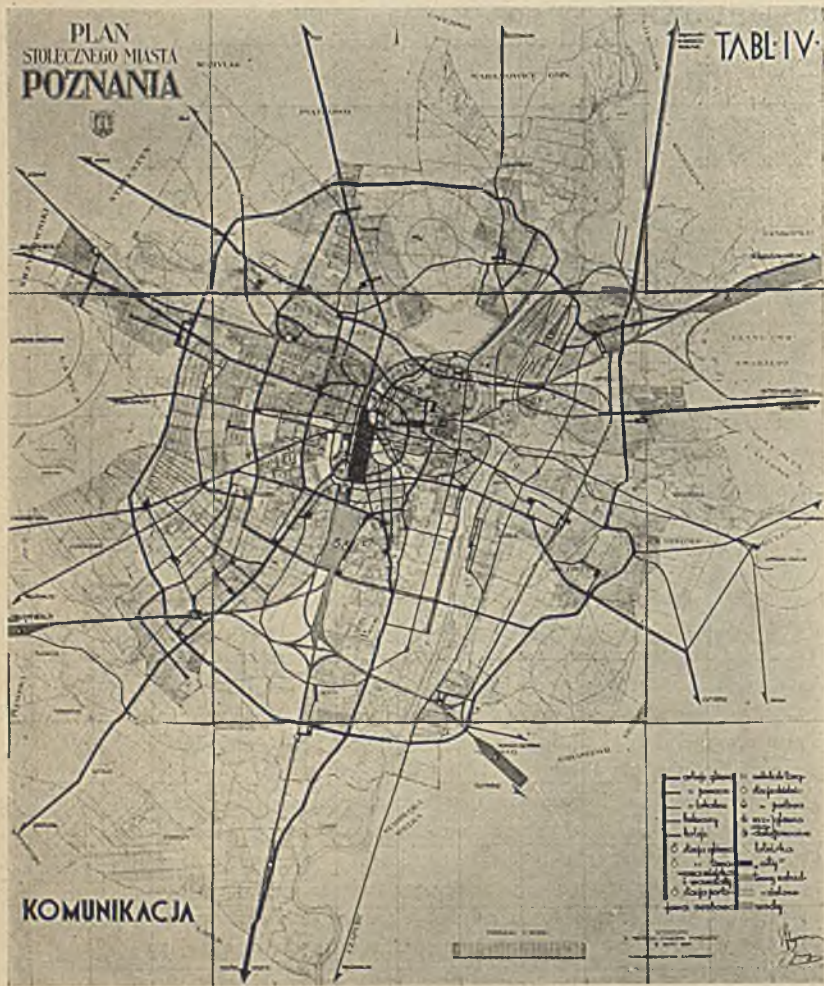
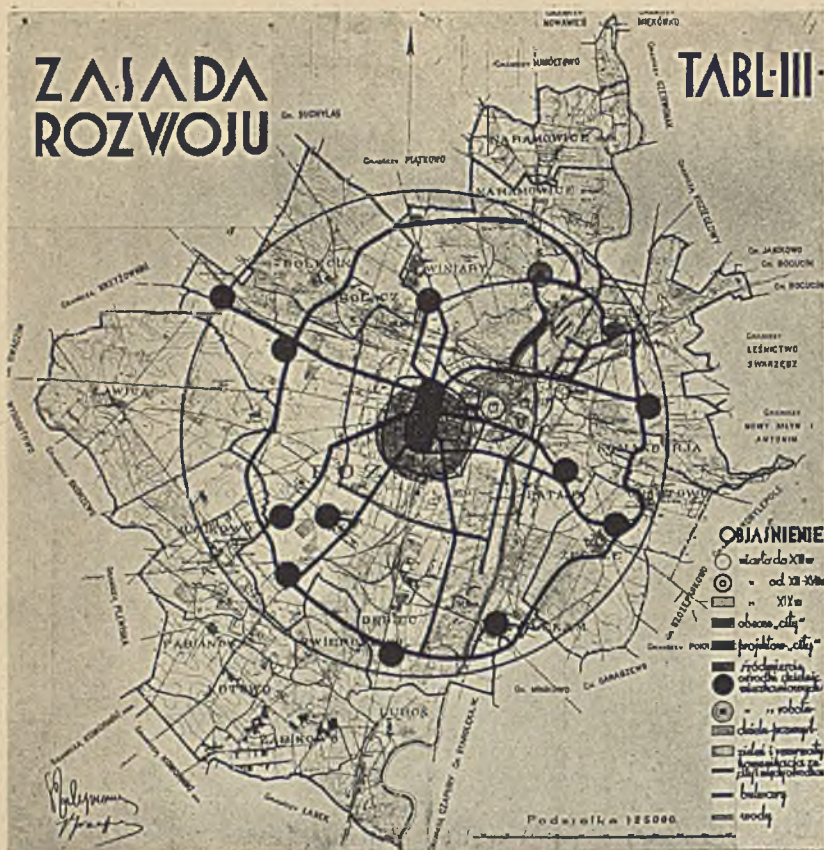
Właśnie w związku z konkursem na plan zabudowania m. Poznania, uważam za obowiązek specjalnie podkreślić to zrozumienie potrzeby ogłoszenia konkursu oraz życzliwą pomoc, udzieloną Kołu Architektów w Poznaniu i Tow. Urbanistów Polskich przez Pana Prezydenta miasta Poznania, Cyryla Ratajskiego. Zarówno uzgodnienie programu i warunków konkursu, ustalenie terminów, należytej wysokości i ilości nagród, wreszcie rzeczowe i pełne życzliwość kierownictwo prac Sędziów konkursowych było przede wszystkim zasługą Pana Prezydenta Cyryla Ratajskiego, za co

w imieniu P. P. Sędziów i konkurujących uważam za obowiązek niniejszem publicznie wyrazić podziękowanie.

Zastanawiając się nad wynikiem konkursu, a nie analizując poszczególnych prac, co załatwia szczegółowo krytyka, opracowana przez Sędziów, pragnę zauważyć, że konkurs ten dał takie właśnie rezultaty, jakie wymagane są od konkursów. Konkurs ten przyciągnął najlepszych urbanistów-architektów, którzy w pracach o wysokim poziomie dali Poznaniowi bogaty i rzeczowy materiał rozwiązania całości, jak i fragmentów miasta, potrzebnych dla wszechstronnego opracowania planu zabudowania m. Poznania. Charakteryzując zaś generalnie prace na konkurs nadesłane (prócz odznaczonych), należy je podzielić zasadniczo na dwie kategorie, w których uwydatniła się różnica pomiędzy współczesnym rozumieniem planu miasta i planowaniem miasta już obecnie zarzuconem. W grupie prac pierwszych autorzy dali doświadczenie i dorobek w zakresie planowania miast lat ostatnich, w rozumieniu należytem rozbudowy miasta oraz uwzględniali zagadnienie regionalne Poznania. W grupie drugiej, o dużej pracowitości wykonania prac, istnieje jednak niezrozumienie nowoczesnych prądów urbanistycznych, szczególnie jeżeli to się tyczy zbędnej — nadmiernej zabudowy miasta.

W konsekwencji nowoczesnego ujęcia zagadnienia planowania miasta, grupa pierwsza (prace nagrodzone) akcentując znaczenie planowania miasta, nie tylko w granicach jego terytorjum, ale jako zagadnienia szerszego, t. j. należytego związania miasta z częścią kraju, do którego Poznań należy, a przez to z Państwem całym, — wskazała na konieczność regionalnego ujęcia planu, jako podstawy projektowania współczesnego miasta. Takie właściwe ujęcie planu miasta jest jedną z większych zdobyczy konkursu, bo wskazuje na drogę, jaką pójść winna praca biura urbanistycznego miasta Poznania, jako jednego z miast stołecznych Polski.

A. P

WYCIĄG Z PROGRAMU KONKURSU

Celem konkursu jest uzyskanie szeregu rozwiązań i pomysłów, które posłużyłyby za podstawę do opracowania definitywnego planu regulacji miasta i skierowałyby rozwój jego na właściwe tory, odpowiadające współczesnym wymaganiom budowy miast.

Jako zagadnienie, dla miasta specjalnie ważne i aktualne, wykonany być powinien bardziej szczegółowy projekt rozplanowania południowej części Winiar łącznie z Cytadelą, dający pomysł użytkowania tych terenów.

Potrzeby miasta.

1. Granica wielkiego Poznania uwidoczniiona jest na załączonym planie 1 : 10 000.
2. Rozwój miasta przewiduje się do 800 000 mieszkańców.
3. Pod względem komunikacyjnym plan winien rozwiązać następujące zagadnienia:

a) Zagadnienie przepływu rzeki Warty przez miasto.

Ilość wody powodziowej, brana dotychczas jako podstawa do obliczeń, wynosi 1 660 m³ na sekundę przy wodostanie + 6,72 mtr. na wodowskaziu przy moście Chwaliszewskim (zero wodowskazu jest na kocie + 51 446 mtr.).

W czasach przedwojennych rozpatrywano dwie możliwości:

I. Przeprowadzenie rzeki przy normalnym stanie wody nowym korytem na zachód od Katedry przy zużyciu obecnego koryta rzeki, odgródzonego tamą wzdłuż nowego koryta przy gazowni jako portu, oraz przy zużyciu koryta na wschód od Katedry, jako koryta, potrzebnego dla przepływu drugiej połowy wody powodziowej.

II. Przeprowadzenie rzeki tylko jednym korytem i to na wschód od Katedry przy wykupnie odpowiedniej części dzielnicy Śródki, zasypianie starej odnogi rzeki po stronie zachodniej Katedry, oraz przy użytkowaniu obecnego koryta rzeki jako portu.

Koncepcja I w czasach przedwojennych uznana została za odpowiedniejszą i rozpoczęto regulację. Wykończono kanał przepływowy od rzeki Warty naprzeciw gazowni do mostu na Cybinie, wybudowano most w ciągu ul. Ostrówek Tumski oraz most na zachód od Katedry w ciągu ul. Chwaliszewo, nawieziono 21 ha terenów na północ od toru kolejowego Poznań — Tama Garbarska do Poznania Wschodniego pod budowę rzeźni i targowicy, niwelując fortyfikację przy Śródce, oraz wybudowano elektrownię miejską.

Czy wobec dokonanych prac zaleca się powrócić do koncepcji II, winien rozstrzygnąć biorący udział w konkursie, motywując odpowiednio swój projekt.

b) Rozszerzenie portu rzeczno.

c) Zagadnienie węzła kolejowego.

Stworzyć połączenia kolejowe zachodu ze wschodem z pominięciem śródmieścia, jako ewentl. dodatkowe połączenie dla ruchu towarowego; rozważyć możliwość przeniesienia Centralnego Dworca osobowego na dogodniejsze miejsce; rozważyć ewentl. przeniesienie lub stworzenie nowego dworca towarowego i zastawczego i poczynić ewentl. dalsze propozycje celem rozwiązania węzła kolejowego.

Należy przewidzieć dojazd kolejowy do gazowni miejskiej od nowo-projektowanego toru kolejowego we wschodniej dzielnicy miasta. Należy wziąć pod uwagę, czy przyszły dworzec towarowy i zastawczy nie powinien się znajdować na wschodzie miasta i to na wschód od rozwidlenia kolei Poznań — Gniezno i Poznań — Września.

Należy przewidzieć lotnisko cywilne oraz dworce autobusowe. Arterie wypadowe:

Należy ustalić bieg pożądaných linii wypadowych i okólnych w związku z głównymi arterjami śródmieścia również przy uwzględnieniu ruchu wycieczkowego, torów dojazdowych dla ulic przemysłowych oraz ewtl. poszerzenie ulic starego miasta przez częściowe zniesienie bloków budowlanych przy szerokim ujęciu nowoczesnych założeń wielkomiejskich.

Należy zaprojektować sieć ulic komunikacyjnych mieszkaniowych, spacerowych, tramwajowych, autobusowych i t. d.

4—5. Arch.: Stanisław Filipkowski i Jan Graeffe (Warszawa). Praca konkursowa Nr. 4 na projekt regulacji i zabudowy m. Poznania. Nagroda I.

Ruch wycieczkowy jest obecnie przeważnie skierowany na południe w stronę Mosiny, jednakże wchodzi również w rachubę w kierunku północno-wschodnim (Pobiedziska), i kierunku północno-zachodnim (Kiekrz).

Należy zaprojektować nowe arterie wypadowe oraz połączenia między poszczególnymi dzielnicami miasta.

Należy przewidzieć ulice, dzielące zbyt wielkie bloki, co specjalnie tyczy się dzielnic śródmiejskich, przewidzieć połączenie miasta z dzielnicami zamiejskimi (letniska, wsie, podmiejskie i t. p.) i w związku z zagadnieniem komunikacyjnym zaprojektować sieć linii tramwajowej.

Dzielnice.

Należy oznaczyć przeznaczenie dzielnic miasta dla rozwoju przemysłowego, handlowego, mieszkalnego, a dla tych specjalnie willowego, kolonij urzędniczych, wojskowych i robotniczych.

Place i targowice.

Należy przewidzieć place i targowice miejskie dla nowoprojektowanych dzielnic.

Plantacje i parki.

Należy oznaczyć powierzchnię na parki publiczne, kolonie podmiejskie i ośrodki wycieczkowe, place sportowe i połączenie ich, o ile możliwe, z istniejącą zielenią, tudzież związanie ich spacerowymi drogami z miastem (dolina Bogdanki, dolina Cybiny).

Budynki użyteczności publicznej.

Tak w dzielnicach istniejących, jak i w projektowanych przewidzieć należy odpowiednie budynki użyteczności publicznej ze specjalnym uwzględnieniem kościołów, hal targowych, szkół i łaźni.

Sposób zabudowania (strefy budowlane).

Należy zaprojektować strefy zabudowy miasta, z uwzględnieniem sposobu zabudowania (zwarte, półzwarte i luźne), i przewidywanej wysokości budynków.

WYCIĄG Z PROTOKOŁU POSIEDZEŃ SĄDU KONKURSOWEGO

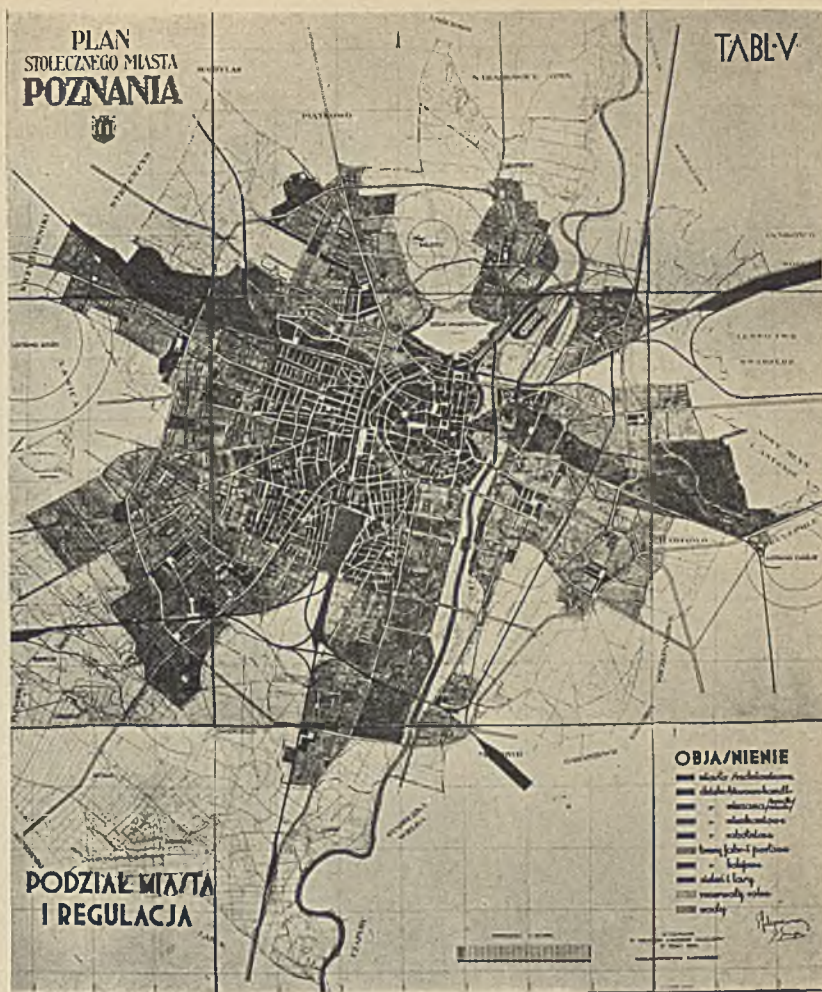
Posiedzenia odbywały się 10 i 11 lipca w Ratuszu Poznańskim. Skład Sądu Konkursowego stanowili: przewodniczący pan prezydent miasta Poznania C. Ratajski, radca inż. Cybichowski, zastępca prezesa dyr. kol. inż. Krzyżanowski, delegat Województwa inż. Chmielewski, delegat Koła Architektów arch. inż. M. Andrzejewski, delegat Stow. Urbanistów Polskich w Warszawie prof. arch. inż. T. Tolwiński i arch. inż. Paprocki, Delegat Stow. Techniki w Poznaniu radca Polaczek, zastępcy przew. Rady Miejskiej i komisji Finansowo-Budowlanej inż. Pohlmann i inż. Serwacki, radca inż. Pośpieszalski. Protokółuje inż. Czarnecki.

Po stwierdzeniu, że wszystkie projekty wykonano w wymaganej ilości załączników i tablic, Sąd Konkursowy podzielił się na dwie komisje: komunikacyjną, w skład której weszli inż. Krzyżanowski, radca Pośpieszalski, radca Polaczek, inż. Pohlmann, inż. Serwacki, oraz strefową, do której weszli: prezydent Ratajski, prof. Tolwiński, radca Cybichowski, inż. Andrzejewski, radca Chmielewski i inż. Czarnecki.

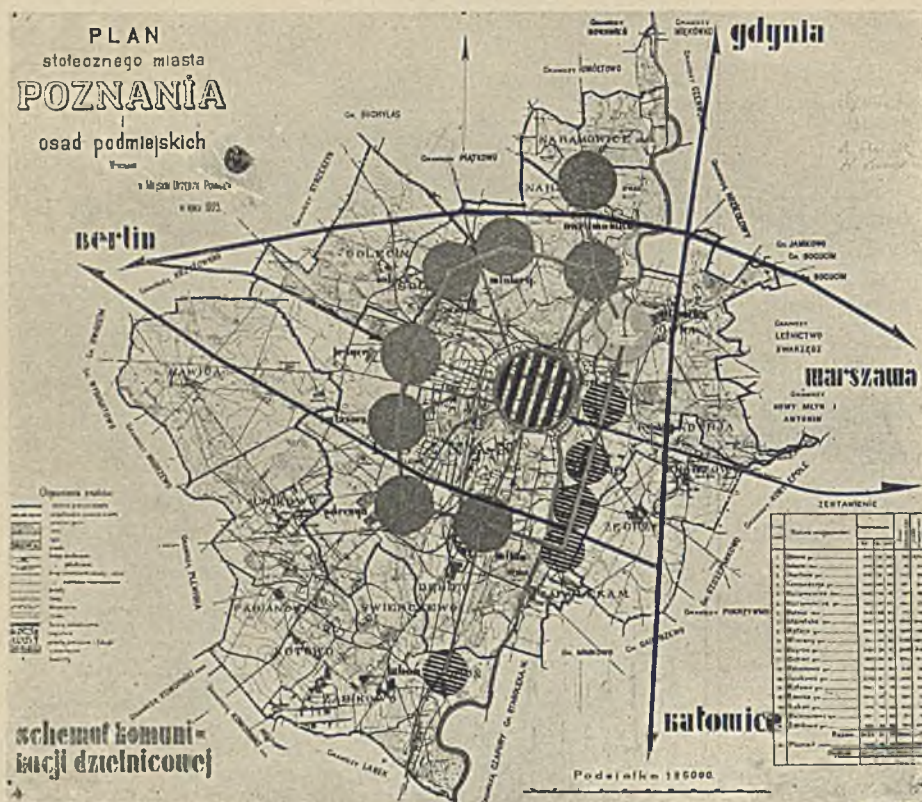
Komisje przeglądały poszczególne projekty, zapisując oddzielnie swoje uwagi.

Po wstępnym głosowaniu postanowiono wyeliminować prace VI i VIII, w dalszym ciągu wyeliminowano również XI, a po dalszej dyskusji pracę X.

Przy następnym głosowaniu, uwzględniającem, zgodnie z wnioskiem inż. Paprockiego, cztery stopnie oceny, oddzielnie dla dzielnic, strefy, kolei i wody, dróg, — projekt I otrzymał punktów 44, projekt II — 93, projekt III — 41, projekt IV — 101, projekt V — 52, projekt IX — 72. Zatem kolejność otrzymanych punktów w wyniku głosowania była następująca: proj.: IV, II, IX, V, I, III.

6—7. Arch.: Stanisław Filipkowski i Jan Graeffe (Warszawa). Praca konkursowa Nr. 4 na projekt regulacji i zabudowy m. Poznania.

8—9. Arch.: Antoni Jawornicki, Kamil Lisowski i Miruta Słońska (Warszawa). Oprac. graficzne—arch. Marek Suzin. Praca konkursowa Nr. 2^a na projekt regulacji i rozbudowy m. Poznania. Nagroda II.

Schemat komunikacji regionalnej.

Po postanowieniu nagrodzenia w myśl warunków konkursowych trzech projektów i zakupu również trzech jako równorzędnych, bez ogłaszania ich kolejności, odbyło się ostateczne głosowanie tajne, kartkami, z następującym wynikiem:

I nagroda — dziewięć głosów za nr. IV i dwa głosy za nr. II;
 II nagroda — dziewięć głosów za nr. II, jeden głos za nr. V i jeden głos za nr. I;

III nagroda — osiem głosów za nr. IX i trzy głosy za nr. V;
 zakupy równorzędne — nr. I, III, VI.

Po otwarciu kopert okazało się, że autorami projektu nr. IV (I na-

groda) są: inż. Stanisław Filipkowski i inż. Jan Graeffe (Warszawa); autorami pracy nr. II (II nagroda) — inż. Antoni Jawornicki, inż. Kamil Lisowski, Miruta Słońska (Warszawa), w opracowaniu graficznym Marka Suzina; autorami pracy nr. IX (III nagroda) — inż. Józef Reński i inż. Władysław Günath (Warszawa).

Po otwarciu kopert projektów zakupionych, stosownie do warunków konkursowych, okazało się, że autorami byli: pracy nr. I Władysław Wieczorkiewicz (Zbrochów); pracy nr. III — Lucjan Dańczak (Częstochowa); pracy nr. V — Brunon Hein i Waclaw Leyberg (Łódź).

OCENA PROJEKTÓW KONKURSOWYCH

Nr. 1. Węzeł kolejowy w zasadzie rozwiązany dobrze, specjalnie korzystnie usytuowane urządzenia kolej, na wschodzie.

Plac dworca ewentualnie przy głównej nowoprojektowanej arterji wschodnio-zachodniej usytuowany niedogodnie.

Port rozwiązany racjonalnie.

Sieć główna arterji obwodowych i radjonalnych zbyt skomplikowana. Przebieg przez tereny rozparcelowane i częściowo zabudowane wielkiej arterji o charakterze reprezentacyjnym, poza kosztownością, przekracza skalę miasta i jego potrzeby.

Projekt przewiduje nadmierną zabudowę terenów miejskich, tak w strefie mieszkaniowej jak i przemysłowej, i tworzy zwartą masę miejską o powierzchni około 100 km², co nie odpowiada nowoczesnej koncepcji miasta nawet wielkiego.

Opracowanie rysunkowe projektu b. staranne, idzie zbyt daleko w szczegółach przestrzeni zielonej.

Nr. 2. Projekt rozwiązuje komunikację regionalną i miejską w sposób wybitnie przejrzysty. Dworzec towarowy zachodni zbędny, natomiast przeprowadzenie linii zachodniej obwodowej korzystne. Rozwiązanie portu racjonalne. Dworzec towarowy przy wschodniej linii obwodnej jest zbędny, również pomieszczenie dzielnicy fabrycznej wzdłuż wschodniego koryta Warty niewłaściwe.

Ograniczenie terenów miejskich w kierunku południowo-zachodnim racjonalne. Ustosunkowanie terenów budowl. i terenów zielonych przeprowadzone celowo.

Ujęcie zagadnień regionalnych stanowi cechą dodatnią projektu. Nr. 3. Węzeł kolejowy, schematycznie wyrażony w opisie, w planach niedostatecznie wyjaśniony.

Pomysł arterji komunikacyjnej N—P zbyt kosztowny do przeprowadzenia i niekonieczny dla potrzeb miasta, również arterja W. — F. — niekorzystna, szczególnie w stosunku do dworca osobowego, stwarzając ruchliwy węzeł komunikacyjny przed samym dworcem.

Sieć ulic komunikacyjnych nieprzejrzysta,

Tereny zielone i zabudowane rozłożone w zasadzie dobrze; jednak dzielnice zabud. tworzą masę zbyt zamkniętą w kierunku z północy na południe na przestrzeni blisko 10 km. Pomysł arterji na Winiary od północy trudny do zrealizowania.

Nr. 4. Komunikacja kolei i lotnicza pomyślana dobrze. Dobre rozwiązanie dworca centralnego, wraz z „city”, nadające się do zrealizowania.

Sieć ulic i dróg komunikacyjnych rozwiązana celowo.

Podział terenów budowl. i zielonych bardzo dobry. Pozostawienie dużych wolnych terenów, niezabudowanych (n. p. na Winiarach) odpowiada nowoczesnej koncepcji wielkiego miasta.

System terenów zielonych przeprowadzony racjonalnie tak w stosunku do dużych przestrzeni, jak również w wąskich pasmach parkowych.

Nr. 5. Sieć komunikacji kolejowej rozwiązana dobrze, rozbieżność dworców towarowych niewskazane. Rozwiązanie dworca postojowego w śródmieściu zbędne. Przeprowadzenie bocznic wzdłuż przeladowni niewskazane.

Arterje obwodowe wewnętrzne rozwiązane należyście, arterje wypadowe przewidziane.

Autostrada do dworca towarowego, wobec zbędności dworca w tym miejscu, niepotrzebna.

Urządzenie drugiego portu na południu jest zbędne.

Podział terenów budowlanych i zielonych w zasadzie dobry, idzie jednak zbyt daleko w szczegółach, wymagając burzenia istniejących budowli.

Tereny urzędów i szkół wojskowych na Wildzie niewłaściwe.

Założenie dzielnicy przemysłowej na północy na nasypach korycie Warty technicznie trudne, związane z tem prostowanie koryta rzeki nierealne.

Pod względem graficznym projekt nie dość jasny.

Nr. 6. Projekt, opracowany powierzchownie, nie rozwiązuje zagadnień programu.

Nr. 8. Rozwiązanie problemów komunikacji kolejowej nie przemyślane, szczególnie wadliwe rozwiązanie dworca osobowego i zamienienie terenów dworca towarowego na park.

Komunikacja wewnętrzna śródmieścia przewiduje bardzo kosztowne przebiegi.

System terenów zielonych wadliwy.

Stworzenie dzielnicy drapaczów na zburzonych terenach śródmiejskich nieracjonalne.

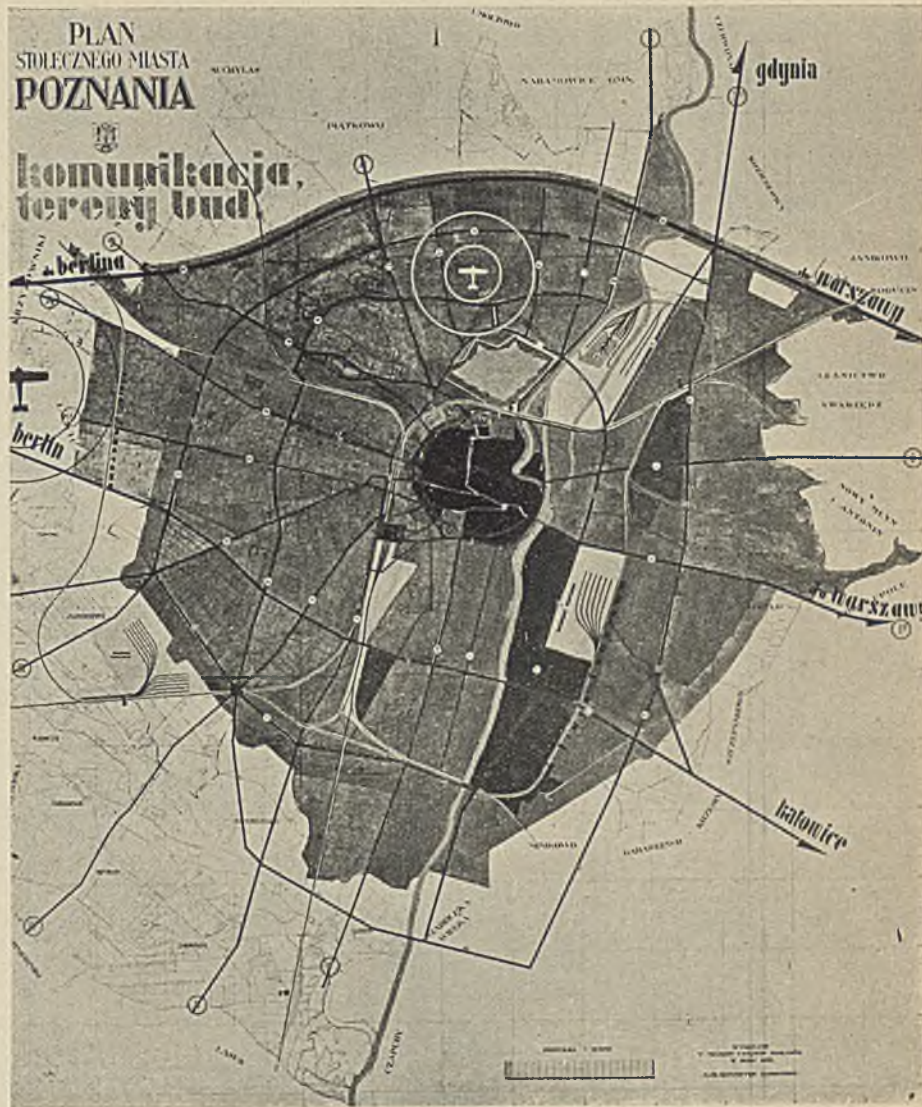
Nr. 9. Komunikacja kolejowa rozwiązana w zasadzie dobrze, przewiduje jednak zbędne przestrzenie urządzeń kolejowych w południowej części miasta (stacja rozrządowa i postojowa).

Komunikacja drogowa rozwiązana przejrzysto.

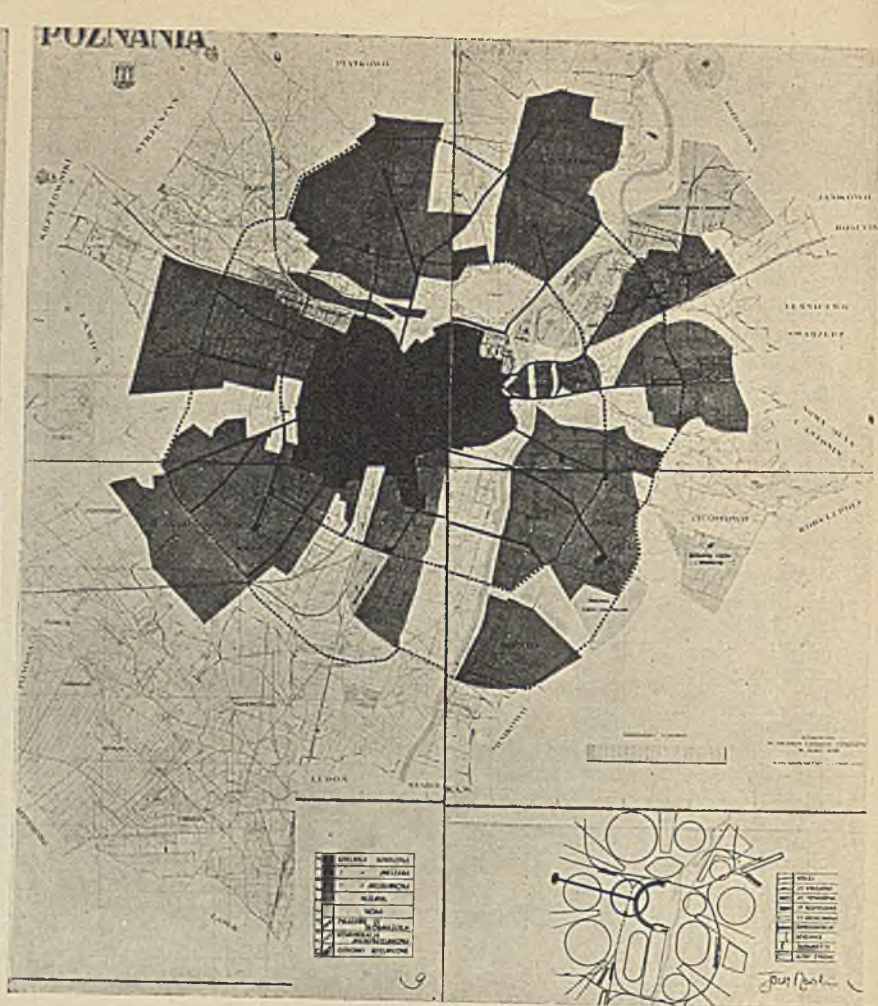
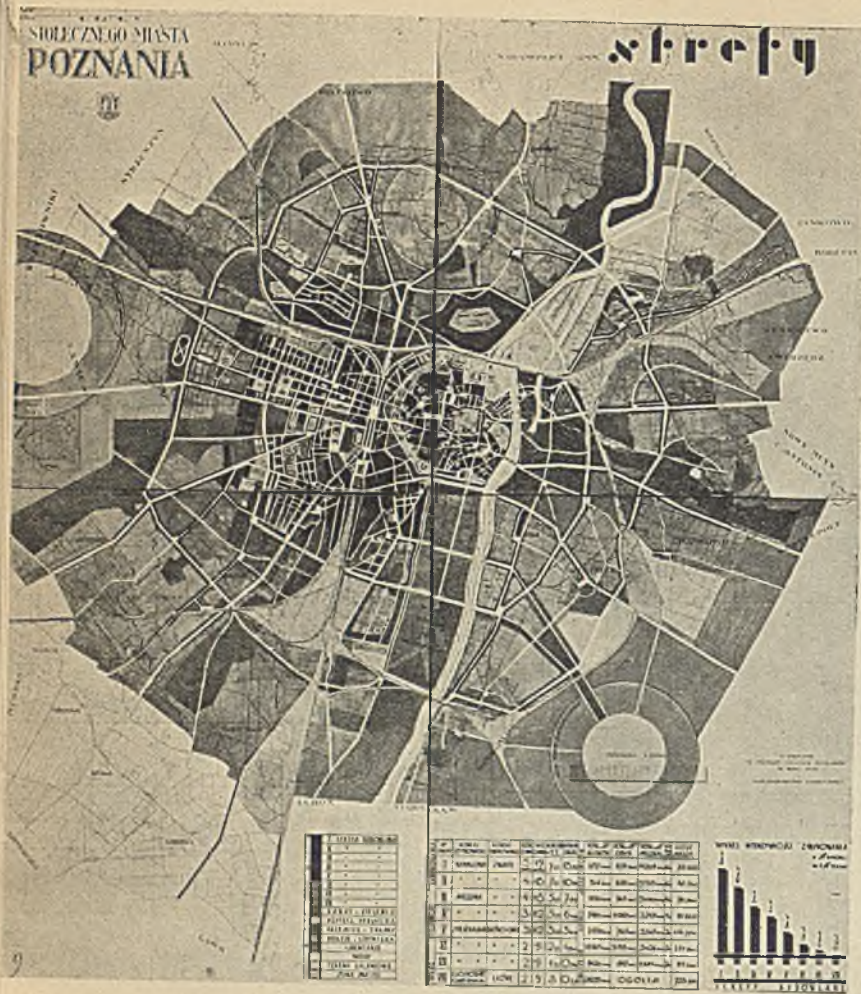
Zasada przewidzenia lotniska na wschodzie dobra.

Rozwiązanie dworca osobowego na dotychczasowym miejscu możliwe.

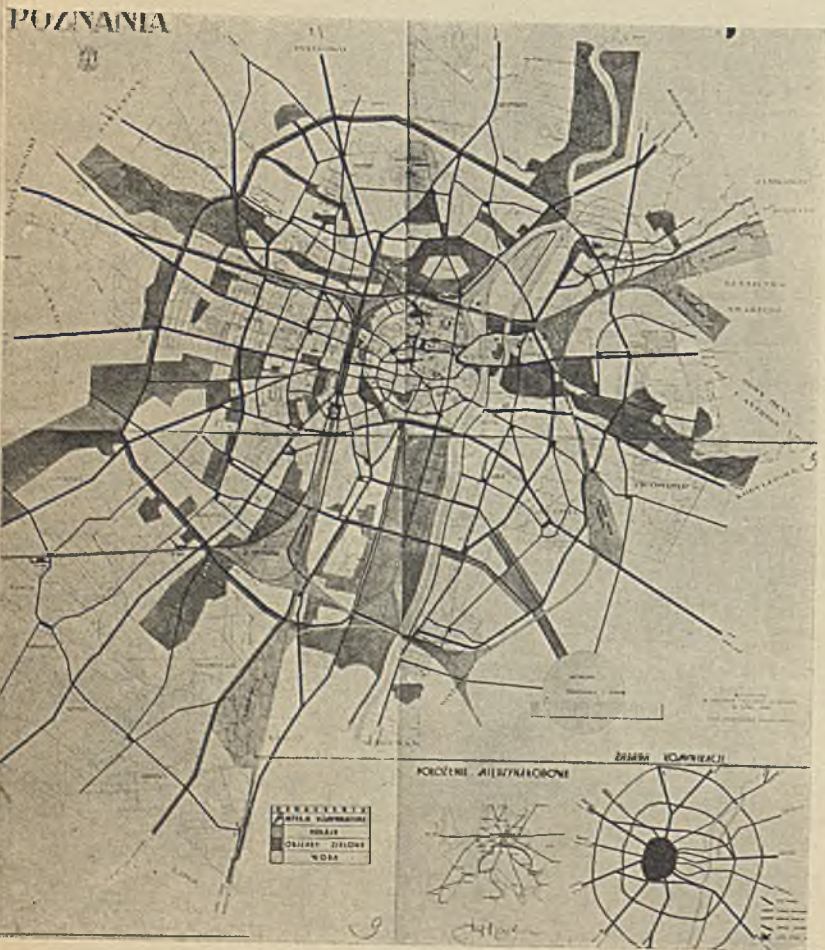
Podział terenów mieszkalnych i zieleni w zasadzie dobry. Zaprojektowanie dzielnicy przemysłowej łącznie ze stacją towarową na Solaczu niewłaściwe.

10—11. Arch.: Antoni Jawornicki, Kamil Lisowski i Miruta Słońska (Warszawa). Praca Nr. 2 na projekt regulacji i rozbudowy m. Poznania. Nagroda II. Opracowanie graficzne — arch. Marek Suzin.

Dzielnice.

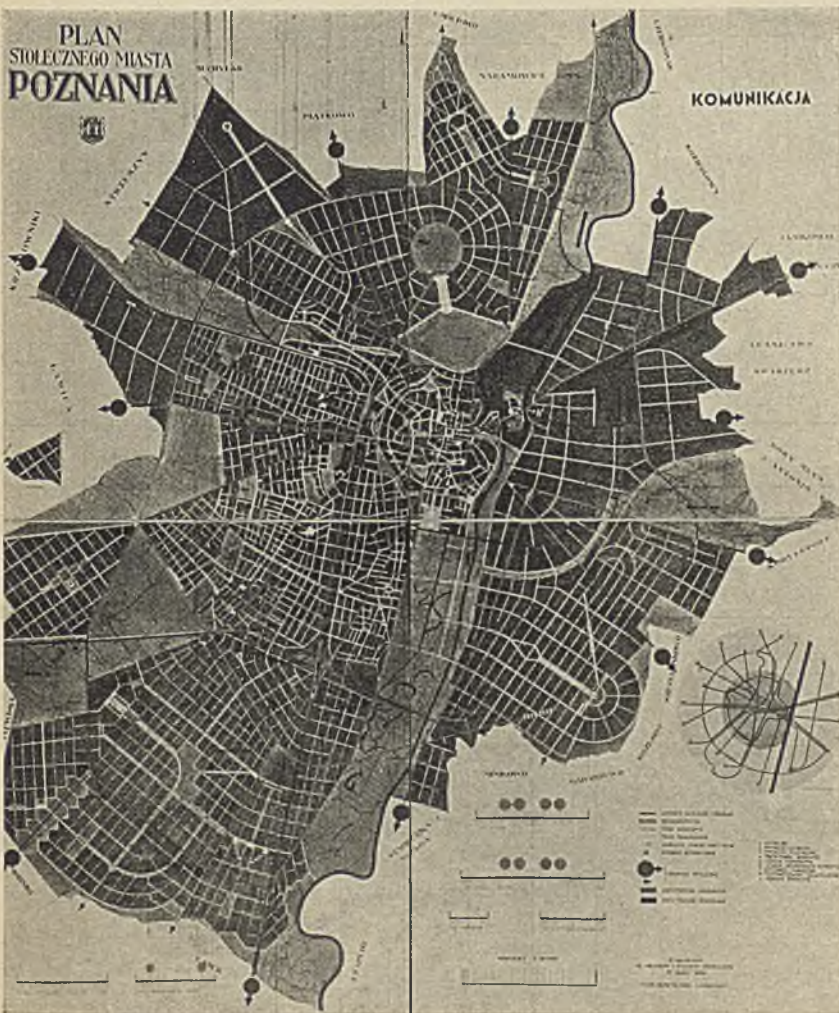

Komunikacja.

12-14. Arch.: Józef Reński i Władysław Günath (Warszawa). Praca konkursowa Nr. 9 na projekt regulacji i rozbudowy m. Poznania. Nagroda III.

15. Arch. Łucjan Dańczak (Częstochowa). Praca konkursowa Nr. 3 na projekt regulacji i rozbudowy m. Poznania. Praca zakupiona.

16. Arch. Władysław Wieczorkiewicz (Zbrochy). Praca konkursowa Nr. 1 na projekt regulacji i rozbudowy m. Poznania. Praca zakupiona.

Rozwiązanie arterji N — S wzdłuż torów kolejowych zbyt kosztowne w stosunku do potrzeb miasta.

Opracowanie szczegółowe dzielnicy Winiar wadliwie.

Zasięg terenów o zabudowie zwartej zbyt wielki.

Nr. 10. Komunikacja kolejowa, nienależycie rozwiązana, jednakże pomysł kilku przystanków dla ruchu podmiejskiego należy uważać za racjonalny.

Pomysł drugiego dworca osobowego, północnego zbędny i nierealny. Sieć arterji komunikacyjnej opracowana niedostatecznie i nieprzejrzyste.

Projekt nie rozwiązuje w sposób właściwy portu.

Przewidzenie lotniska na połudn. wsch. dobre.

Podział terenów budowl. i zielonych wykazuje braki.

Dzielnice przemysłowe rozłożone niewłaściwie i zbyt szeroko.

Opracowanie graficzne projektu bardzo nieprzejrzyste.

Nr. 11. Komunikacja kolejowa rozwiązana niedostatecznie. Umieszczenie dworca osobowego racjonalne.

Sieć arterji komunikacyjnych wypadowych, racjonalna w całości, wykazuje braki w śródmieściu i w połączeniach pomiędzy poszczególnymi dzielnicami.

Zasada kompozycji planu na podstawie izochron błędna i prowadzi do wytworzenia zbyt zwartej i wadliwej masy miejskiej.

System terenów zielonych niedostateczny, rozciągnięcie stref zabudowania obejmuje zbyt duże tereny.

UWAGI O KONKURSIE NA PROJEKT REGULACJI I ZABUDOWY

Władysław Czarnecki, kier. Wydziału Rozb. m. Poznania

Poznań, stolica Wielkopolski, po odzyskaniu niepodległości Państwa, uzyskał sprzyjające warunki rozwoju, jako centrum województwa o wysokiej kulturze rolniczej i ważny węzeł komunikacyjny, leżący pomiędzy Warszawą a Berlinem i Katowicami wzgl. Krakowem a Gdynią.

W r. 1925 przyłączono do miasta cały szereg gmin podmiejskich: Winiary, Naramowice, Główna, Komandorja, Rataje, Starołęka, Dębiec.

Stary plan regulacyjny, niemiecki, wykonany przez Stübgena w r. 1910, oczywiście nie mógł odpowiadać zmienionym warunkom i powstała konieczność stworzenia nowego projektu rozbudowy Wielkiego Poznania.

Najważniejsze problemy urbanistyczne, wymagające natychmiastowego rozwiązania, możnaby ująć następująco:

1) Przeprowadzenie głównych arterji wypadowych w kierunku wschodnim (Warszawa), południowym (Katowice) i północnym (Gdynia). Kierunki te były przez Niemców tendencyjnie zaniebane, jak wogóle cała część miasta, na wschodnim brzegu Warty położona.

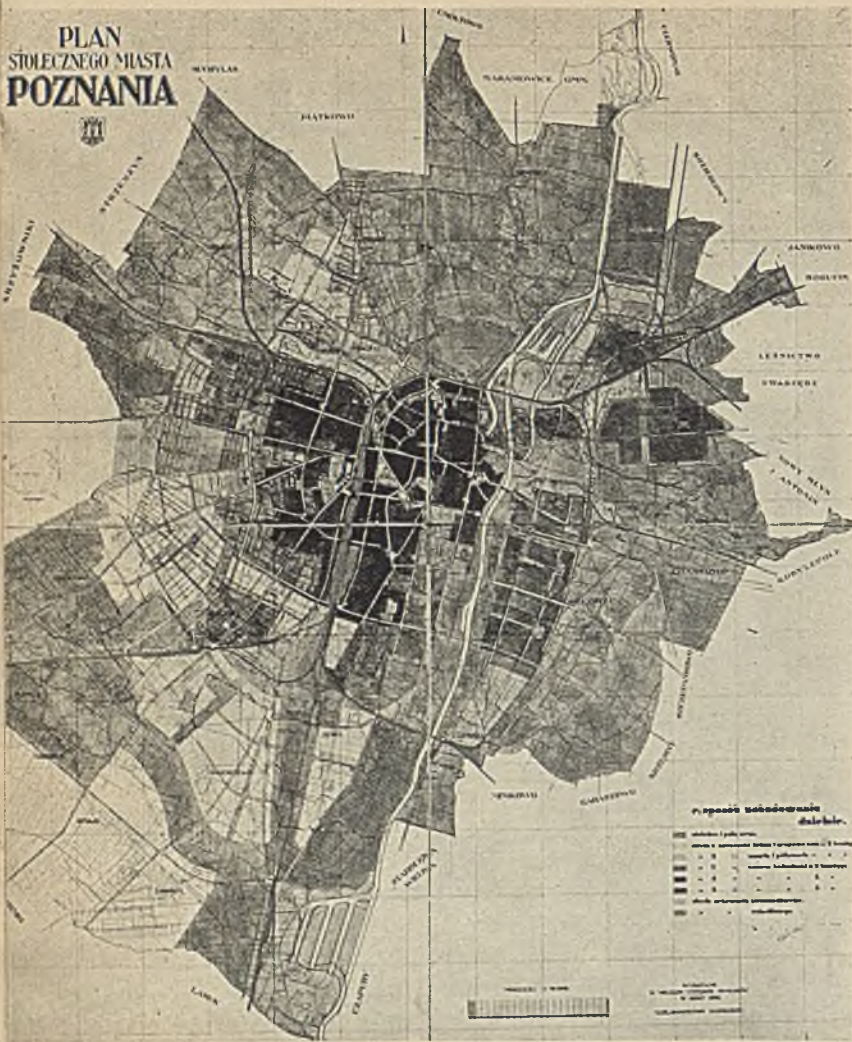
2. Wytworzenie nowego „City” handlowo-biurowego, które zaspakajaloby potrzeby całego miasta.

3. Nawiązanie komunikacyjne nowych dzielnic (przyłączonych do miasta) z „City” i pomiędzy sobą.

4. Rozwiązanie węzła kolejowego i problemu komunikacji tranzytowej.

Inne zagadnienia urbanistyczne, jak stworzenie systemu zieleni, podział miasta na dzielnice i ich przeznaczenie, plan strefowy, regulacja Warty i założenie portu rzecznego, mogą być tylko na podstawie studjów miejscowych należycie rozwiązane i uzgodnione. Celem uzyskania najlepszego rozwiązania przytoczonych zagadnień, magistrat m. Poznania ogłosił konkurs publiczny. Sąd konkursowy stwierdził wysoki poziom prac nagrodzonych, i uważa, że Konkurs należał do najbardziej udanych, jakie w ostatnich czasach ogłoszono. Zgodnie z życzeniem Tow. Urbanistów Pol., wymagano od autorów wykonania trzech plansz, w skali 1 : 10 000:

PLAN
STOLECZNEGO MIASTA
POZNANIA

PLAN
STOLECZNEGO MIASTA
POZNANIA

Zabudowa dzielnic.

Komunikacja, przestrzeń bud. i zielenie.

17—18. Arch.: Brunon Hein i Waclaw Leyberg (Łódź). Praca konkursowa Nr. 5 na projekt regulacji i rozbudowy m. Poznania. Praca zakupiona.

- plan komunikacyjny,
- podział na dzielnice,
- plan strefowy.

Celem ujednostajnienia sposobu graficznego wykonania planów, określono w warunkach kolory orientacyjne. Jednakowoż nie wszyscy projektodawcy przestrzegali tych oznaczeń, co w rezultacie utrudniało orientację i pracę sędziów konkursowych. W przyszłości należałoby bardzo ściśle określać i przestrzegać jednolitego wykonania graficznego wszystkich projektów.

Często słyszy się pytanie, czy konkurs nie zawiódł oczekiwań i dostarczył rozwiązania tych wszystkich problemów, którego od niego oczekiwano?

Oczywiście, myślą się ci, którzy sądzą, że z konkursu szkicowego można uzyskać projekt, gotowy do zatwierdzenia i zrealizowania. Z konkursu uzyskano cały szereg bardzo ciekawych pomysłów i idei urbanistycznych, które dopiero po przeprowadzeniu dokładnych studjów na miejscu, po uzgodnieniu i przełamaniu całego szeregu trudności, mogą być podstawą do stworzenia projektu ogólnego rozbudowy miasta. Pracę tę może wykonać jedynie dobrze zorganizowane biuro urbanistyczne przy Wydziale Rozbudowy miasta.

Praca, nagrodzona nagrodą I (St. Filipkiewicz i J. Graeffe), podaje rozwiązania bardzo przemyślane, a przede wszystkim realne i technicznie możliwe do wykonania.

Pomysł założenia „City” na terenach kolejowych należy do najciekawszych i najlepszych, jakie z Konkursu na ten temat uzyskano. Autorzy proponują zwężenie torów kolejowych dla przepuszczenia jedynie pociągów osobowych i dalekobieżnych, na pozostałym zaś terenie projektują założenie szeroko i architektonicznie pięknie pomyślanej dzielnicy handlowo-biurowej. Arterje komunikacyjne pozostałyby w dzisiejszym poziomie i przecinałyby „City” mostami istniejącymi. W ten sposób City, położone w centrum miasta, u zbiegu

wszystkich głównych arterji komunikacyjnych, byłoby wyłączone od ruchu przejazdowego i połączone jedynie ulicami dojazdowymi z komunikacyjnymi. Ścisłe określenie granic i odpowiedniej powierzchni „City” dla miasta 800 000, jakoteż dobre połączenia komunikacyjne z poszczególnymi dzielnicami miasta, stanowią dodatnie strony projektu.

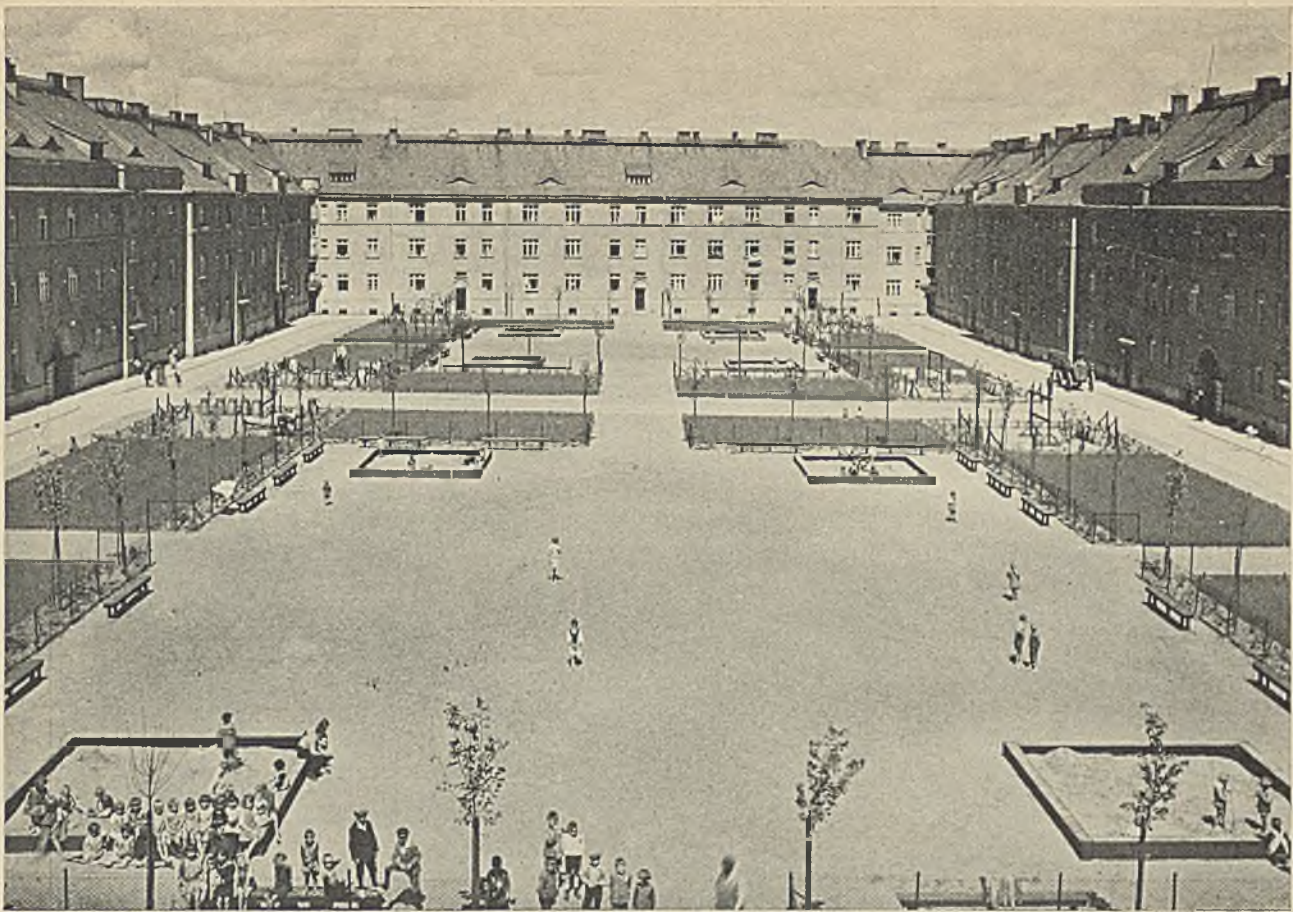
Arterie wypadowe na wschód (Warszawa, Ostrów) przeprowadzono do obwodnicy wewnętrznej, omijając w ten sposób ciasno zabudowane śródmieście. Unika się przez to trudnych do zrealizowania przeboi i rozszerzeń ulic, które zachowają swój charakter starodawny i zabytkowy, nie psując koncepcji nowoczesnego miasta. Praca, nagrodzona II nagrodą (M. Słońska, A. Jawornicki, K. Lisowski), odznacza się dobrem ujęciem zieleni, zdecydowanie przeprowadzonymi autostradami (Berlin — Warszawa, Berlin — Katowice — Gdynia), a przede wszystkim naszkicowaniem planu komunikacji regionalnej i oryginalnym nakreśleniem zieleni podmiejskiej z autostradą spacerową. Poruszenie przez autorów tak ważnego tematu planu regionalnego dało powód do wystąpienia Województwa (Dyr. Rob. Publ.) z propozycją utworzenia stałej Komisji dla spraw regionalnych, złożonej z przedstawicieli władz zainteresowanych, i wykonania projektu regionu poznańskiego, w ścisłej łączności z projektem rozbudowy miasta.

Zasluguje na uwagę, przyjęta w kilku projektach, myśl założenia na Cytadeli dzielnicy uniwersyteckiej, która położona na uboczu, jednak w pobliżu śródmieścia, otoczona zielenią, nadawałaby się idealnie na tego rodzaju założenie.

Myśl założenia lotniska cywilnego na lewym brzegu Warty powinna być również zrealizowana.

Jak widzimy, chociażby z przytoczenia tych kilku przykładów, prace konkursowe dają dużo materiału, godnego zastanowienia i opracowania, tem samem ułatwią ogromnie pracę nad wygotowaniem projektu ostatecznego do zatwierdzenia.

Konkurs zatem spełnił swoje zadanie.

Wydział Budownictwa Naziemnego w Poznaniu.

Arch.: Kazimierz Ruciński i Władysław Czarnecki (Poznań). Kolonja robotnicza na Wildzie, 1929. Dziedziniec. Prace zdunskie w blokach I, II i III wyk. f. „F. Masadyński” (Poznań) oraz J. Włodarczak i Fr. Szymański w Poznaniu.

WŁADYSŁAW CZARNECKI

BUDOWNICTWO W POZNANIU

Świetny okres rozwoju budownictwa poznańskiego zakończył się z chwilą otwarcia Powszechnej Wystawy Krajowej w r. 1929. W okresie tym wybudowano w Poznaniu cały szereg większych budynków administracyjnych i mieszkaniowych, które po części były już zamieszczone w poprzednich rocznikach „Arch. i Bud.”.

Wielkopolska, jako dzielnica o wybitnym charakterze rolniczym, przechodzi obecny kryzys gospodarczy znacznie trudniej, niż inne dzielnice państwa. Kryzys ten objawił się w Poznaniu kompletnym zastojem w budownictwie i ogólnym bezrobociem.

Komitet Rozbudowy miasta, rozdzielający pożyczki budowlane z funduszy państwowych, uzyskał na ten cel:

w roku	1928	kwotę	4 524 988	zł.
„	1929	„	1 817 000	„
„	1930	„	1 855 700	„
„	1931	„	43 500	„

Oczywiście przy tak nikłej pomocy finansowej, budownictwo prywatne nie może się rozwijać, pomimo że ceny materiałów i robocizny obniżyły się w stosunku do r. 1929 o prawie 40%. 1 m³ budynku mieszkaniowego, skromnie wyposażonego, kalkuluje się obecnie w Poznaniu 38 do 40 zł. Jest to powrót do cen, które obowiązywały w r. 1925, przed spadkiem wartości złotego.

Na peryferjach miasta, a więc w dzielnicach nie urządzonych jeszcze, gdzie są tanie działki budowlane, po 5 — 10 zł. za 1 m², buduje się stosunkowo dużo małych domków, t. zw. podwórzowych. Są to domki jednotraktowe, budowane przy tylnej lub bocznej granicy sąsiada, bardzo prymitywne w wykonaniu, kryte papą. Obowiązująca dotychczas ustawa budowlana niemiecka zezwala na budowę tego rodzaju domów, pomimo, że ze względów higienicznych i zdrowotnych powinny być zabronione.

Do większych budowli, wykończonych w ostatnich dwu latach, należą: Gmach administracyjny i mieszkaniowy Zakładu Ubezpieczeń

Pracowników Umysłowych (arch. Andrzejewski), fabryka „Pebeco” (arch. Cybichowski), domy mieszkalne Kolejowej Kasy Emerytalnej (arch. Tuszowski i Kirkin), Kolonja mieszkaniowa Spółdzielni Urzędników Banku Gosp. Kraj. (arch. Pospieszalski, Czarnecki, Müller, Mendelski), gmach Izby Skarbowej i szereg mniejszych budynków mieszkaniowych.

W budowie są: Kościół na Winiarach (arch. Cybichowski), dom profesorów uniwers. (arch. Weichert), fabryka „Maggi” (arch. Ballenstaedt) i kilkanaście domów czynszowych.

Wielkie zamierzenia budowlane magistratu, jak budowa szkół, szpitala powszechnego, łaźni publicznych, hal targowych, nowej rzeźni i targowicy, kolonij robotniczych i założeń sportowych, czekają lepszych czasów.

Charakter i poziom architektoniczny całego szeregu nowych domów, wybudowanych w ostatnich latach w mieście i nowotworzonych osiedlach, jest ogromnie różnorodny, niejednolity i pozostawiający wiele do życzenia.

Wypływa to stąd, że dotychczas i jeszcze przez lat 7 nie będzie obowiązywało w Poznaniu postanowienie ustawy bud. z r. 1928, wymagające od projektodawcy odpowiednich kwalifikacji naukowych i fachowych. Wolno zatem każdemu, bez wyjątku, wykonywać projekty budowlane, i o ile one odpowiadają poszczególnym paragrafom ustawy bud., są zatwierdzane przez władze nadzorcze.

Z nowych osiedli przy szosie Warszawskiej i na Górczynie, możnaby przedstawić niezliczoną ilość przykładów, jak budować nie należy. Koło Architektów w Poznaniu czyni usilne starania, ażeby Poznań już obecnie zaliczyć do szeregu miast, w których projektować mogą jedynie architekci z uprawnieniami.

Przygotowywane przepisy miejscowe budowlane być może ujmą odpowiednio sprawę zabudowy nowych dzielnic i wraz z opracowywanym planem regulacyjnym miasta wycisną swoje piętno i nadadzą jednolity charakter architekturzenowego Poznania.

Widok narożny.

Budowę gmachu i prace stolarskie (meble wyk. f. „Bąkowski i Smolibowski“ (Poznań). Wykładanie ścian płytkami glazurowanymi wyk. f. „Fr. Szymański“ (Poznań). Kuchenki kafłowe wyk. f. „J. Masadyński“ (Poznań). Piece kafłowe i kuchenki wyk. f. „Józef Włodarek“ (Poznań). Oszklenie wyk. f. „M. Jaskólski“ (Poznań).

1—2. Arch.: Jerzy Tuszowski i Stanisław Kirkin (Poznań). Dom Kasy Emerytalnej dla Robotników Kolei Państwowych.

Fot. Kowalczyk, Poznań.

1. Arch. Marjan Andrzejewski (Poznań). Zakład Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w Poznaniu.

Prace murarskie i ciesielskie wyk. f. „K. Sowiński” (Poznań). Prace stolarskie (okna i posadzki parkietowe) wyk. f. „Czesław Leitgeber” (Poznań). Prace wodociągowe i kanalizacyjne wyk. f. „M. Kapczyński” (Poznań). Szklenie okien wystawowych i drzwi zewnętrznych i wewnętrznych wyk. f. „M. Jaskólski” (Poznań). Prace dekarские wyk. f. „Seweryn Wrzesiński” (Poznań). Stopnie terrazowe wyk. f. „W. Czyżewski” (Poznań). Kominki marmurowe, ściany stiukowe i sztukaterie sufitów wyk. f. „St. Dużewski” (Poznań). Instalacje telefonów, dzwonków i sygnałów wyk. f. „Poznańskie Towarzystwo Telefonów z O. P.” (Poznań). Prace malarskie wyk. f. „A. Wrembel” (Poznań). Tapety i linoleum na posadzki dostarczyła i wyk. f. „Zb. Waligórski” (Poznań). Konstrukcje żelazne i metalowe, oraz zasłony na radiatorach wyk. f. „M. Matysiak” (Poznań). Meble projekt. i wykonała f. „Józef Sroczyński” (Poznań). Stawianie pieców i wykładanie posadzek i ścian wyk. f. „Józef Włodarczak” (Poznań). Płyty chodnikowe wyk. f. „Keramant Polski”. Okna witrażowe proj. i wyk. „Polichromja” (Poznań). Centralne ogrzewanie wyk. f. „Szafranek i Roszczyk”, (Poznań).

ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ PRACOWN. UMYSŁOWYCH W POZNANIU

Przy ulicy Dąbrowskiego, tworzącej jedną z głównych linii wypadowych miasta Poznania, wznosi się nowo wybudowany gmach Zakładów Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w Poznaniu.

Obszar gruntu wynosi 4 077 m², położenie w kwadracie o 2 frontach narożnikowych, jeden przy ulicy wybitnie handlowej, drugi przy ulicy Mickiewicza jako ulicy mieszkalnej. Zabudowana płaszczyzna wykazuje dla domu przy ulicy Mickiewicza 511,57 m², dla domu przy ulicy Dąbrowskiego 560,17 m², dla domu narożnikowego, tworzącego główny dom biurowy 1 059,37 m², łączna płaszczyzna zabudowana = 2 131,11 m², płaszczyzna podwórza = 1,576,42 m², do tego dochodzi płaszczyzna ogrodu, dokupionego przez Zakład dla utworzenia dziecińca obszaru 1 000,00 m². Ogólna pojemność wynosi 47 000,00 m³, preliminarzanego kosztorysu w wysokości 2 800 000,00 zł. nie przekroczono.

Kierownictwo wykonania spoczywało w ręku projektodawcy p. inż. dypl. Marjana Andrzejewskiego, architekta z Poznania. Dom biurowy, jak i frontony domów mieszkalnych wykazują konstrukcję ramową żelbetową, tylne części domów mieszkalnych, ościenia murowane, stropy wszystkich części i kondygnacji pustakowe na podciągach żelbetowych. Odstęp słupów głównych elewacji — 2,39 m tworzy szerokość najmniejszych ubikacji biurowych, ciężar stropu przypada na podciągi, łączące każdorazowo 2 przęsła, pozostawiając środkowy nieobciążony słup na przejęcie instalacji centralnego ogrzewania i przewodów instalacji wody, gazu i światła.

Rzut poziomy przewiduje programowo możliwość rozszerzenia domu biurowego na domy mieszkalne, przez ujęcie dalszego ciągu korytarza głównego i wytworzenie ramowej konstrukcji w elewacjach domów mieszkalnych. Przy rozmiarze grubości filarów 0,50 × 0,80 m przypada na okna szerokość 1,60 m. Korzystne oświetlenie, jakie wykazują wszystkie ubikacje biurowe i mieszkalne, spowodowało niebawmy popyt na biura i mieszkania i natychmiastowe ich zajęcie.

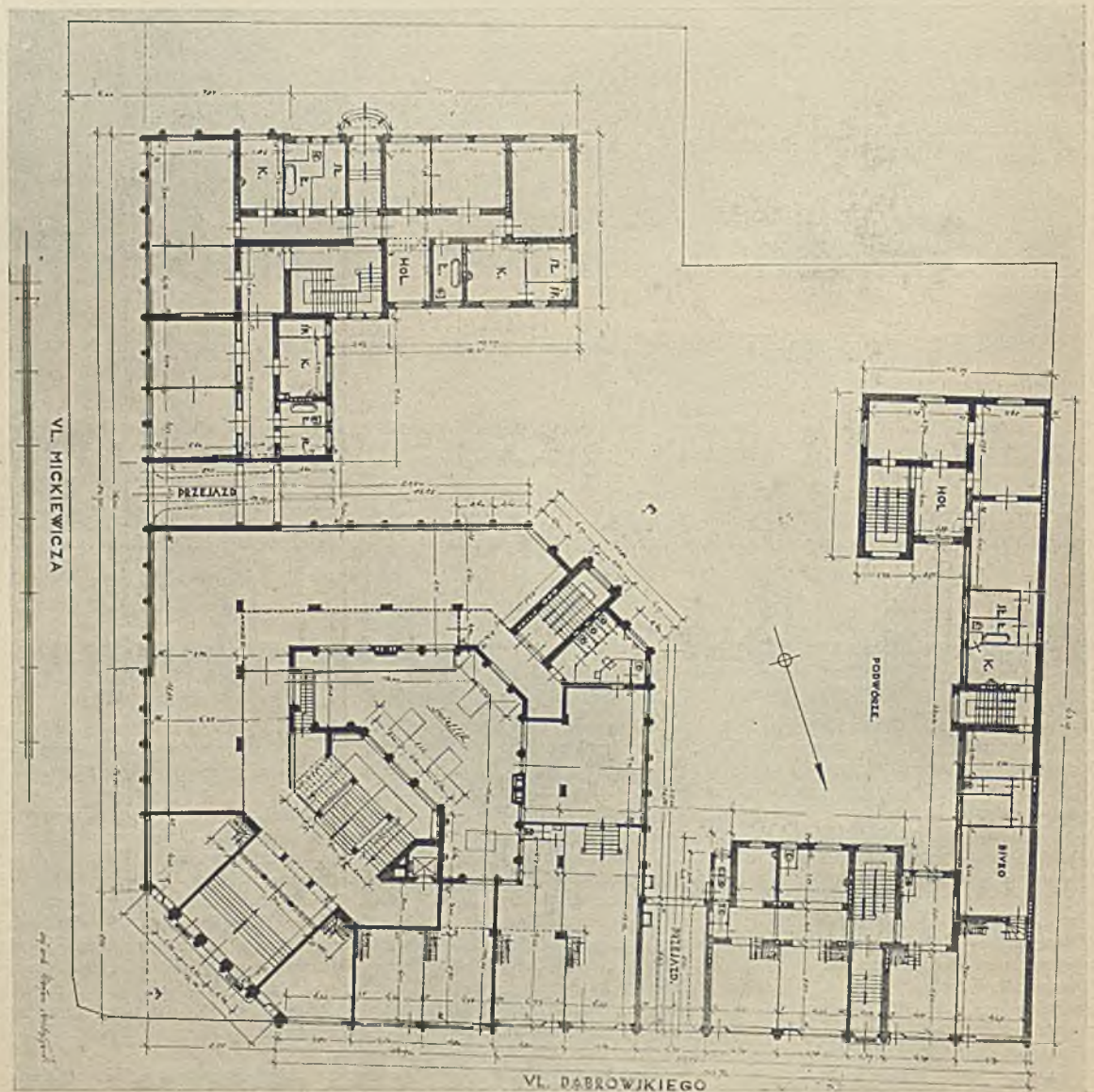
Główną część gmachu biurowego zajął Zakład Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych na cele własne, odstępując wielką część biurowych lokali Państwowemu Bankowi Rolnemu i Okręgowemu Urzędowi Ubezpieczeń w Poznaniu. Parter zajmują biura prywatne i lokale handlowe. Cały obszar płaszczyzny użytkowej biurowej wynosi okr. 3 100,00 m², rozłożony na parterze i 6 piętrach. Sutereny przeznaczono na archiwa, pomieszczenia dla oddźwiernego i maszynisty i składnice dla domów mieszkalnych. Domy mieszkalne obejmują 4 mieszkania jednopokojowe, 3 mieszkania dwupokojowe, trzynaście mieszkań trzypokojowych, trzy mieszkania czteropokojowe i jedno mieszkanie pięciopokojowe. Każde z tych mieszkań zaopatrzone w kuchnię, łazienkę i ustęp.

Wewnętrzne urządzenie gmachu wykonano solidnie, posadzki w ubikacjach biurowych i mieszkalnych parkietowe, w kuchniach deskowe, wpustowe, przy kuchenkach, w łazienkach, korytarzach i klatkach schodowych mozaikowe chodniki środkowe, pokryte linoleum.

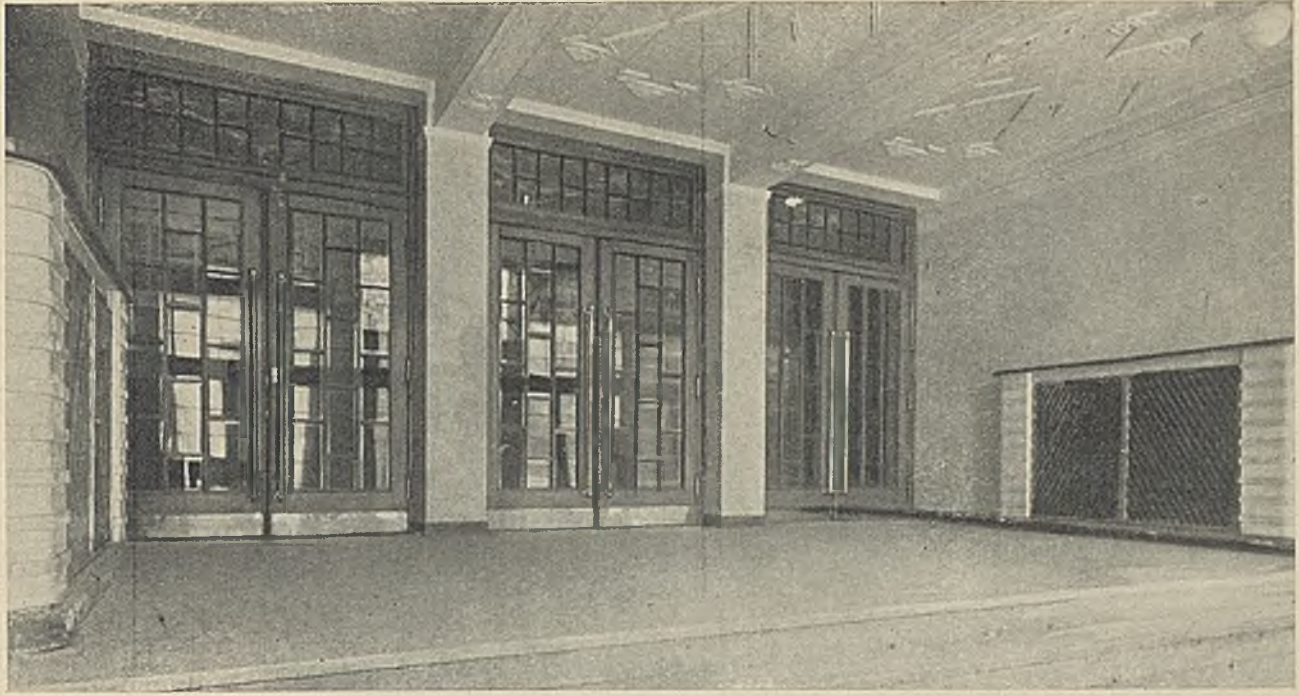
Widok od ul. Mickiewicza.

Prace murarskie i ciesielskie wyk. f. „K. Sowiński” (Poznań). Prace stolarskie (okna i posadzki parkietowe) wyk. f. „Czesław Leitgeber” (Poznań). Prace wodociągowe i kanalizacyjne wyk. f. „M. Kapczyński” (Poznań). Szklenie okien wystawowych i drzwi zewnętrznych i wewnętrznych wyk. f. „M. Jaskólski” (Poznań). Prace dekarские wyk. f. „Seweryn Wrzesiński” (Poznań). Stopnie terrazowe wyk. f. „W. Czyżewski” (Poznań). Kominki marmurowe, ściany stiukowe i sztukaterje sufitów wyk. f. „St. Dużewski” (Poznań). Instalacje telefonów, dzwonek i sygnałów wyk. f. „Poznańskie Towarzystwo Telefonów z O. P.” (Poznań). Prace malarskie wyk. f. „A. Wrembel” (Poznań). Tapety i linoleum na posadzki dostarczyła i wyk. f. „Zb. Waligórski” (Poznań). Konstrukcje żelazne i metalowe, oraz zasłony na radiatory wyk. f. „M. Matysiak” (Poznań). Meble projekt. i wykonała f. „Józef Sroczyński” (Poznań). Stawianie pieców i wykładanie posadzek i ścian wyk. f. „Józef Włodarczyk” (Poznań). Płyty chodnikowe wyk. f. „Kerament Polski”. Okna witrażowe proj. i wyk. „Polichromja” (Poznań). Centralne ogrzewanie wyk. f. „Szafranek i Roszczyk” (Poznań).

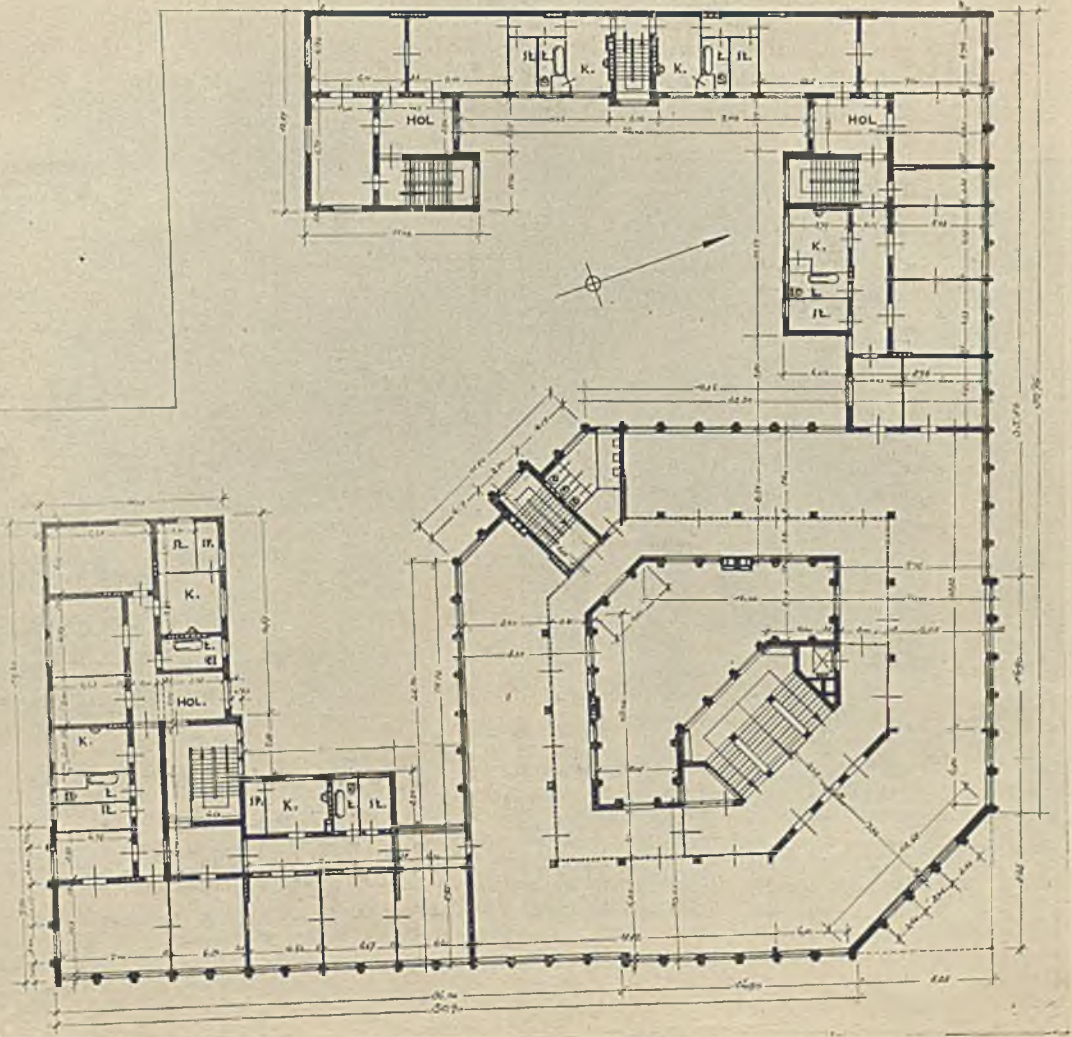
Rzut parteru, 1 : 500.

2—5. Arch. Marjan Andrzejewski (Poznań). Gmach Z. U. P. U. w Poznaniu.

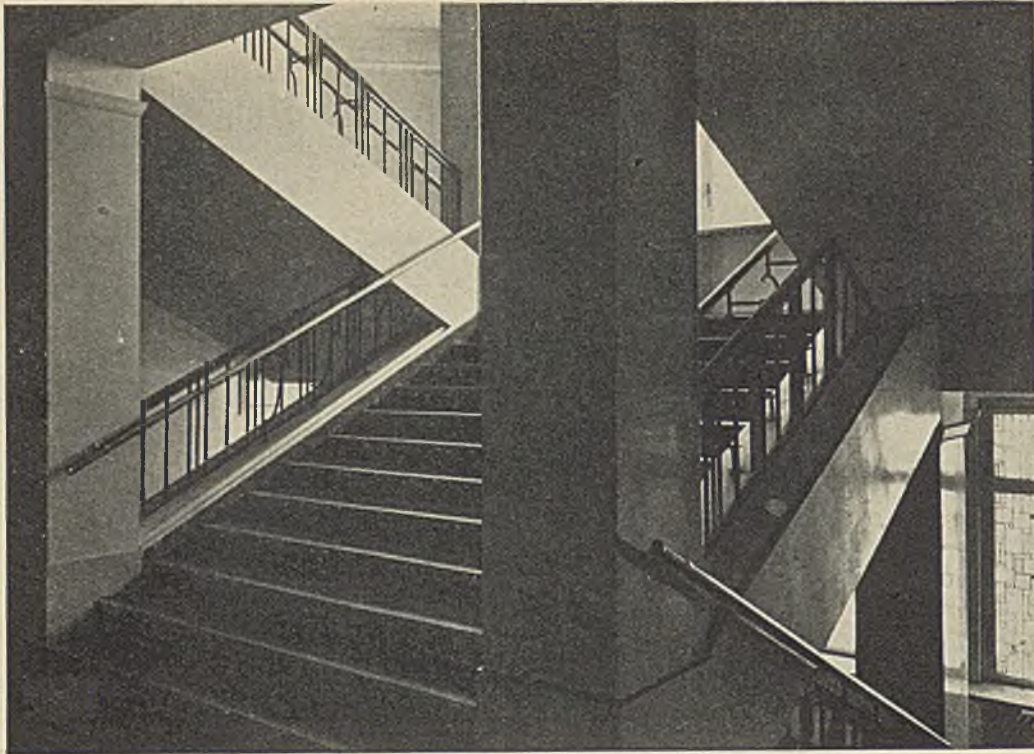

Szklenie drzwi wyk. f. „M. Jaskólski“ (Poznań); zasłony na radiatorach wyk. f. „M. Matysiak“ (Poznań); sztukaterje sufitów wyk. f. „St. Dużewski“ (Poznań).

Wejście do hallu.

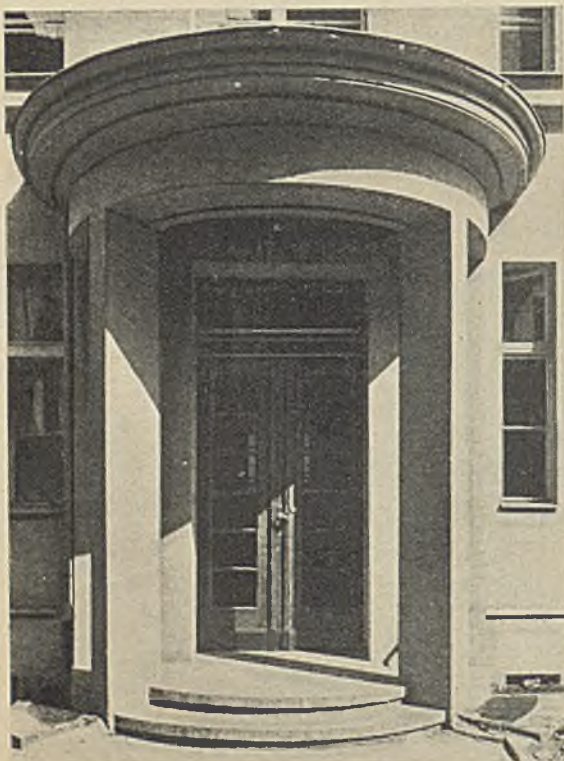
Rzut piętra.
1 : 500.

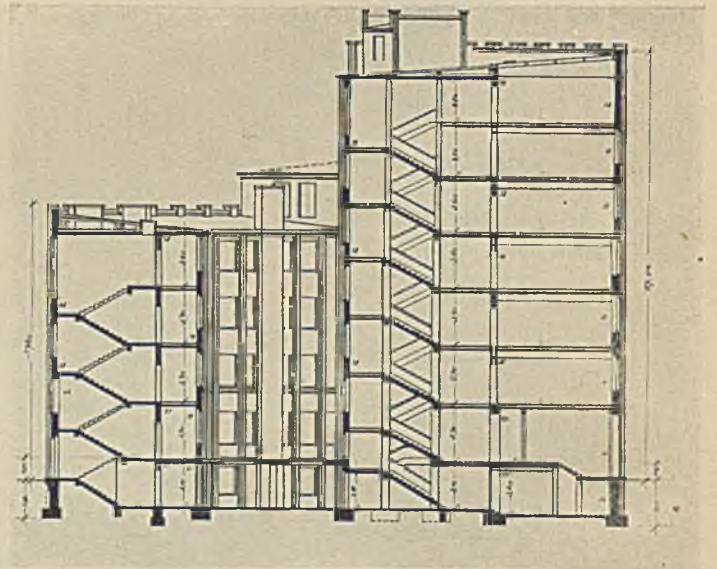
Fragment głównej klatki schodowej.

Linoleum na stopnie dostarczyła i ułożyła f. „Zb. Waligórski” (Poznań).

Fot. Kowalczyk (Poznań).

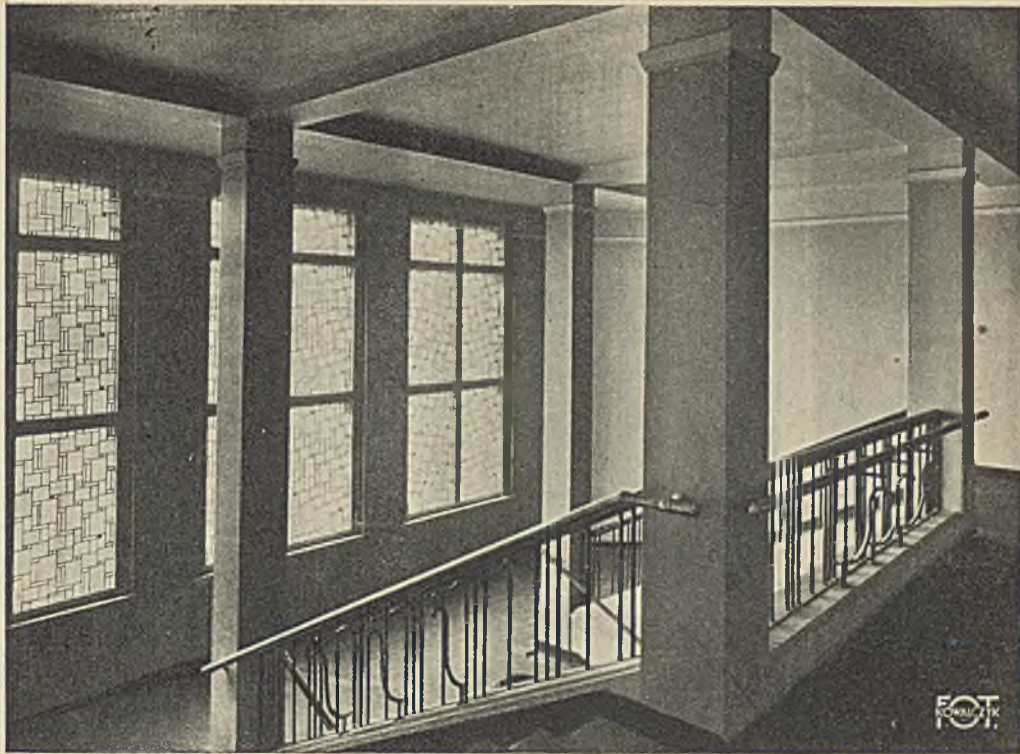
Wejście boczne.

Przekrój po przekątnej, 1 : 500.

6—8. Arch. Marjan Andrzejewski (Poznań). Gmach Z. U. P. U. w Poznaniu.

Prace murarskie i ciesielskie wyk. f. „K. Sowiński” (Poznań). Prace stolarskie (okna) i posadzki parkietowe wyk. f. „Czesław Leitgeber” (Poznań). Prace wodociągowe i kanalizacyjne wyk. f. „M. Kapczyński” (Poznań). Szklenie okien wystawowych i drzwi zewnętrznych i wewnętrznych wyk. f. „M. Jaskólski” (Poznań). Prace dekarne wyk. f. „Seweryn Wrzesiński” (Poznań). Stopnie terasowe wyk. f. „W. Czyżewski” (Poznań). Kominki marmurowe, ściany stiukowe i sztukaterje sufitów wyk. f. „St. Dulewski” (Poznań). Instalacje telefonów, dzwonek i sygnałów wyk. f. „Poznańskie Towarzystwo Telefonów z O. P.” (Poznań). Prace malarskie wyk. f. „A. Wrembel” (Poznań). Tapety i linoleum na posadzki dostarczyła i wyk. f. „Zb. Waliński” (Poznań). Konstrukcje żelazne i metalowe, oraz zasłony na radiatory wyk. f. „W. Matysiak” (Poznań). Meble projekt. i wykonała f. „Józef Sroczyński” (Poznań). Stawianie pieców i wykładanie posadzek i ścian wyk. f. „Józef Włodarczyk” (Poznań). Płyty chodnikowe wyk. f. „Kerament Polski”. Okna witrażowe proj. i wyk. f. „Polichromja” (Poznań). Centralne ogrzewanie wyk. f. „Szafranek i Roszczyk” (Poznań).

Fragment głównej klatki schodowej.

Salka konferencyjna. Widok ogólny.

Arch. Marjan Andrzejewski (Poznań). Gmach Z. U. P. i U. w Poznaniu.

Posadzka i schody głównego westybulu pokryte kieleckimi marmurami, ościenia głównej klatki schodowej wyłożone marmoryzacją sztuczną, okna zdobione witrażami w formie arytmetycznej. Ciekawe ornamentacje prostolinijne zapełniają pola stropowe pomiędzy belkami żelbetowymi.

Zewnętrzne drzwi o ramach dębowych i listwach mosiężnych, przytrzymujących oszklenie wnekowe, oświetlają hol, ożywiony w przyścieniach kominkami, przykrywającymi centralne ogrzewanie.

Legary posadzkowe i wszelkie słupy centralnego ogrzewania zaopatrzone w izolację korkową, przytłumiającą wszelkie szkodliwe dźwięki akustyczne. Izolację tę zastosowano z dobrym wynikiem.

Dla wszystkich domów mieszkalnych i domu biurowego założono wspólną kotłownię o 6-ciu kotłach powierzchni ogrzewalnej 25,5 m². Do pobudzenia obiegu wody z jednej kotłowni ustawiono, ze względu na poważny obszar przestrzeni i wysokość budynków, z kompl. pompy odśrodkowe z wirnikami spiżowymi wydajności 60 000 ltr. na godzinę. Grzejniki składają się z gładkich radiatorów żeliwnych dwusłupkowych bez nóżek wysokości 1 085 odnośnie 582 mm.

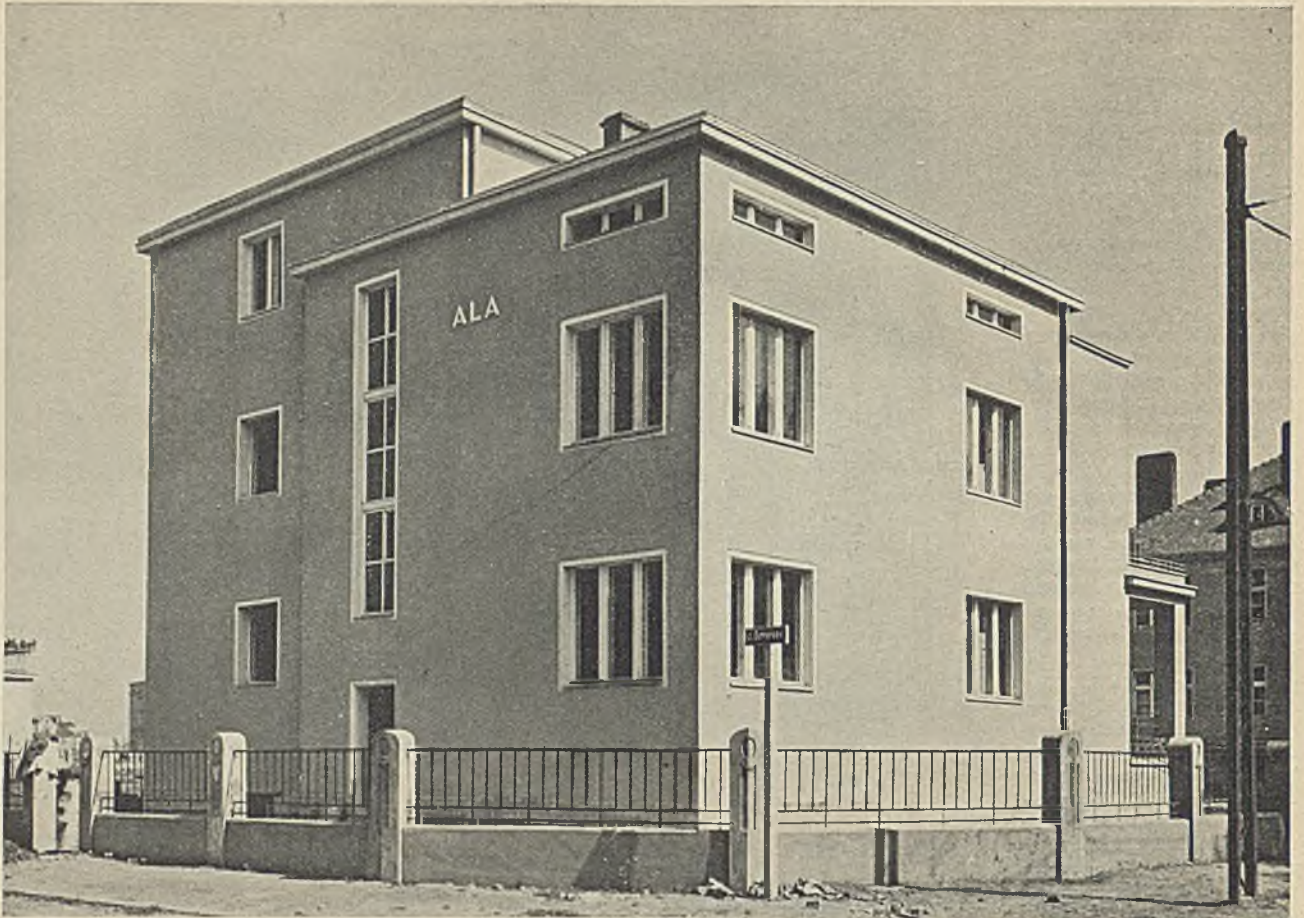
Obok głównej klatki schodowej zainstalowano w domu biurowym dźwig z kabiną 6-osobową, przechodzący poprzez wszystkie kondygnacje.

Sala konferencyjna Zakładu w przyścieniu aż pod belki stropowe pokryta powłoką jesionową polerowaną, ułożoną w pionowych warstwicach piramidowych. Obramowania drzwi z zwornikiem rzeźbionym i listwy krawędziowe uwydatniają się w polerowanym orzechu. Tak samo główne pilastrowanie ościenia w formach lamanych pokryte górą głowicami, skomponowanymi w linjach prostych, matowo złoconych.

Do ościenia tego zastosowano umeblowanie sali konferencyjnej i urządzenie gabinetów prezesa i dyrektora, przylegających do sali.

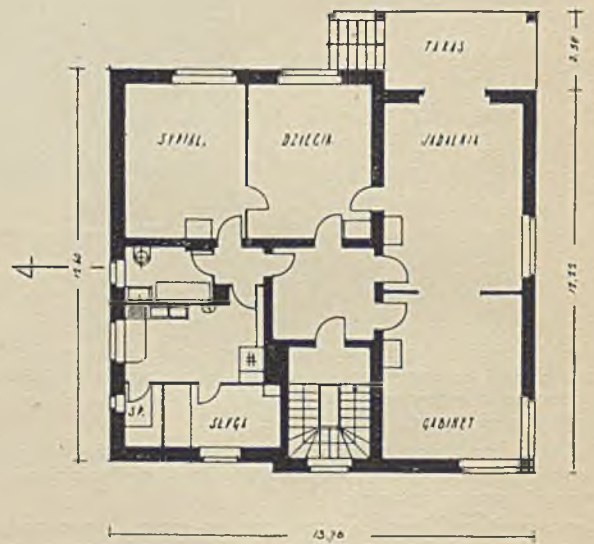
Elewacje pokryto tynkiem szlachetnym, całe otoczenie od wjazdu poprzez dziedziniec ustrojono poza asfaltowymi wjazdami w zieleń i drzewa z krzewami ozdobnymi, drzewa iglaste, klony, lipy, wiąz, topole i dzikie wino, wspinające się na przyścieniach zewnętrznych.

Dla dzieci stworzono obszerny dziedziniec z trawnikiem, ogrodzeniem dla piasku, altankami i brodzianką betonową.

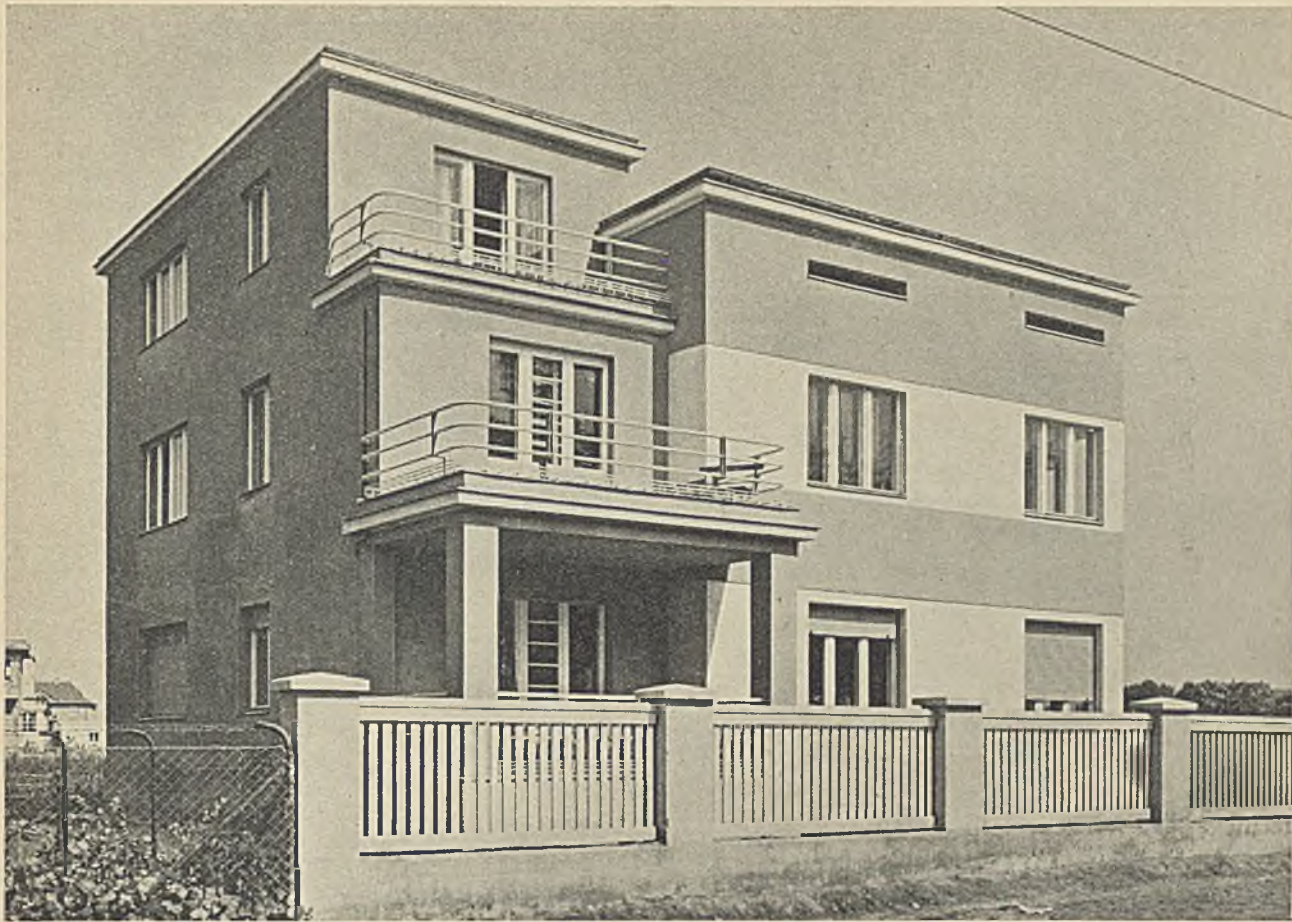
Fot. R. S. Ulatowski, Poznań.

Konstrukcje żelazne wyk. f. „St. Żuromski” w Poznaniu. Prace malarskie wyk. f. „A. Wrembel” (Poznań).

Rzut parteru.

Arch. Władysław Czarnecki (Poznań). Dom dyr. Czapczyńskiego (Spółdz. Prac. Umysł. B. G. K.).

Fot. R. S. Ulatowski, Poznań.

Domy dyr. Czapczyńskiego i p. Ulmańskiego w Poznaniu.

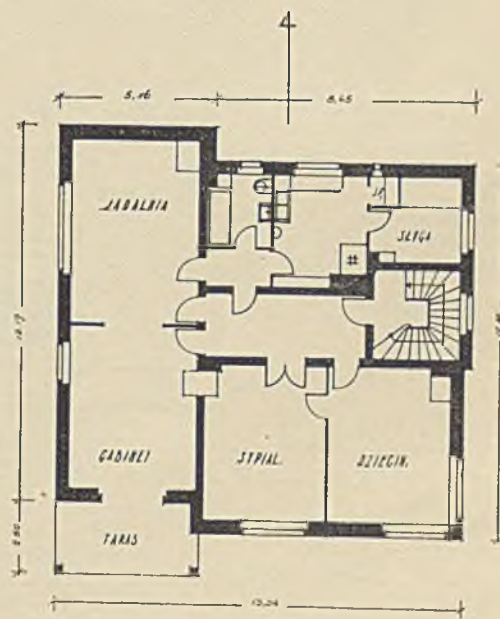
Dwa domy mieszkalne, wybudowane w r. 1930 na terenach Spółdzielni Pracowników Umysłowych w Poznaniu, zawierają w suterenach: mieszkanie stróża (pokój z kuchnią, spiżarką, ustępem i przedpok.), pralnię, 3 piwnice; w parterze i na I piętrze: mieszkanie 4 pok. z kuchnią, spiżarką, łazienką i pokojem dla służby i tarasem; na II piętrze: mieszkanie 2 pok. z przynależnościami jak poprzednio i górkę do suszenia bielizny.

Wykonanie: ściany murowane, stropy dźwigarowo-żelbetowe, dach kryty kizolinem, podłogi w pokojach parkietowe, w kuchniach i łazienkach terrazo, ściany malowane klejowo, aparaty gazowe, zmywalnie, schody dębowe, oświetlenie i dzwonki elektryczne.

Zestawienie	Dom dyr. Czapczyńskiego	Dom p. Ulmańskiego
Powierzchnia zabudowana	172 m ²	165 m ²
Powierzchnia użytkowa (mieszkanie)	130 „	124 „
Pow. klatki schodowej	9.75 „	9.75 „
4 pokoje 1/2 pow. użytk.	70 2/3	70,5 2/3
Kuchnia 1/2 „ „	9 2/3	8,3 2/3
Ubikacje pomocnicze	21 1/2	21,2 1/2
Objętość zabudow.	1.970 m ³	1.875 m ³
Koszt budowy	80.000 zł.	80.000 zł.
Koszt 1 m ³	40,60 zł.	42,50 zł.

Oprocentowanie kapitału na 7% rocznie = 5,600 zł
 Czynsz roczny za mieszkania = 7,200 zł.
 Dochód roczny właściciela = 1.600 zł.

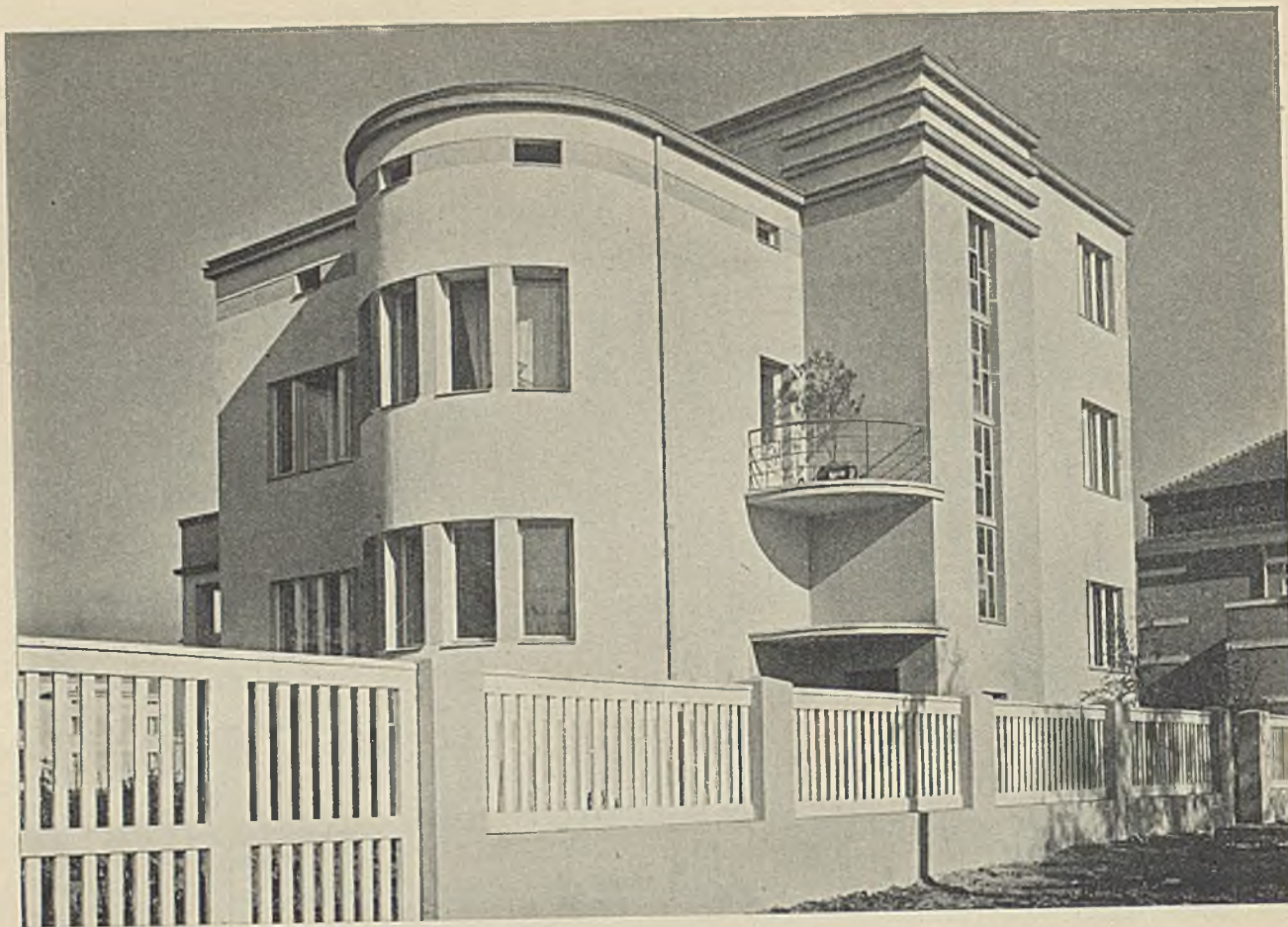
Prace malarskie wyk. f. „J. Wrembel“ (Poznań).

Rzut piętra.

Arch. Władysław Czarnecki (Poznań). Dom p. Ulmańskiego (Spółdz. Prac. Umysł. B. G. Kr.).

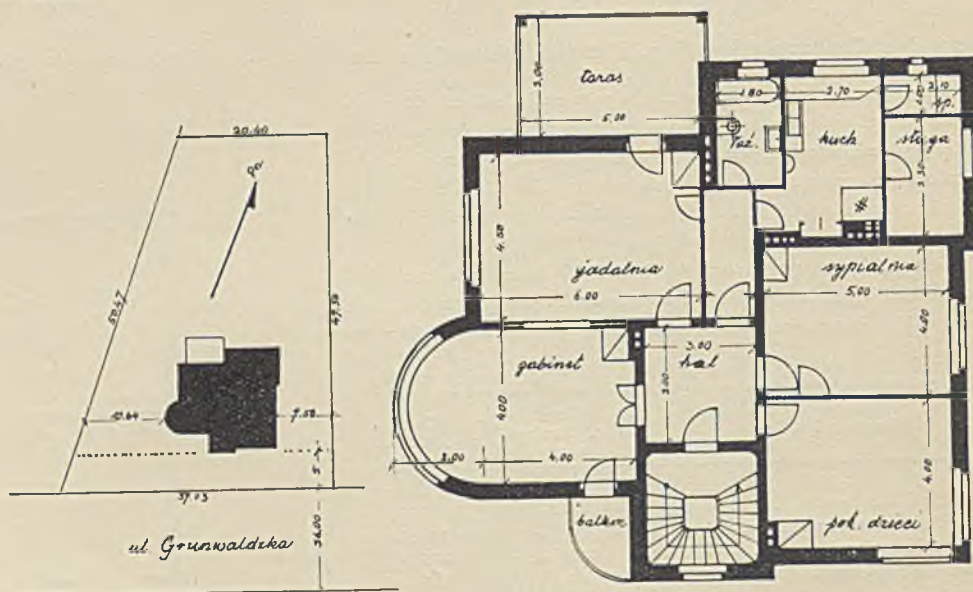

Widok od ulicy. Sytuacja i rzut I piętra.

Fot. R. S. Ulatowski, Poznań.

Prace malarskie wyk. firma „J. Wrembel” (Poznań).

Dom zawiera w suterenie: mieszkanie dozorczy (kuchnia, pokój, przedp., ustęp), pralnia, 3 piwnice, garaż.

W parterze i na I piętrze: mieszkanie 4-pokojowe, z kuchnią, łazienką, spiżarką, pokojem służącym i tarasem.

Na II piętrze: mieszkanie 2-pokojowe z przynależnościami jak poprzednio.

Powierzchnia zabudowana: 170 m².

Objętość zabudowana: 1800 m³.

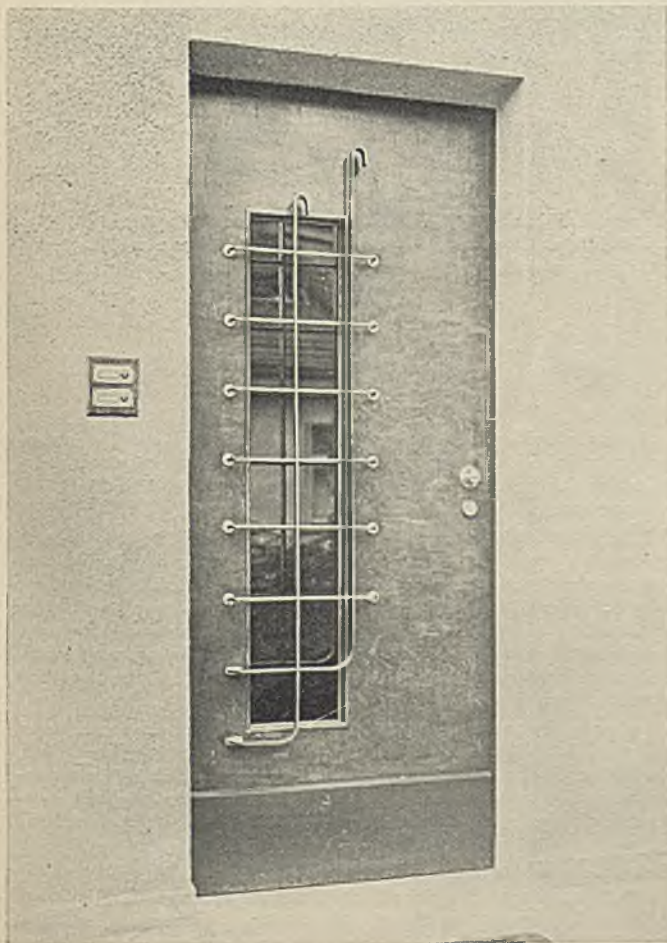
Koszt budowy: 80 000 zł.

1 m³ kosztował 44,50 zł.

Arch. Władysław Czarnecki (Poznań). Dom mieszkalny dr. Prądzyńskiego przy ul. Grunwaldzkiej w Poznaniu.

Wnętrze. Gabinet-biblioteka. Półki sosnowe lakierowane, kolory: popielaty i czarny. Ściany ciemnoniebieskie. Oświetlenie rurkowe (nikiel) wyk. f. „Strzała” w Poznaniu.

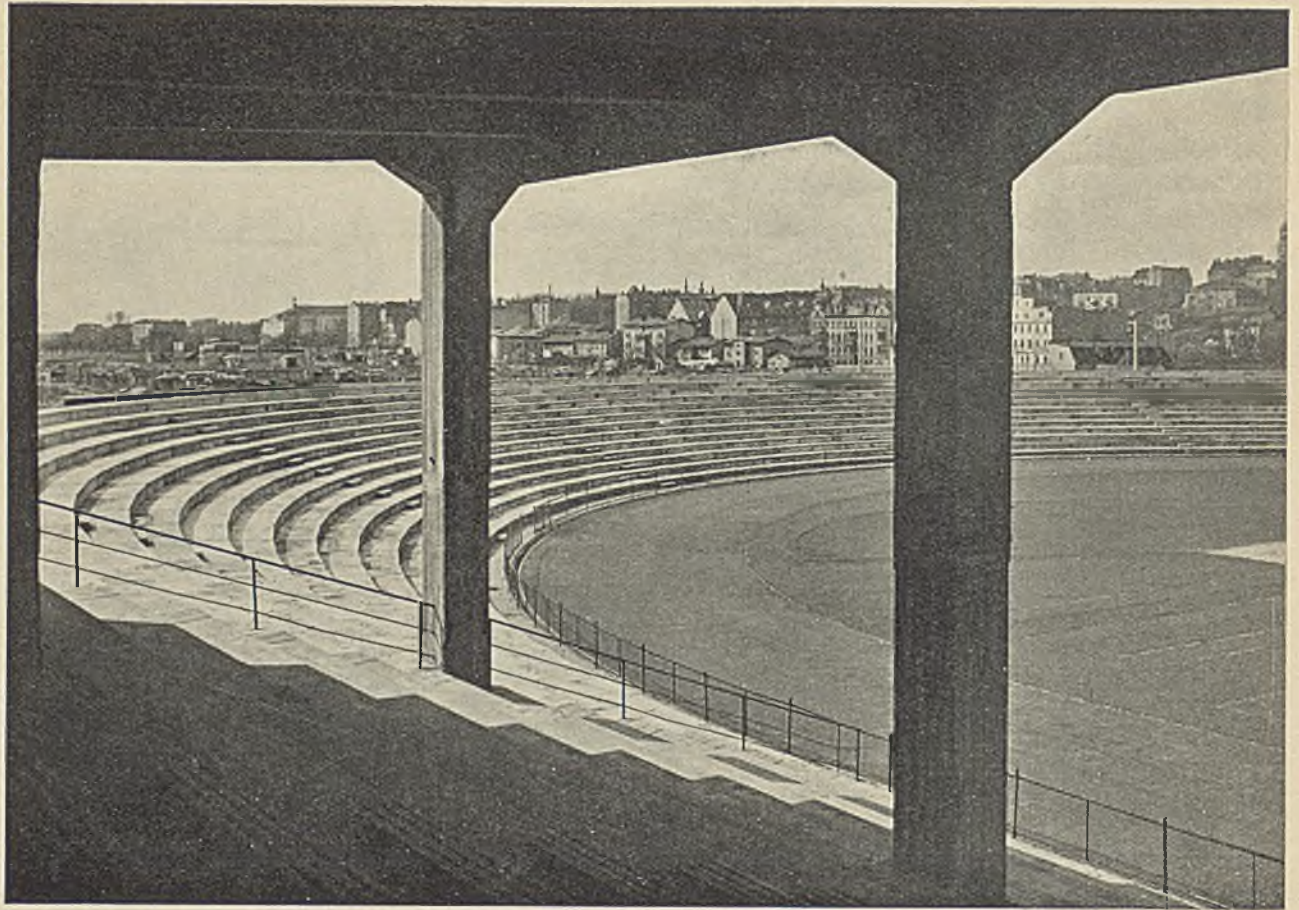

Fot. R. S. Ulatowski, Poznań.

Drzwi wejściowe domu.

Krata żelazna niklochromowana. Klejonka w kolorze naturalnym, lazurowana. Stolarszczyznę wykonała f. „Zjednoczone Zakłady Stolarskie” (Poznań).

Arch. Janina Czarnecka (Poznań). Dom mieszkalny przy Al. Szelągowskiej w Poznaniu.

Fot. R. S. Ulatowski, Poznań.

Arch. Sylwester Pajzderski (Poznań). Stadjon Sportowy Miejski w Poznaniu. Widok na półkole południowe.

Prace żelbetowe półkoli otwartych, bud. domu administracyjnego i całk. kanalizację wykonała f. „M. Hoffmann i Ska” (Poznań). Konstrukcje żelazne wyk. f. „Kazimierz Stein” (Poznań). Dachy wyk. f. „Wł. Stopa” (Poznań). Płyty chodnikowe i terrazowe wyk. f. „Kerament Polski”. Ogrodzenia wewnętrzne wyk. f. „Drutownia — Poznań”. Prace wodociągowe i kanalizacyjne wyk. f. „M. Kapczyński” (Poznań).

STADJON SPORTOWY W POZNANIU

Opis techniczny Sta ljonu.

Rada Miejska uchwałą z dnia 18 kwietnia 1928 r. zatwierdziła budowę Stadjonu Sportowego na Błoniach Wildeckich w Poznaniu. Niebawem przystąpił też Magistrat Wydz. V do prac ziemnych i fundamentowych.

Fundamentacja. Z powodu złych warunków terenowych, zbyt krótkiego czasu (terminem wykończenia była P. W. K.), wybrano fundamentację dość tanią i szybką — pale żelbetowe systemu Straussa. Przeciętna długość pali była 6—7,5 m; wykonane były z mieszanki 1 : 6, o średnicy 30 cm. Do mieszanki dodawano ceresit, współczynnik tarcia wynosił według statycznego obliczenia 2,5 tM². Normalnie pod słupami, dźwigającymi części konstrukcyjne, dawano 2, względnie 3 pale. Jednakże w większych zespołach konstrukcyjnych (pod filarami głównymi, które przenoszą ciężar dachu) mamy wiązanki po 12 pali. Ogólna ich suma wynosi 15 000 mb.

Konstrukcja. Na palach spoczywają poduszki fundamentowe, na które przenosi się ciężar słupów, podciągów i belek skośnych, dźwigających właściwe siedzenia (stopnie). Stopnie te wykonane są z płyt żelbetowych 7 cm, szerokości 1,10, wysokości 38 cm. Stosunek mieszanki betonowej 1 : 4,5. Na półkolach wykonywano je osobno i osadzano na belkach, w trybunach krytych zostały wykonane łącznie z konstrukcją belek i podciągów.

Dopiero na tych płytach betonowych leżą ławki drewniane z lat 4/6; osadzone hakami na stopniach — dla widzów. Rozróżniamy pod względem miejsc 2 kryte trybuny: zachodnia (główna) i wschodnia oraz otwarte półkola północne i południowe. Miejsc siedzących jest 14 030 i około 6000 stojących, co daje w sumie miejsc na 20 000 widzów.

Trybuna zachodnia: o długości frontu 105 m z lożą reprezentacyjną, wykonaną w sztucznym kamieniu, dla 40 osób. Zaprojektowano pod stopniami szatnie dla

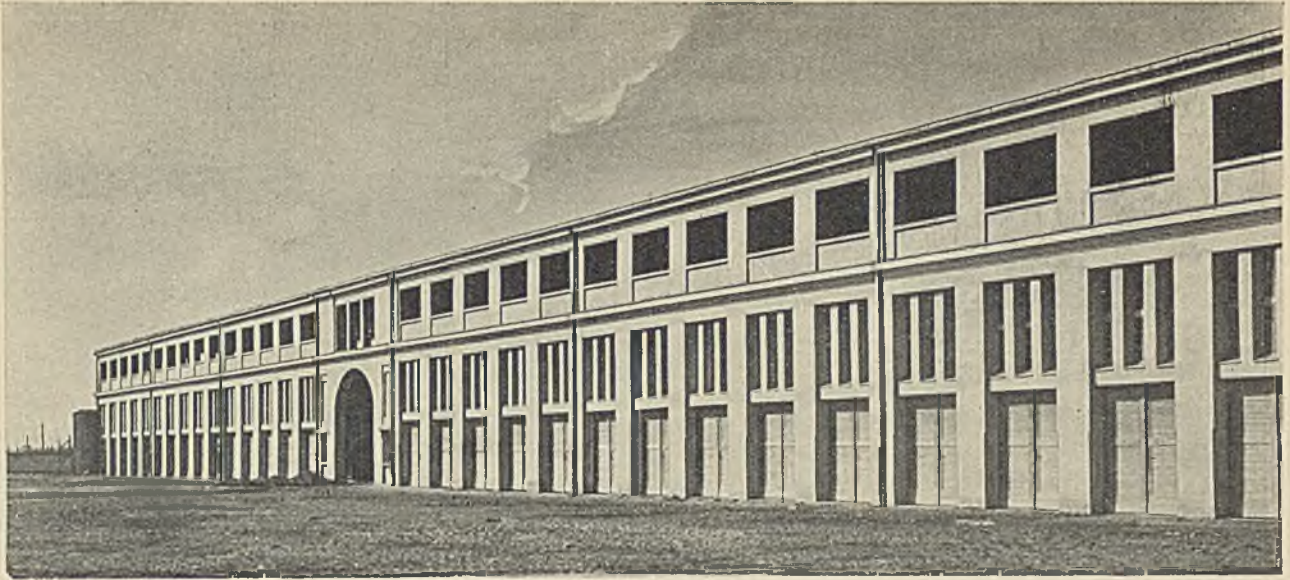
sportowców, natryski, pokoje lekarzy, sędziów, ubikacje dla masażu oraz salę restauracyjną z kuchnią i sale gimnastyczne o wymiarach 20 × 12, 20 m. Posadzki są z płytek terrazowych, w sali gimnastycznej podłoga drewniana. Publiczność opróżnia trybunę po imprezach 4-ema drogami.

W trybunie wschodniej wykorzystano ubikacje na 30 obszernych garaży. Obydwie trybuny, wschodnia i zachodnia, są nakryte dachem żelbetowym. Dach tworzy płyta 8 cm grubości, wspierająca się na belkach, które mają rozpiętość 12 m. Część wspornikowa wynosi 6,5 m. Ciężar belek i płyty przejmuje podciąg, spoczywający na słupach betonowych 65/65, rozstawionych od osi do osi 9,60 m. Najwyższy punkt dachu wynosi się ponad bieżnię 11,00 m. W półkolach, podzielonych na 13 rzędów (trybuny mają 17 rzędów), przewidziano ustępy dla kobiet i mężczyzn. Do półkoli prowadzą z zewnątrz 4 biegi obszernych schodów zewnętrznych.

Urządzenie sportowe. Właściwy obszar terenu dla ćwiczeń sportowych wynosi 15 805 m². Na to składa się 1) boisko piłki nożnej 70 × 105 oraz hokey'u na trawie, 2) dwie skocznie wwyż, 3) 6 torów szerokości 1,25 dla skoków w dal, 4) tor dla skoków o tyczce, 5) boisko dla koszykówki i rzutów kulą. Urządzenia te obiega 6-torowa bieżnia (tor 1,25 m) długości 450 m. Bieżnię od widowni oddziela siatkowy parkan.

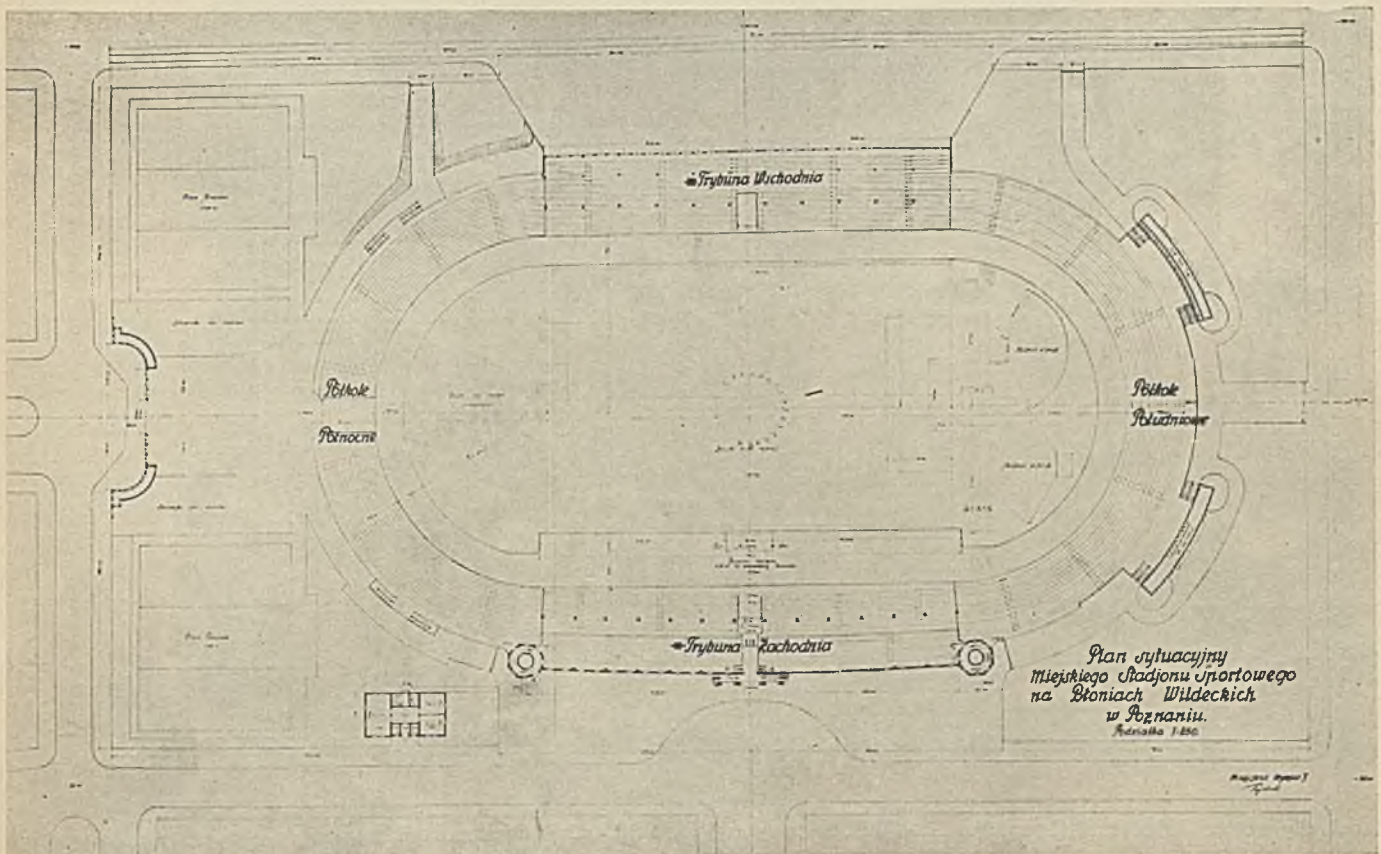
Koszt budowy wyniósł 2 500 000 zł.

Pale Straussa wykonała F-a Heincel, zaś konstrukcje żelbetowe F-a Hoffmann, Ballenstedt i Sulerzyski oraz Heincel. Pokrycie dachów uskuteczniła F-a Stopa. Pokrycia gzymsów, law okiennych i t. p. zostały zrobione przez F-ę Neumann. Prace kanalizacyjne wykonała F-ma Kapczyński. Wymienione firmy są miejscowe. Budową Stadjonu projektował i kierownictwo budowy sprawował p. radca Sylwester Pajzderski.

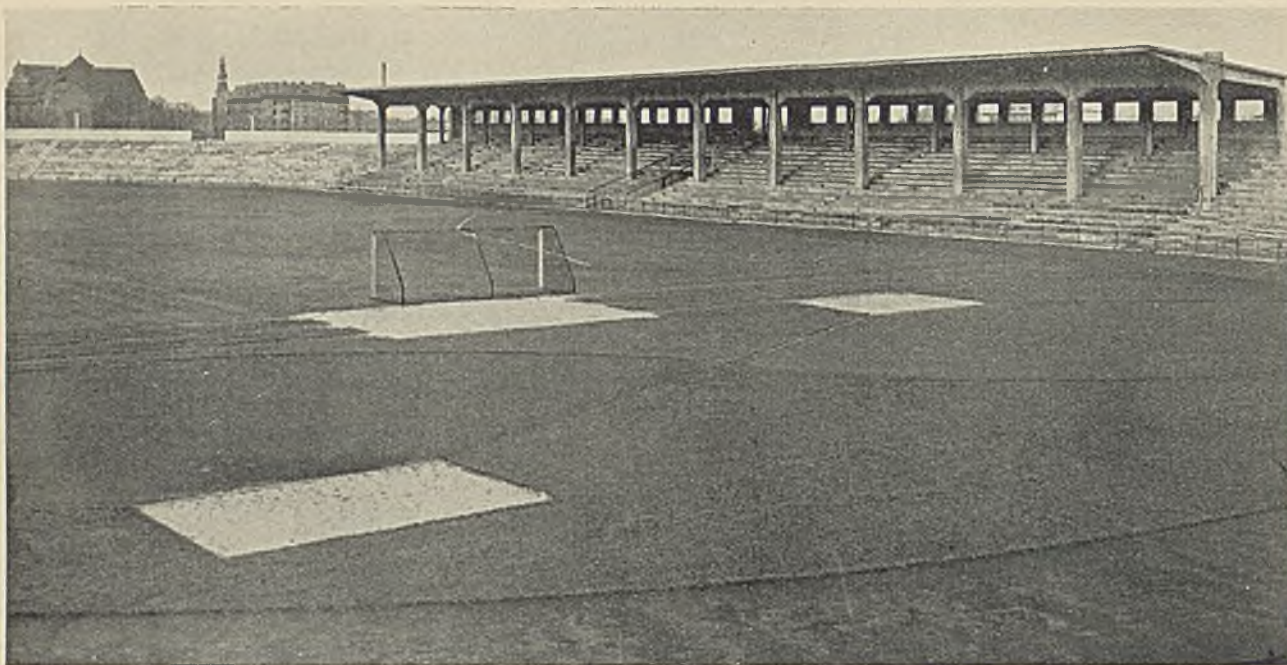
Elewacja od strony wschodniej.

Fot. R. S. Ulatowski, Poznań.

Plan sytuacyjny.

Arch. Sylwester Pajzderski (Poznań). Stadion Sportowy Miejski w Poznaniu.

Fot. R. S. Ulatowski, Poznań.

Arch. Sylwester Pajzderski (Poznań). Stadion sportowy w Poznaniu. Trybuna wschodnia.

Prace żelbetowe półkoli otwartych, dom administracyjny i całkowitą kanalizację wyk. f. „M. Hoffman i Ska” (Poznań). Konstrukcje żelazne wyk. f. „Kazimierz Stein” (Poznań). Dachy wyk. f. „Wł. Stopa” (Poznań). Płyty chodnikowe i terrazowe wyk. f. „Kerament Polski”. Ogrodzenia wewnętrzne wyk. f. „Drutownia — Poznań”. Prace wodociągowe i kanalizacyjne wyk. f. „M. Kapczyński” (Poznań).

Arch. Stefan Cybichowski (Poznań). Wytwórnia Pebecco—Polskie Wytwory Beiersdorfa, Sp. Akc. w Poznaniu.

Widok frontowy.

Opis techniczny.

Budynek fabryczny o 4-ch kondygnacjach, każda o 436,19 m² płaszczyzny użytkowej. Budynek wykonano w następujący sposób.

Konstrukcje: Mury z cegły, słupy i belki żelazne, stropy z płyt cementowych 8 cm. grubych, położonych na dźwigarach żelaznych. Dach płaski, t. zw. papolinowy.

Instalacje: wodna, kanalizacyjna, światła elektrycznego, telefonów, wciąg osobowotowarowy, centralne ogrzewanie wodne wzgl. parowe.

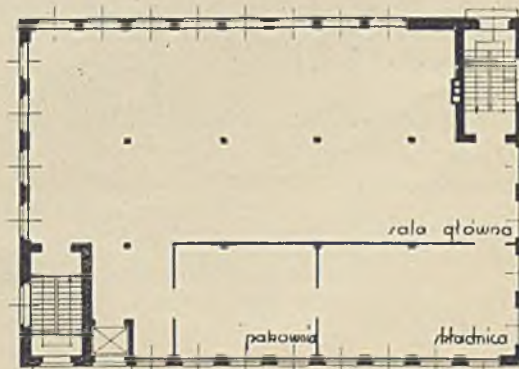
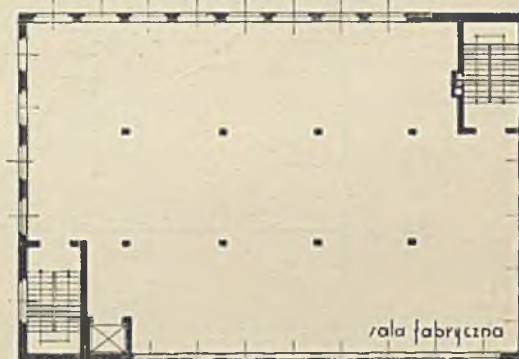
Wyposażenie: Wyprawa zewnętrzna — wapiennohydrauliczna, wewnątrz tynk zwykły. Stopnie z sztucznego kamienia, poręcze schodów żelazne, posadzka z płyt terrazzowych.

Budynek gospodarczy o powierzchni 275,92 m². Budynek jest parterowy, ściany wykonane z pruskiego muru, zewnątrz i wewnątrz tynkowane, dach papolinowy. W rozbiornikach ustawiono szafy stalowe do garderoby oraz untywalnie.

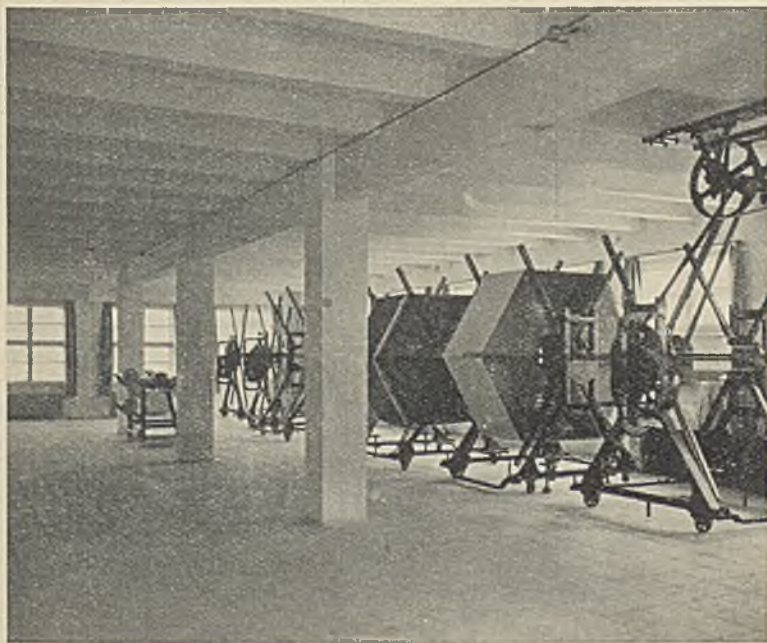
Koszty budynku fabrycznego oraz gospodarczego wyniosły łącznie z kosztem płotów i umocnienia podwórza 380 000 zł.

Prace ziemne, murarskie, żelbetowe, ciesielskie, stolarskie, kamieniarskie, dekarские, blacharskie i malarskie wyk. f. „Władysław Urbaniak“ (Poznań). Wykładanie posadzek płytkami terrazzowymi wyk. f. „Kerament Polski“ (Poznań). Instalacje dźwigu osobowego i towarowego, oraz oświetlenia elektrycznego wyk. f. „Inż. K. Gaertig i Spółka“ (Poznań).

I piętro.

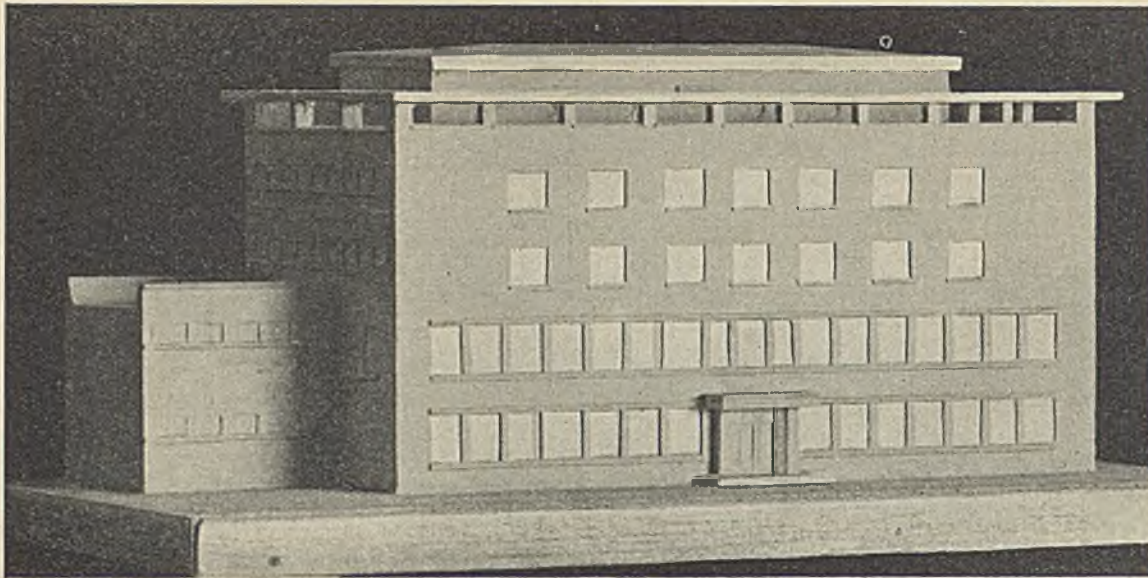

Parter.

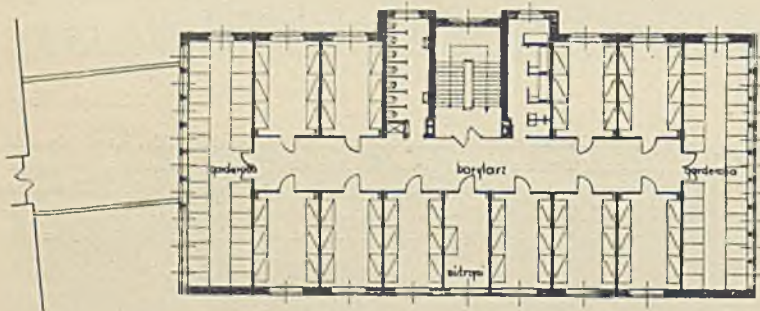
Wnętrze.

Fot. Foto-Kowalczyk. Poznań

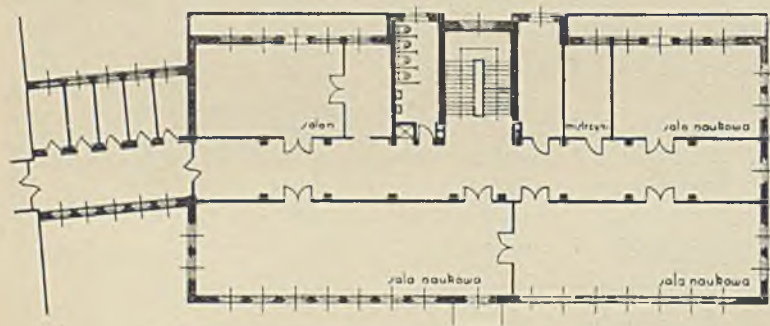

Elewacja przednia (model).

Fot. „Kowalczyk” (Poznań).

Rzut 2 i 3 pięter.

Rzut I piętra.

Rzut parteru.

Internat SS. Urszulanek w Poznaniu.

SS. Urszulanki w Poznaniu budują internat na 120 dziewcząt, w połączeniu z już istniejącym gimnazjum o powierzchni użytecznej 620 m² na każdym piętrze.

Konstrukcje. Mury z cegły, fundamenty i filary z konstrukcji żelbetowej, stropy systemu „Westphala” z pustaków ceglanych. Taras dachowy oraz dachy z izolacją cieplną i wodoszczelną, pokryte płytami terrazowemi.

Instalacje: wodna, kanalizacyjna, światła elektrycznego, telefoniczna, zegary, sygnały elektryczne, centralne ogrzewanie ciepło-wodne, wciąg osobowy, 120 boksów z umywalkami z ciepłą i zimną wodą.

Wyposażenie. Wyprawa zewnętrzna terrabona, wyprawa wewnętrzna wapienna, klatka schodowa, sienie i jadalnia gipsiem gładzone, poręcze schodów żelazne, posadzki dębowe, korytarze wyłożone linoleum. Koszt 600 000 zł.

Budowę wyk. firma Edmund Rychlicki (Poznań).

1—2. Arch. Kazimierz Ulatowski (Toruń).
Gmach Kasy Chorych miasta Torunia.

Wykładanie ścian płytkami glazurowanymi wyk. f. „Felix Pietraszewski” (Bydgoszcz). Witraże proj. i wyk. f. „Polichromja” (Poznań). Okna żelazne nad kotłownią wyk. f. „Otto Röhr” (Poznań). Posadzki, schody lastrico i posadzki ksyrolitowe wyk. f. „Edmund Szmid” (Warszawa). Prace malarskie wyk. f. „Zygmunt Biernacki” (Toruń).

Instalacje centr. ogrzew., urządzenia lecznicze i sanitarne (częściowo) w zakładzie wodolecznicy wyk. f. „Jan Różański” (Toruń). Parkiety wyk. f. „Koraszewski i Marweg” (Poznań). Prace sztukatorskie wyk. f. „M. Scharlowski” (Toruń). Ławki i stoły, kabiny elektroterapii wyk. f. „F. Konkolewski” (Toruń). Zegary i elektryczne instalacje wyk. „Polskie Zakłady Siemens S. A.” (Warszawa, oddział w Grudziądzu). Konstrukcje żelazne wyk. f. „Otto Röhr” (Toruń).

GMACH KASY CHORYCH MIASTA TORUNIA

Fragment frontu. (Wejście główne).

Projekt gmachu jest wynikiem nieoficjalnego, ograniczonego konkursu, ogłoszonego przez poznański Okręgowy Urząd Ubezpieczeń, który wespół z lokalnymi władzami toruńskiej Kasy Chorych ustalał program budowy.

Główne wytyczne programu ogniskowały się w dwóch zasadniczych punktach. Chodziło o stworzenie gmachu, który mieścić miał administrację Kasy Chorych, a ponadto, i to najważniejsza, ambulatorja dla wszelkich chorób, z wyjątkiem zakaźnych.

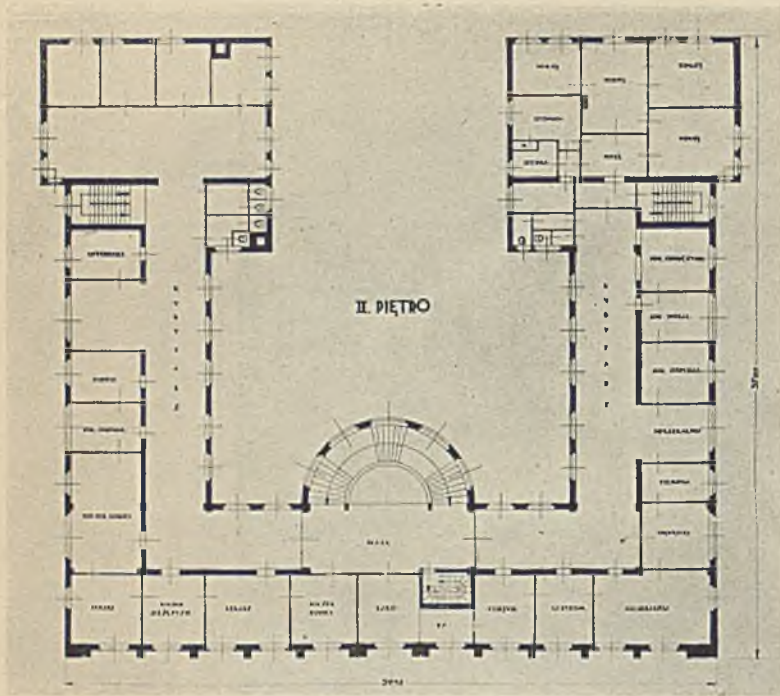
Teren pod budowę, ofiarowany bezpłatnie przez miasto Toruń, stanowi parcela narożna przy zbiegu ulic Trzeciego Maja i Odrodzenia, na rubieży pasa pofortyfikacyjnego. Gmach stoi frontem głównym do ulicy Trzeciego Maja.

Pionowy układ gmachu dzieli się na cztery kondygnacje: wysokie sutereny, parter i dwa piętra.

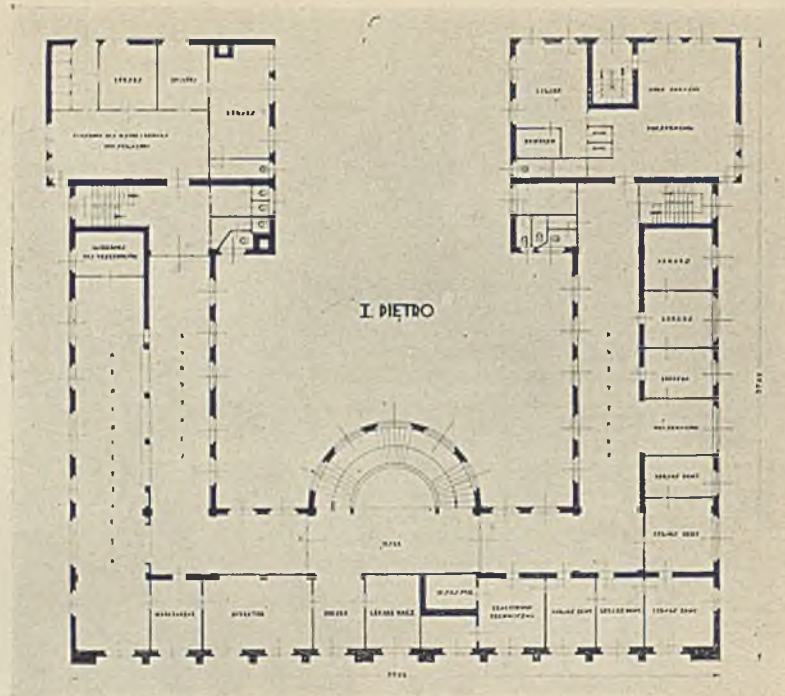
Sutereny, wykonane narazie tylko częściowo, obejmują oprócz kotłowni, mieszkanie stróża, pralnię, łazienki higieniczne i gabinet roentgenowski.

W parterze znajduje się zakład wodolecznicy i elektroterapii, oprócz tego kuchnia, narazie jeszcze nie urządzona.

Pierwsze piętro mieści sale administracyjne z gabinetem dyrektora, gabinetem lekarza naczelnego, stację laryngologiczną i dentystyczną, ponadto oddział dla przychodzących chorych na gruźlicę.

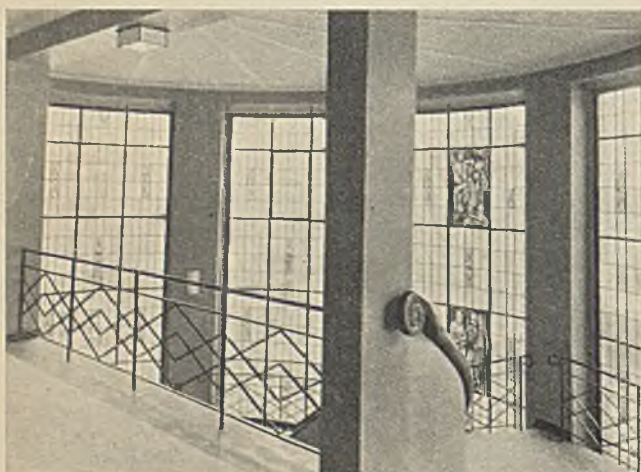
II piętro.

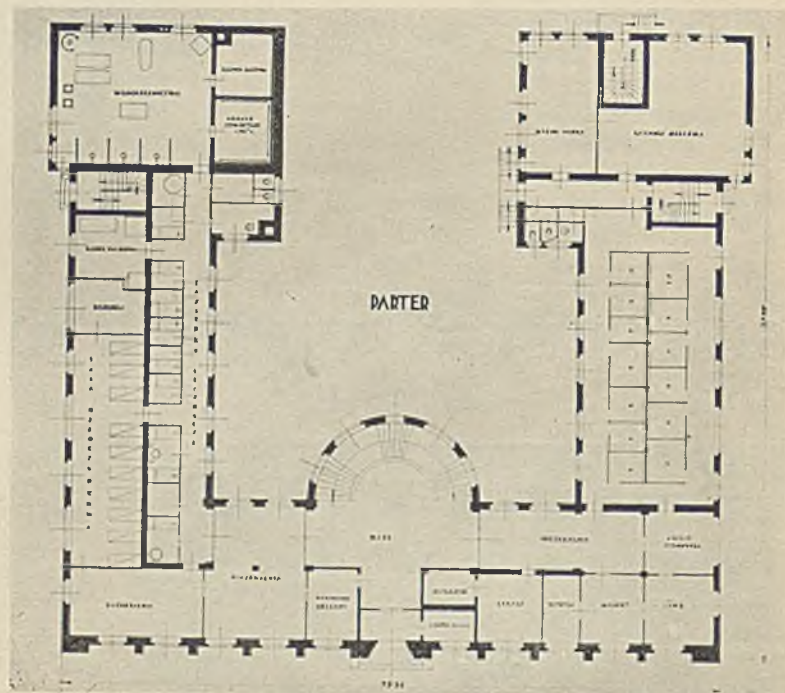
I piętro.

Na drugim piętrze przewiduje się urządzenie stacji chirurgicznej, gabinety dla chorób kobiecych, wenerycznych, dla chorób ocznych, wreszcie dla chorób wewnętrznych. Ponadto na drugim piętrze wykończono czteropokojowe mieszkanie, przeznaczone początkowo dla dyrektora Kasy; jednakowoż mieszkanie to oddano do użytku instytucji charytatywnej „Matka i dziecko”.

Gmach wybudowano z cegły normalnej, stropy systemu Westphala, dach płaski masywny. Schody żelbetowe, pokryte warstwą lastrico, taksamo posadzki w korytarzach, łazienkach i ustępach, pokoje zaś przeważnie posiadają posadzki ksylolitowe, z wyjątkiem dwóch pokoi mieszkalnych i gabinetu dyrektora, które otrzymały posadzkę parkietową. Autorem projektu jest inżynier architekt Kazimierz Ulatowski z Torunia, który zarazem miał kierownictwo budowy.

Fragment głównej klatki schodowej.

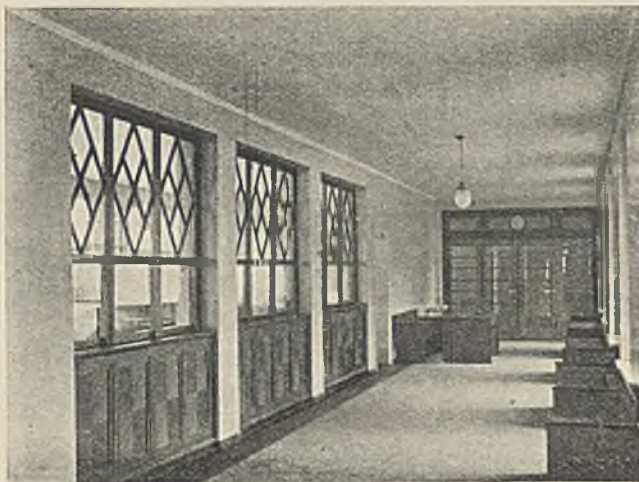
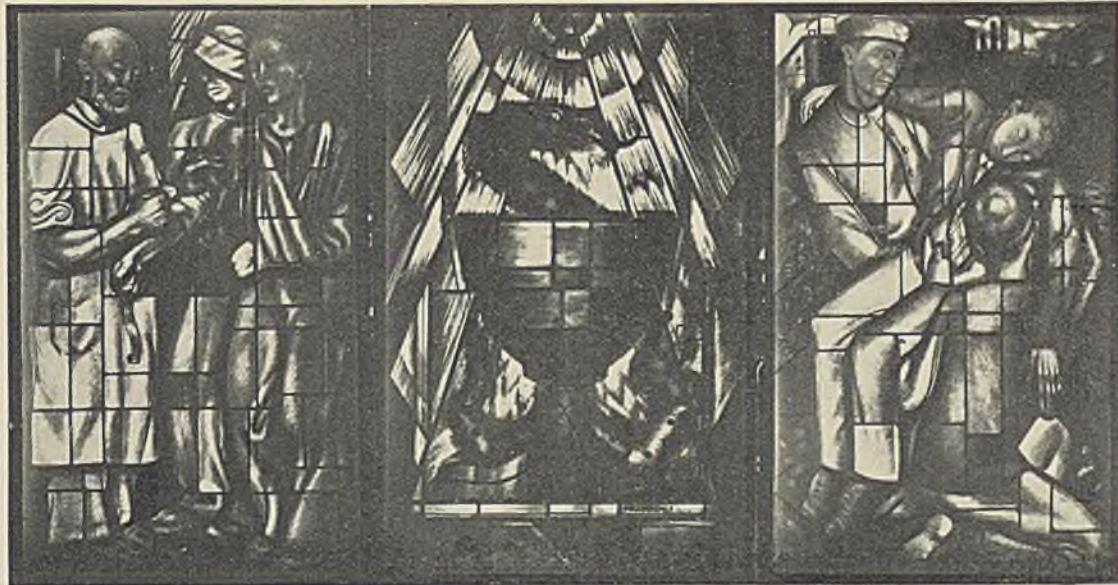

Parter.

Konstrukcje żelazne wyk. f. „Otto Röhr” (Toruń).

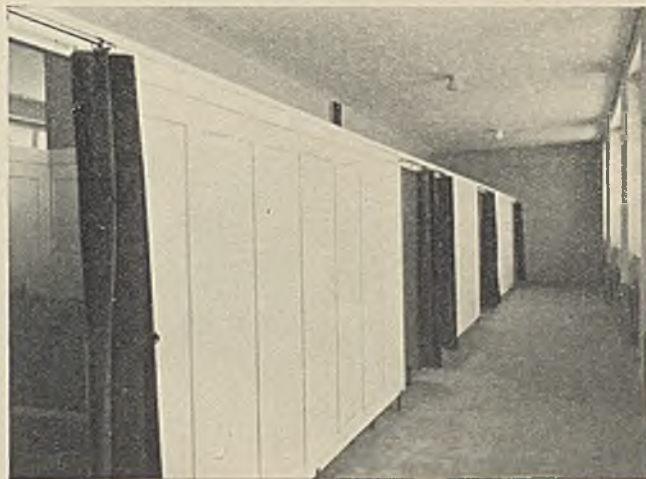
3 witraże z głównej klatki schodowej.

Projekt. i wykonała firma „Polichromja“ (Poznań)

Fragment korytarza administracyjnego.

Instalacje centr. ogrzew., urządzenia lecznicze i sanitarne (częściowo) w zakładzie wodolecznicznym wyk. f. „Jan Różański“ (Toruń). Parkiety wyk. f. „Koraszewski i Marmeg“ (Poznań). Prace sztukatorskie wyk. f. „M. Scharlowski“ (Toruń). Ławki i stoły, kabiny elektroterapii wyk. f. „F. Konkolewski“ (Toruń). Zegary i elektryczne instalacje wyk. „Polskie Zakłady Siemens S. A.“ (Warszawa, oddział w Grudziądzu). Prace malarskie wyk. f. „Zygmunt Biernacki“ (Toruń). Wykładanie ścian płytkami glazurowanymi wyk. f. „Felix Pietraszewski“ (Bydgoszcz). Posadzki, schody lastrico i posadzki ksylolitowe wyk. f. „Edmund Szmidt“ (Warszawa). Konstrukcje żelazne wyk. f. „Otto Röhr“ (Toruń).

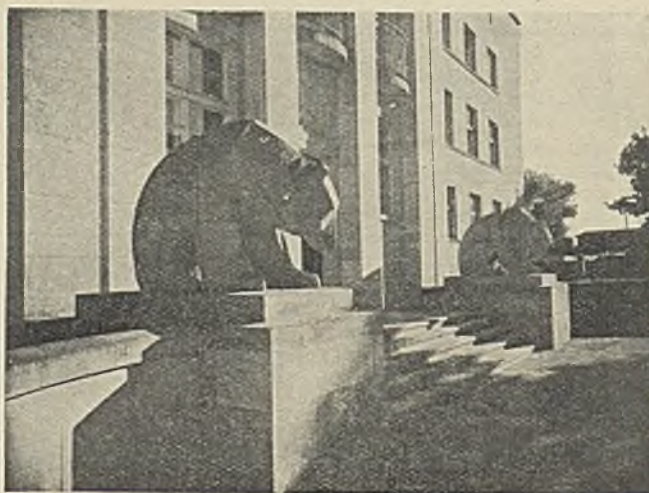
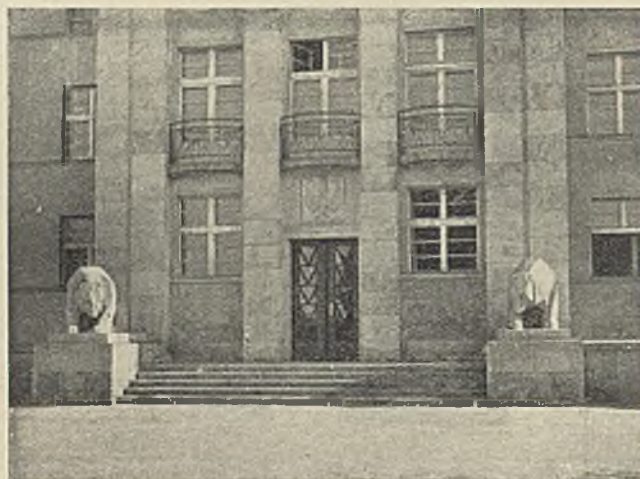

Kabiny elektroterapii.

7—9. Arch. Kazimierz Ulatowski (Poznań), Gmach Kasy Chorych miasta Torunia.

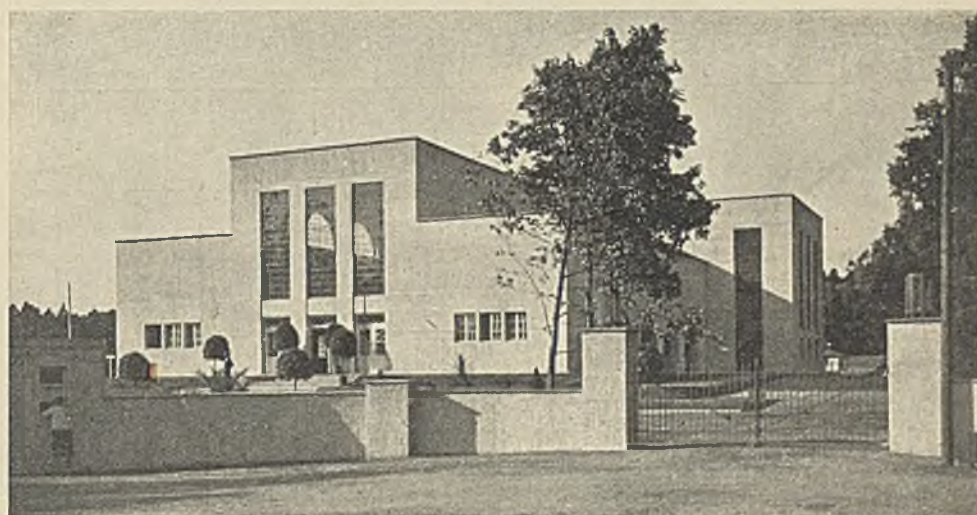

Stopnie lastrico i posadzki ksylolitowe wyk. f. „Edmund Szmidt“ (Warszawa).

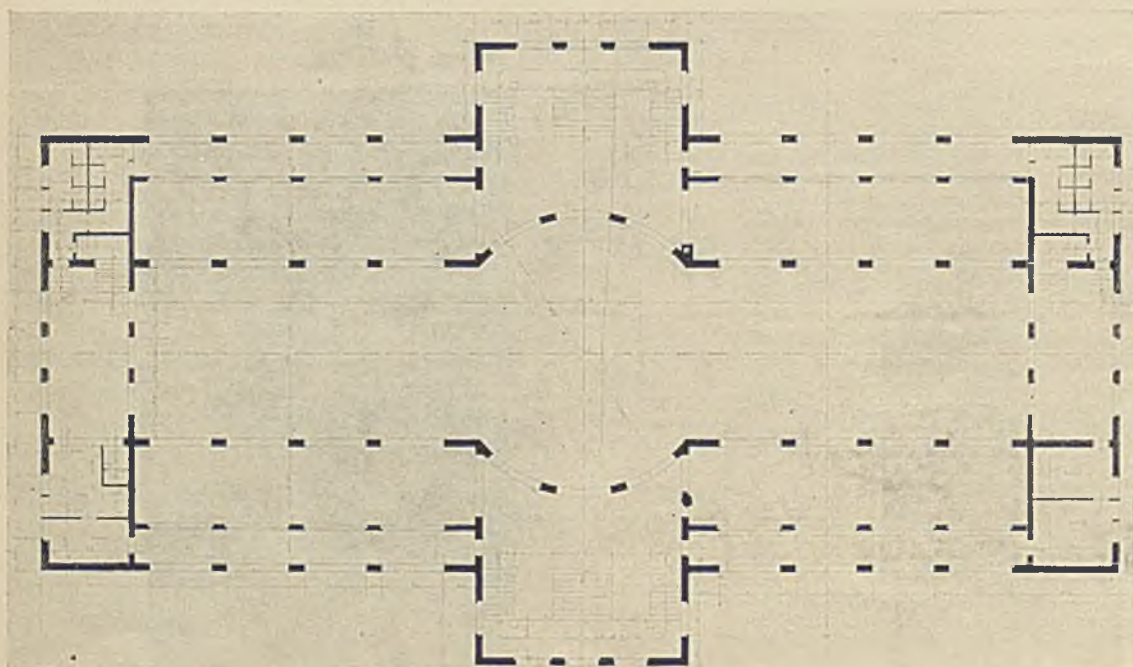

1—3. Arch. Kazimierz Ulatowski (Toruń). Gmach Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu.

Elewacja boczna.

Widok od ulicy.

Rzut poziomy.
Skala 1:600.

1-3. Arch. Kazimierz Ulatowski (Toruń). Miejska Hala Wystawowa w Toruniu,

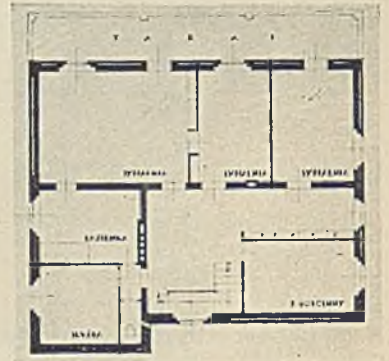

Widok od strony ogrodu.

Arch. Kazimierz Ulatowski (Toruń).
Dom własny architekta w Toruniu
przy ul. Legionów.

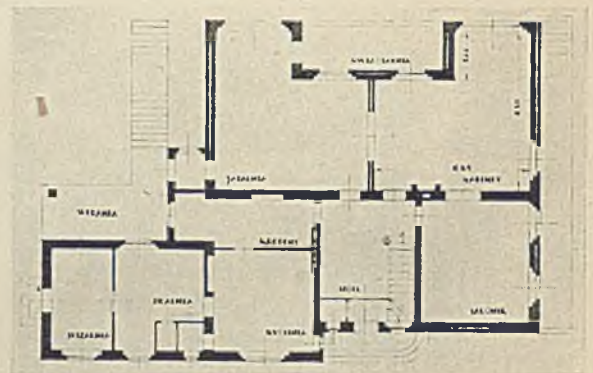
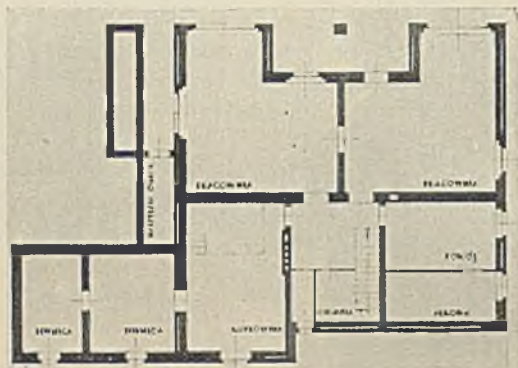
Palmiarnię, kraty i konstrukcje żelazne
wyk. f. „Otto Röhr“ (Toruń). Kominki
marmurowe wyk. f. „M. Scharlowski“
(Toruń). Prace malarskie wyk. f. „Zygmunt
Biernacki“ (Toruń)

Piętro (1 : 300).

Parter (1 : 300).

Piwnice.

Dom mieszkalny przy ul. Legionów 2.

Teren, na którym dom postawiono, jest mocno pochyły. Na przestrzeni 55 m frontu pochylenie, idące wzdłuż ulicy, wynosi około 6 m, tak, że część terenu znajduje się poniżej wysokości chodnika. Położenie to uwarunkowało projekt domu, który zbudowany został na początku pochyłości w ten sposób, że północna strona domu, gdzie znajduje się główne wejście do parteru, wznoszącego się 0,50 nad poziomem ulicy, posiada dwie kondygnacje, t. zn. parter i piętro, tudzież piwnicę, południowa zaś strona trzy kondygnacje, piwnica bowiem, od strony północnej położona 2,30 m poniżej terenu, od strony południowej znajduje się na wysokości terenu, tworząc w ten sposób bardzo wygodne i widne przyziemie. Położenie to wyzyskał autor, mieszcząc w tym przyziemiu pracownię rysowniczą. Są one bardzo widne, posiadają szerokie okna, prócz tego bezpośrednie wyjście do ogrodu, a ponadto są one dla pracy dogodne, zimą ciepłe, a latem nawet w dni upalne stosunkowo chłodne. W parterze znajdują się prócz hallu trzy pokoje mieszkalne, przy jadalni z frontu południowego kwaciarnia oszklona i ogrzewana, z boku zaś zejście schodami betonowymi do ogrodu.

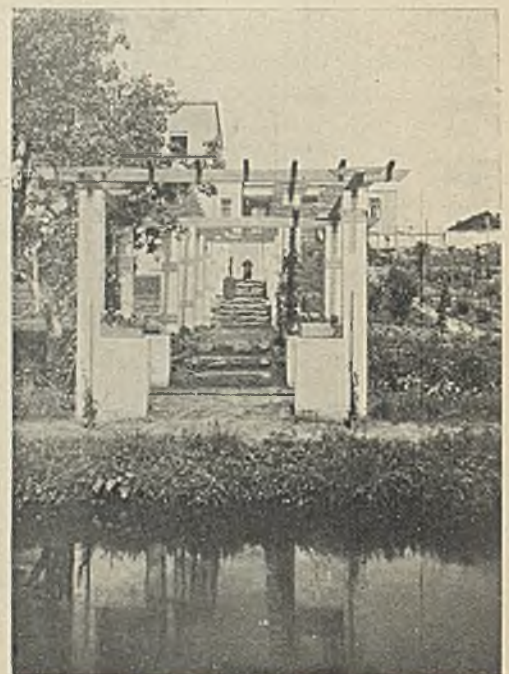
Pierwsze piętro obejmuje cztery pokoje sypialne, pokój służby, garderobę, łazienkę, ustepek i obszerny taras na całej rozciągłości frontu.

Dom murowany z cegły palonej i tynkowany, stropy masywne systemu Wertphala, dach płaski, masywny.

W parterze z hallu przechodzi się przez kredens do kuchni, za kuchnią znajduje się pralnia, służąca zarazem jako zmywalnia naczyń, za pralnią zaś mała ubikacja z suszarnią i prasownią. Ostatnie te ubikacje tworzą parterową przybudówkę, której dach, przedłużony w kierunku południowym, tworzy otwartą werandę, dostępną bezpośrednio z jadalni.

Ogród (ca 2 500 m kw.), spadający ku południowi, nadawał się doskonale na rozczłonkowanie tarasami, które częściowo posiadają szkarpy ziemne, obsiane trawą, częściowo szkarpy kamienną, obsadzoną skalnikami. Od strony północnej budynku znajduje się wjazd od ulicy i dziedziniec z garażem.

Pergola.

Pomnik jest wykonany z piaskowca z Dolów Opackich pod Kunowem (Kieleckie). Orzeł kuty z blachy miedzianej, w słusarni Artura Szulca, według modelu rzeźbiarza Zelka z Torunia. Na ołtarzu panoplion, kute w miedzi, przedstawia hełm nowoczesny, maskę gazową i granaty ręczne. Na froncie napis z liter miedzianych: „Bohaterom 63 pp.". Na odwrotnej stronie urna z miedzi z ziemią z pobojuwisk. i brązowa tablica z 143 nazwiskami poległych. Kamienie sześcienne na rogach cokolu: znicze.

Arch. Kazimierz Ulatowski (Toruń). Pomnik poległych 63 pułku piechoty w Toruniu, odsłonięty 11 listopada.

K R O N I K A

Ś. P. ZYGMUNT ROKOWSKI

Dnia 17 listopada 1931 r. zmarł w 47 roku życia ś. p. Zygmunt Rokowski, konserwator województwa warszawskiego i białostockiego. Śmierć zastała go na posterunku w mieście rodzinnym Płocku, dokąd pojechał w sprawie zagrożonej baszty przy katedrze. W trudnej i odpowiedzialnej pracy ratowania zabytków polskiej sztuki i historii ś. p. Rokowski odznaczał się nie tylko dużą wiedzą fachową, wspartą długoletnią praktyką, lecz zarazem bezpośrednim stosunkiem do sztuki. W walce o przeprowadzenie postulatów konserwatorskich, utrudnianej brakiem funduszy a częstokroć również brakiem zrozumienia i oporem właścicieli, ś. p. Rokowski, dzięki rzeczowemu i obywatelskiemu ujęciu spraw, umiał zjednać sobie powszechny szacunek i sympatię. Należał bowiem do charakterów prostolinijnych, nieubiegających się o reklamę i stanowisko. Był on pierwszym konserwatorem na terenie b. zaboru rosyjskiego i w ogóle pierwszym konserwatorem, mianowanym w r. 1919 przez władze polskie. Jak wielu historyków sztuki w okresie przedwojennym, studia swe uniwersyteckie rozpoczął w innej dziedzinie, mianowicie na wydziale prawnym. Przerzuciwszy się na historię sztuki, kształcił się pod kierunkiem dwóch znakomitych profesorów, jakimi byli Sokolowski w Krakowie i Dvořák w Wiedniu. Z prac jego należy wymienić: *Gotyk czy styl nowy w architekturze kościelnej*, 1912, *Wstęp do katalogu pierwszej okrężnej wystawy grafiki polskiej 1922*. Dwie główne prace: „O historii strojów w Polsce XVI w. na podstawie pomników malarstwa i rzeźby” oraz „O miniaturach z modlitewnika św. Jadwigi” — pozostały, niestety,

w rękopisie. Jako konserwator początkowo okręgu płockiego a od r. 1923 na województwa warszawskie i białostockie, zawsze pełen energii i humoru, nastawiony intelektualnie a jednocześnie uczuciowo, niezmordowany w poznawaniu i ratowaniu zabytków, pełnił swą funkcję z zamilowaniem idealisty. Odszedł w sile wieku i energii. Cześć Jego pamięci.

A. Lauterbach.

KONKURSY

Konkurs na budowę sanatorium w Ustroniu.

Związek Architektów na Śląsku ogłasza w imieniu Związku Stowarzyszeń Architektów Polskich konkurs na projekt szkieletowy budowy sanatorium w Ustroniu dla Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w Król. Hucie. Konkurs jest dostępny dla obywateli Rzeczypospolitej Polskiej. Warunki i program konkursu wydaje Związek Arch. na Śląsku za opłatą 10 zł. w Katowicach, ul. Poniatowskiego 19. Termin składania prac upływa dnia 16.2.32. I-sza nagroda 2500 zł., II-ga 1800 zł., III-cia 1000 zł. i dwa zakupy po 500 zł.

Konkurs na projekty urządzenia wnętrza.

Instytut Propagandy Sztuki organizuje jesienią bieżącego roku wielką wystawę wnętrz. W związku z tem rozpisuje konkurs na projekty urządzeń meblowych, którego tematem są wnętrza gabinetu, jadalni, sypialni i t. p.

Najlepsze prace zostaną ewentualnie wykonane staraniem Instytutu i wejdą w skład wystawy.

Termin nadsyłania prac upływa z dn. 1 marca b. r. Za względnie najlepsze prace wyznacza się nagrody w łącznej sumie 5000 zł. (najwyższa — 1000 zł., najniższa — 500 zł.). Warunki konkursu można otrzymać w kancelarii Instytutu: Warszawa, Królewska 13.

Komunikat prasowy.

W dniu 18 b. m. odbyło się w sali konferencyjnej nowego gmachu M. R. P. pod przewodnictwem Pana Wicemarszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej Prof. W. Makowskiego, przy udziale przedstawicieli Episkopatu, Sejmu, Rządu, m. st. Warszawy i Związku Stowarzyszeń Architektów Polskich, drugie plenarne posiedzenie Sądu Konkursowego, powołanego do rozstrzygnięcia konkursu zamkniętego na projekt szkicowy Świątyni p. w. „Opatrności Bożej” w Warszawie.

Sąd Konkursowy rozważył referat, przygotowany przez PP. Architektów, wygłoszony przez p. architekta Franciszka Lilpota, i — w głosowaniu nad projektami — wyróżnił zaszczytnie oraz zakwalifikował do realizacji projekt inż. arch. P. Bogdana Pniewskiego z Warszawy, jednego z laureatów w konkursie publicznym na projekt tejże Świątyni w roku 1930.

Sąd Konkursowy reprezentowali obecni Panowie p. t.:

Wicemarszałkowie:

Prof. Waclaw Makowski,
Dr. Karol Polakiewicz;

Ich Em. Kardynałowie:

Ksiądz Dr. August Hlond, Prymas Polski,
Ksiądz Aleksander Kakowski,
Arcybiskup Metropolita Warszawski;

Jego Eks. Ks. Adam Sapieha,

Ksiązę Arcybiskup Krakowski;

Przedstawiciele Rządu — M. R. P.:

inż. arch. Br. Stawiski, Kierownik Dep. Budowl.,
inż. arch. Tadeusz Szanior, Nacz. Wydz.,
inż. arch. Al. Raniecki, Radca Ministerjalny;

M.W.R. i O. P.:

inż. arch. Jarosław Wojciechowski, Nacz. Wydz.
i Władysław Woydino, Radca Ministerjalny;

Prezydent miasta st. Warszawy:

inż. Zygmunt Słomiński;

Przedstawiciele Związku Stowarzyszeń Architektów Polskich:

inż. arch. Stanisław Brukowski,
inż. arch. Franciszek Lilpop,
inż. arch. prof. Edgar Norwerth
i inż. arch. Teofil Wiśniewski,

oraz jako zastępcy:

inż. arch. Adam Paprocki,
inż. arch. prof. Tadeusz Totwiński.

Konkurs „Otua”.

Otua—Biuro techniczne dla użytkowania stali (Office technique pour l'Utilisation de l'acier) ogłasza konkurs dla właścicieli, architektów i przedsiębiorców, którzyby w najlepszych warunkach zbudowali dom o żelaznym szkielecie. Nagroda — 100.000 fr. Zamknięcie zapisów 1 czerwca 1932 r. Szczegóły można otrzymać od O. T. U. A.—21 rue du Général Foy, Paryż.

Konkurs.

Pokaz p.n. „Sprawa mieszkaniowa”, w gmachu Wydziału Architektury Pol. Warsz., zorganizowany przez Związek Słuchaczy Architektury P. W. przy współudziale P. T-wa Reformy Mieszkaniowej, został otwarty dnia 1.XII i trwał do 10.XII r. 1931.

Współpraca przy konkursach architektonicznych.

Komisja Sądowa SAPu wydała orzeczenie w sprawie pewnego konfliktu pomiędzy Kolegami, którzy współpracowali przy jednym z konkursów. Ze względu na zasadniczy charakter sentencji tego orzeczenia, podajemy ją Sz. Kolegom do wiadomości:

„Współpraca architektoniczna, nie poprzedzona formalną umową piśmienną lub ustną, określającą wzajemną zależność zawierających ją osób, winna być uważana za pełnoprawną dla stron obu. Nakłada też obowiązek jednakowego wkładu energii, wiedzy i czasu.

Fakt niezawarcia umowy na piśmie stanowi nadto dowód pełnego zaufania wzajemnego. Zaufanie to w równej mierze dotyczy winno kwalifikacyj zawodowych, jak i etycznych.

W myśl powyższego, każdy z kontrahentów winien sam ograniczyć swoje prawa w tych wypadkach, gdy z jakiegokolwiek powodu nie może dać pełnego udziału swej wiedzy, inwencji i czasu.

Jeżeli w pojęciu jednej ze stron fakt zaniedbania przez współnika przypadających na niego obowiązków nie był spowodowany siłą wyższą, może ona wezwać go do wyrównania zaległości, wskazując konsekwencje, jakie to mieć może dla obu stron.

Projekty konkursowe — jako prace o terminach ściśle określonych i przestrzeganych — potęgują doniosłość tego warunku, gdyż opieszałość jednej ze stron może spowodować uchybienie terminu konkursowego, a temsamem unicestwić pracę zbiorową. Postępek taki nie upoważnia strony przeciwnej do ograniczenia praw autorskich opieszalego współnika wbrew jego woli, gdyż temsamem byłaby podważona kardynalna zasada zaufania.

Jeśli tedy nastąpi konflikt w kwestji współautorstwa, dopuszczalne jest wycofanie się, natomiast nie powinno być praktykowane usunięcie współnika”.

Komisja Pośrednictwa Pracy została powołana przez Zarząd w następującym składzie: Kol. Kol.: Julian Neyman, Jerzy Poznański, Jan Roda i Henryk Wąsowicz.

Nowi członkowie. Na 49-em posiedzeniu Komisji Balotującej w dniu 2-im b. m. zostali przyjęci do SAPu Kol. Kol. Władysław Grodzierski, Marjan Spychalski, Edward-Ludwik Straus i Jan Wawelberg.

Komisja „N” prosi Kolegów o nadsyłanie do SAPu materiałów reklamowych, dotyczących nowych materiałów budowlanych — które są w posiadaniu Kolegów, a które byłyby użyteczne dla Komisji „N” — a więc: katalogi, broszury, ulotki i t. p.

Katalogi, niewyzyskane przez Komisje „N”, mogą być zwracane Kolegom.

Czasopisma nadsyłane.

Dom, Mieszkanie, Osiedle, miesięcznik, Warszawa. *Samorząd miejski*, miesięcznik, Warszawa, organ Zw. Miast Polskich. *Technik Lubelski*, mies., organ Stow. Techn. Wojew. Lubelskiego. *Gazeta Przemysłowo-Handlowa*, dwutygodnik, Warszawa. *L'architecture d'aujourd'hui*, Boulogne (Seine), czasopismo poświęcone współczesnym zagadnieniom architektury wszystkich krajów. *L'architecte*, miesięcznik, Paryż. *La Casa Bella*, mies., Medjolan, poświęcone nowoczesnej architekturze, wnętrzom, sprzętarstwu, malarstwu i rzeźbie. *Moderne Bauformen*, mies., Stuttgart. *Der Baumeister*, mies., Monachjum, poświęcone architekturze i technice budowlanej. *Die Bau und Werkkunst*, mies., Wiedeń, poświęcone wszystkim działom sztuki stosowanej. *Stavba*, miesięcznik, Praga, poświęcone architekturze modernistycznej. *Styl*, mies., Praga. *Slovensky Stavitel*, mies., Bratysława, pismo Organizacji Zjedn. Architektów Słoweńskich. *Arkitekten*, mies., Helsingfors, organ Zw. Arch. Finlandzkich.

Nosokomeion, międzynarodowy kwartalnik, poświęcony szpitalnictwu, wyd. W. Kahlhammer, Stuttgart. Pokażnej objętości zeszyt ten zawiera długi szereg artykułów, omawiających budownictwo szpitalne. Na wstępie licznie ilustrowane, zwięzłe ujęte szkice o rozwoju szpitalnictwa we Francji, Austrii, St. Zjednoczonych, Włoszech i Niemczech, z uwzględnieniem ostatnich zdobyczy w tym kierunku. W szeregu artykułów, nadesłanych z wymienionych krajów, zapoznajemy się z wymaganiami współczesnej medycyny w szpitalnictwie. Poza to obszernie jest omówiona kwestja rozplanowania i urządzeń szpitala.

FIRMY BIORĄCE UDZIAŁ W AKCJI BUDOWLANEJ M TORUNIA

Biernacki Zygmunt, Zakład Malarski — Toruń.

Prace malarskie wykonane: Gmach Kasy Chorych, willa p. Ulatowskiego, willa p. Wiśniewskiego, Klub Urzędników Województwa, Dworzec Główny, Restauracje: „Pod Strzechą”, „Pod Orłem”, Hotel Dworcowy, „Gastronomia”, „Esplanada”, „Pomorzanka”, —Kaplica w sierocińcu im. św. Antoniego w Grabcu i wiele innych.

Konkolewski F., mistrz stolarski — Toruń.

Poważniejsze budowle, w których Firma wykonała prace stolarskie: Domy Robotnicze (Magistrat), Przebudowa Ratusza, Gmach Kasy Chorych (prace wewnętrzne), Gmach Województwa (okna), Klasztor Redemptorystów, Dwór Artura, Sąd i wiele innych.

Röhr Otto, Ślusarnia artystyczna i budowlana, Toruń.

Wykaz wykonanych konstrukcyj żelaznych: w Willi p. Ossowskiego, Robotnicze Domy Mieszkalne dla Magistratu m. Torunia, Miejska Hala Wystawowa, Willa Radcy Ulatowskiego, Ratusz (kraty do okien), Szkoła Gospodarstwa Domowego w Bydgoszczy, Hala dla Pociągów Sanitarnych, (310 okien żelaznych, 4 bramy dwuskrzydłowe) i wiele innych.

Różański Jan, Zakłady Urządzeń Zdrowotnych — Kanalizacje — Ogrzewania centralne — Wodociągi — Urządzenia sanitarne, Toruń.

Wykaz większych robót, wykonanych w ostatnich czasach: ogrzewanie centralne: — Dwór p. Prackiego w Nowej Wsi pod Gólibiem, Pawilon dla Wychowanków w Zakładzie Poprawczym, Sąd Apelacyjny w Toruniu, Areszt Dyscyplinarny w Toruniu, Pawilon Szkolny w Zakładzie Opieki Społecznej w Wejherowie, Starostwo w Chojnicach, Ośrodek Zdrowia w Lipienicy, Zakłady Psychjatryczne w Świeciu — pawilon mieszkalny i budynek war-

sztatowy, Zakłady Psychjatryczne w Kochoborowie — 2 Pawilony dla zakaźnych i Pawilon Mieszkalny dla Urzędników, Dwór p. St. Stopczyka w Kalinowcu pod Nieszawą (ogrzewanie centralne i ciepła woda); Kasa Chorych m. Torunia, Sala Gimnastyczna w Szkole Podchorążych Artylerji w Toruniu, Starostwo w Sepólnie (ogrzewanie centralne, wodociąg i kanalizacja), Cegielnia „Rudak” (su-szarnia parowa).

Schmidt Edmund, Wytwórnia Wyrobów Betonowych i Ksyłolitowych — Warszawa.

Wykaz robót, wykonanych w Toruniu: Kasa Chorych — posadzki ksyłolitowe, stopnie i posadzki lastrico; Dyrekcja Lasów Państwowych — posadzki ksyłolitowe, stopnie i posadzki lastrico.

Szulc, Wytwórnia Ślusarsko-Artystyczna. — Toruń.

Wykonane roboty: Województwo Toruńskie — okucia, okna żelazne; Gmach Kasy Chorych — balustrady, łózka metalowe i architektura żelazna; Dyrekcja Lasów Państwowych — kraty żelazne; Fundusz Bezrobocia — kraty żelazne i w wielu innych budowlach konstr. żelazne.

Schmidt Stanisław, Biuro Budowlane w Toruniu.

Wykaz wykonanych nowych budowli w Toruniu: Willa p. Dr. Ossowskiego, Willa p. St. Stempskiego, p. Antoniego Rosochowicza, Sąd Apelacyjny, Gmach Dyr. Lasów Państw., Budynek mieszkalny na 32 rodziny i Baraki mieszkalne dla Magistratu, Budynek na cysterny 1 600 000 ltr. oraz Portiernia Państw. Monopolu Spirytusowego, Portiernia Państw. Monopolu Tytoniowego, Ciepłarnia, Budynek mieszkalny p. W. Maćkowiaka, Budynek mieszkalny p. Fr. Lipińskiego, własny budynek biurowy i Willa oraz Gimnazjum i konwikt O. O. Redemptorystów na Bielanych koło Torunia.

FIRMY BIORĄCE UDZIAŁ W AKCJI BUDOWLANEJ M. STOŁ. POZNANIA

Bakowski i Smolibowski, Przedsiębiorstwo Budowlane, Fabryka Obróbki Drzewa i Stolarnia Budowlana. Poznań.

Firma istnieje od 30 lat, a pod zarządem obecnego właściciela od 9 lat. Przedsiębiorstwo wykonuje wszelkie prace murarskie, cieśliarskie, żelbetowe, poza tem posiada własną stolarnię mechaniczną, w której wykonuje się stolarkę budowlaną, jak okna, drzwi, boazerje, schody oraz urządzenie wnętrz.

Poważniejsze prace Firmy, wykonane w ostatnich latach: Rozbudowa Fabryki Wyrobów Tytoniowych w Kościanie, z nowym żelbetonowym magazynem; w Poznaniu: 2 bloki domów mieszkalnych Kasy Emerytalnej dla Robotników Kolei Państwowych, 1 blok domów mieszkalnych dla Ubezpieczalni Krajowej, Rozbudowa Cukierni Dobskiego, dom mieszkalny p. Radcy Wybieralskiego, dom mieszkalny p. Referenta Ludwikiewicza, dom mieszkalny przy Podgórznej 8, Kościół w Gołańczy i szereg innych budowli mieszkalnych i przemysłowych.

Czyżewski W. Zakład Kamieniarski, Poznań-Zawady. Firma założona w 1908 r., wykonuje wszelkie prace, wchodzące w zakres kamieniarsstwa i terrazo.

Poważniejsze prace kamieniarskie i terrazo, wykonane przez firmę: w Poznaniu: dla Magistratu posadzki terrazowe dla domów mieszkalnych, — oparkanie całego Parku Wilsona, — oparkanie dla Wodociągów Miejskich na Dębca, — oparkanie Pomnika 15 p. Ulanów, — posadzki terrazo w Gimnazjum im. ks. Piotrowskiego, — posadzki terrazo w Gmachu Drukarni Katolickiej, — stopnie terrazo w Gmachu Z.U.P.U.; w Grudziądzu dla Magistratu w Ratuszu — posadzki terrazo; w Gdyni dla Gmachu Urzędu

Morskiego i w domach mieszkalnych P. K. K. P. — posadzki terrazo; w Gostyninie — posadzki terrazo w gimnazjum i t. d.

Dużewski St., mistrz rzeźbiarsko-sztukatorski Poznań.

Wykonane prace rzeźbiarskie i sztukatorskie: w Poznaniu w domach P. K. E., rzeźb.-sztuk., w Gmachu Uniwersyteckim Chemji i Anatomji, w Gmachu Z. U. P. U. i dom w Parku Wilsona — rob. kamieniarskie oraz w Gdyni w Państwowym Banku Rolnym rob. kamien. i w Warszawie w Gmachu Powsz. Zakł. Ubezpieczeń rzeźb. sztuk. i inne oraz kilkadziesiąt modeli architektoniczno-budowlanych.

Inż. Gaertig K. i S-ka, Sp. z ogr. odp., Zjednoczone Przedsiębiorstwa Elektryczne, Poznań.

Wykaz wykonanych instalacyj elektrycznych: w Poznaniu: w Gmachu Banku Przemysłowców, Banku Włociańskim, w dawniejszym Hotelu Francuskim, Kościele XX Zmartwychwstańców, Ogrodzie Zoologicznym, domu Prezydenta Ratajskiego, Muzeum im. Mielżyńskich, w Klinice Okulistycznej Uniwersytetu Poznańskiego, w Obserwatorium Astronomicznym, w Gmachu Chemji Uniwersytetu Poznańskiego, w Uniwersyteckiej Klinice Chirurgicznej, w Radjostacji i studjo i na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu; w Gdyni: w Hotelu „Riviera Polska” i w Państwowej Fabryce Wyrobów Tytoniowych w Kościanie.

Wykonane dźwigi elektryczne: w Poznaniu: w Państwowej Fabryce Wyrobów Tytoniowych (dźwig towarowy o sile nośnej 500 kg.), — w Klinice Chorób Nerwowych (dźwig osobowy o sile nośnej 300

kg.), w Państwowym Magazynie Wyrobów Tytoniowych (dźwig towarowy o sile nośnej 500 kg.), w Magistracie (2 dźwigi osobowe o sile nośnej po 500 kg. i 3 dźwigi ciężarowe o sile nośnej 300, 75 i 45 kg.), w Bydgoszczy w Hotelu pod Orłem — przeróbka dźwigu hydraulicznego na elektryczny o sile nośnej 300 kg.; w Toruniu w Państwowym Monopolu Tytoniowym (dźwig towarowy o sile nośnej 750 kg.).

Eicke i Lewandowski, Biuro architektoniczne i Przeds. Robót Budowlanych i inżynierskich, Poznań.

Wykonane prace żelbetowe: w Poznaniu: Miejskiej Szkoły Handlowej, nowej Elektrowni Miejskiej, domu mieszkalnego Wodociągów Miejskich, Pałacu Targowego na P.W.K. i w Ujściu przy rozbudowie Huty Szkła, oraz rob. ziemne i murarskie domów kolonij przy ul. Wspólnej w Poznaniu i wiele innych.

Hoffman M. i S-ka, Przedsiębiorstwo robót nad i podziemnych i żelbetowych, Fabryka wyrobów betonowych w Poznaniu.

Wykonane roboty budowlane: dom podoficerski w Ławicy, dom oficerski w Poznaniu, 2 domy oficerskie w Inowrocławiu, willa oficerska w Poznaniu, Stadjon w Poznaniu oraz szereg innych poważnych budowli w Poznaniu i na prowincji.

Franciszek Ignaszewski, mistrz rzeźbiarski w Poznaniu (b. uczeń Szkoły Sztuk Pięknych w Monachjum). Mając za sobą przeszło dwudziestoletnią samodzielną praktykę w swoim zawodzie, może sprostać wszelkim wymogom prac rzeźbiarstwa artystycznego.

Z poważniejszych prac należy wymienić: dla kościoła w Opalenicy — ławy, chór, ambona i chrzcielnica, — dla kościoła w Zaniemyślu: ławy. Dla Fary poznańskiej: ławy, ramy, szafka do relikwii i inne. Prace modelarskie dla pałacu w Czaczu hr. Żółtowskich, dla pałacu Bunikowo maj. ambas. Chlapowskiego. Sztukaterje dla: kościoła P. Jezusa w Kościanie, dla Ratusza i Szkoły w Kościanie, Pomnik Powstańców w Kościanie i wiele innych.

Jaskólski M., Szklarnia art. i budowlana, Poznań.

Wykonane prace szklarskie: w Poznaniu: w domu Parku Wilsona, w domu administracyjnym Spalarni Śmieci, w domu na Tamie Garbarskiej, w łazienkach Szkoły Powszechnej na Winiarach, w 3 blokach Kolonji przy ul. Rolnej, w 1 bloku przy ul. Łazarskiej, w domach mieszkalnych Wodociągów Miejskich na Dębcu, w Magistrackim domu Samotnych, w Gmachu Z. U. P. U. (okna wystawowe i wszelkie oszkl. drzwi), w Nowej Elektrowni, w 2 domach Kasy Emerytalnej na Dębcu, w 3 blokach Ubezpieczalni Krajowej, w Szefostwie Budownictwa, w domach mieszk. Starostwa Kraj., w Gimnazjum i Seminarjum ks. Piotrowskiego, w Domu Profesorskim przy ul. Libelta, w Domu Mieszkalnym przy Wale Jagielly oraz w 3 blokach Mieszkalnych w Górczynie i inne.

Kapczyński M., Zakład Blacharsko-Instalacyjny, Poznań.

Wykonane prace instalacyjne i blacharskie: w Poznaniu: (prace instalacyjne) w Miejskim Stadjonie Sportowym na Błoniach Wildcech, w domu Mieszkalnym Blok 1 ul. Marszałka Focha, oraz obok Parku Wilsona w budynku Magistrackim, w Miejskiej Szkole Handlowej, w Gmachu Administracyjnym Izby Skarbowej, w Kotlewni Uniwersytetu Poznańskiego, i w Gdyni w 2 budynkach mieszkalnych Z. U. P. U.; prace blacharskie w Poznaniu w Gmachu Anatomji, w 3 domach mieszkalnych Ubezpieczalni Krajowej; przy stalach chemicznych oraz digestorjal w Gmachu Chemji (prace instalacyjne i blacharskie) i w Gdyni prace blacharskie przy 5 budynkach mieszkalnych Z. U. P. U.

Kerament Polski, T. z o. p., Fabryka Wyrobów cementowych i glazurowanych, Poznań.

Wykaz poważniejszych prac, wykonanych przez Firmę: w Poznaniu (płyty posadzkowe i chodnikowe) Dom Akademicki, Starostwo Krajowe, Magistrat m. Poznania — Bloki na Łazarzu, Palmiarnia, Taras Parku Wilsona, Szkoła Handlowa, Elektrownia Miejska, Ubezpieczalnia Krajowa, P.W.K., Państwowe Kursy Ogrodnicze, Uniwersytet Poznański Gmach Chemji, (płyty chodnikowe) Gmach Z. U. P. U., Kasa Emerytalna, (płyty posadzkowe) Pebeco, (terrazo i płyty chodnikowe) Bloki na ul. Szamarzewskiego; w Skórzewie pod Poznaniem w parafji ks. Molskiego — płyty posadzkowe; w Siemianicach dla ks. Krzywoszyńskiego — płyty posadzkowe; w Warszawie „Parkiet” (płyty posadzkowe).

Koraszewski i Marweg, Wyroby Drzewne i Posadzki Dębowe, Poznań.

Przedsiębiorstwo istnieje od 1926 r. i w czasie tym dostarczało z układaniem kompletne posadzki parkietowe: w Poznaniu: dla Magistratu — Dom w Parku Wilsona, Dom na Tamie Garbarskiej i Grochowych Łąkach, Gmach Hotelu „Polonia”, Gmach mieszkalny 2 bloku przy ul. Marsz. Focha, Restauracja „Belweder”, Dom Administr. Targów Poznańskich i inne, Gmach Izby Skarbowej, Zakład Ubezpieczeń, Gmach Urzędu dla Bezrobotnych, Dom Mieszkalny dla Oficerów, Gmach Mieszkalny dla Urzędników Starostwa, Gimnazjum Marii Magdaleny, Sale Restauracyjne Dworca, 4 Sale na Zamku, w Gdyni — Gmach Starostwa i Izby Skarbowej; w Inowrocławiu — nowy gmach w Solankach, Dom Mieszk. dla Oficerów, Gmach Banku Komunalnego, Gmach Elektrowni, Gmach Magistratu i kilka domów prywatnych; w Gnieźnie — Gmach Banku Polskiego i wiele domów prywatnych; w Ostrowie Wlkp. — Gmach Banku Polskiego; w Ostrzeszowie — Gmach Szkoły Powszech. i Probostwo, oraz bud. pryw.; w Kaliszu — Ratusz i pryw.; w Pultusku — domy urzędowe Województwa; w Plocku — Sale Gimnastyczne; w Częstochowie — dom mieszkalny przy ul. Kościuszki; w Katowicach — dom mieszkalny dla urzędników Magistratu. Firma wykonywała wiele innych prac posadzkarskich dla Ziemiaństwa, Instytucji Państwowych, Samorządowych, Wojskowych i prywatnych, oraz dostarczała masowych wyrobów z drzewa dla Dyrekcyj Kolei Państwowych, Wojska, Szkół i t. d.

Leitgeber Czesław, Przedsiębiorstwo robót inż.-budowlanych, fabryki wyrobów drzewnych i cementowych, Poznań.

Budowle wykonane w 1929 r. w Poznaniu, dla Magistratu: Hotel „Polonia”, Dom Mieszkalny przy ul. Ludwika Rzepeckiego, Dom Mieszkalny w dzielnicy Górczyn, blok I, II, III i V Kolonji przy ul. Rolnej, Szkoła Powszechna w dzielnicy Winiary, Kolonja przy ul. Łazarskiej, Łazienki Miejskie. Na P.W.K. — Pawilon Wystawowy Fabryki Czekolady „Goplana” w Poznaniu, Pawilon Wystawowy Fabryki Maszyn Ryszard Raupach w Katowicach, dla Dyrekcyj Kolei w Poznaniu w 1929 r.: Dworzec Zachodni w Poznaniu. Dla Funduszu Kwaterniku Wojskowego: dom Mieszkalny dla Podoficerów w Ławicy. Dom parafjalny przy kość. św. Marcina w Poznaniu.

Masadyński Fr. J., Fabryka Kafli, Poznań.

Wykonuje kafle majolikowe, białe porcelanowe na sposób berliński. Firma, założona w r. 1848, wykonuje prace zduńskie i dostarcza kafli dla Władz Rządowych, Samorządowych i Wojskowych. W ostatnim czasie wykonała prace zduńskie w Poznaniu dla: Starostwa Kraj., Zakładu Głuchoniemych, Zakładu dla Położnic, dla Magistratu — domy Mieszkalne przy ul. Półwiejskiej (częściowo), Dom Administracyjny Wodociągów i Kanalizacji, Domy Mieszkalne przy ul. Wspólnej, 2 domy przy ul. Marsz. Focha, 3 Bloki Kolonji przy ul. Rolnej dla Kasy Emerytalnej, dla D.O.K. VII we wszystkich budowlach, — Zakład Psychjatr. w Owińsku, — 7 Bloków przy ul. Łazarskiej w Górczynie oraz wykonuje piece przenośne i opancerzone dla izb żołnierskich.

Matysiak Wł., Mistrz Ślusarski, Poznań.

Wykonane konstrukcje żelazne w Poznaniu: Szpital Przemienienia Pańskiego, Klasztor Sióstr Karmelitanek Bosych, Browar Huggera, 3 Bloki Domów przy ul. Białej i Marcelińskiej; Wille: pp. Baczyńskiego, Błaszkiwicza, Rady Wybieralskiego, Rózkowskiego, Marchwickiego, Chelmskiej, Uzdrowisko w Inowrocławiu, gmach Z. U. P. U. w Poznaniu.

Petliński St., Pracownia Rzeźbiarsko-Stolarska artystycznych dekoracji dla budowli i kościołów, Poznań.

Firma założona w r. 1896. Specjalnością Firmy są wszelkie prace, wchodzące w zakres artystycznego stolarstwa, boazerji, ołtarzy, ambon i t. p. W ostatnich latach Firma wykonała boazerje w Kościele w gmachu dyrekcji cukrowni; w Pałacu Koźnierowo — prace dekorac.-stolarskie; w willi p. Bieńkowskiego przy ul. Libelta w Poznaniu — rzeźbiarskie i stol. dekoracje hallu, oraz kilkadziesiąt innych poważniejszych prac rzeźbiarskich i dekoracyjno-stolarskich.

„Planografja”, Zakłady Światłograficzne, Poznań.

Zakład istnieje od blisko 30-u lat, wyspecjalizował się w wykonywaniu pierwszorzędnych odbitek światłograficznych ze wszystkich

istniejących papierów światłoczułych — a przede wszystkim także z fotolitografji. W ostatnim czasie Zakład zakupił cały szereg najnowszych maszyn i aparatów, potrzebnych do sporządzania światłokopji w nieograniczonych długościach, szerokości do półtora metra, czem się poszczycić nie może żaden tego rodzaju Zakład w Polsce. „Planografja” ugruntowała swoje powodzenie na 3-ch ważnych zasadach: natychmiastowej dostawie (bez względu na rozmiar zamówienia), pierwszorzędnem wykonaniu i akuratelyj obsłudze. Stąd ogólne zaufanie i uznanie w szerokim świecie technicznym.

„Przemysł Smółcowy”, (dawniej **Lindenberg-Szczecin**), Poznań.

Firma istnieje w Poznaniu od r. 1897 i prowadzi znaną fabrykę pap dachowych, materiałów izolacyjnych, asfaltów i t. d. z własną destylarnią smoly. Do przedsiębiorstwa jest przyłączony oddział dekarcki z wyszkolonemi siłami. Właścicielami firmy są pp. Sylw. Urbański i W. Opitz. Fabryka zdobyła w ciągu swego 35-letniego istnienia szereg odznaczeń i uznań.

Rychliński Edmund, Budowniczy, Przedsiębiorstwo Robót Inżynierskich, Poznań.

Wykaz poważniejszych budowli, wykonanych przez firmę w Poznaniu: 5 Domów przy ul. Śniadeckich, Sierociniec, 2 Domy przy ul. Łazarskiej, 3 Bloki Kolonji przy ul. Rolnej, 2 Domy przy ul. Marszałka Focha, Dom przy Parku Wilsona, Kościół Parafjalny Winiary — Poznań, Seminarjum Żeńskie im. Juljusza Słowackiego, Internat S. S. Urszulanek, Seminarjum Zagraniczne Kurji Arcybiskupiej i inne.

Sowiński K., budowniczy, Poznań.

Wykonane roboty ziemne, murarskie i ciesielskie Pawilonu Samorządów Wojewódzkich i Związku Miast, Centralnej Restauracji, Pawilonów Spożywczego i Maszyn Rolnych, oraz Budowa Gmachu Z. U. P. U. w Poznaniu.

Szafranek i Roszczyk, inżynierowie, Fabryka Budowy ogrzewań centralnych i wentylacji w Poznaniu, z oddziałami w Warszawie, Krakowie i Łodzi.

Wyciąg z zestawienia wykonanych przez firmę robót od dnia 1.IV 1929 r.

Centralne ogrzewanie pompowe wyk. w gmachu Z. U. P. U. w Poznaniu, w Pomorskim Urzędzie Wojewódzkim (Toruń) i Hotelu oficerskim (Rembertów). — Ogrzewanie centralne w bud.: „Nowe Domostwo” (W-wa), dom oficerski przy ul. Czerniakowskiej (W-wa), Hotel Rzymski (Poznań), lokal 29 Pułku Strzelców Kaniowskich (Szczypiorna). — Ogrzewanie wodne i urzędzenia sanitarne w budynkach: Bank Polski (Gniezno), Główna Składnica Uzbrojenia Nr. 4 (Regny), Powiatowa Kasa Chorych (Środa, Koźmin, Wejherowo, Oborniki, Pobiedziska i Swarzędz). — Ogrzewanie wodne, wodociągi i kanalizacja: Starostwo Grodzkie (Gdynia), Izba Przemysłowo-Handlowa (Poznań), Pałac ks. M. Radziwiłła (Antonin), willa Nowaka (Wolsztyn), Radjostacja (Gdynia). — Ogrzewanie centralne wodne: Starostwo (Rawicz), Państwowa Szkoła Ogrodnicza w Poznaniu (i 3 ciepłarnie), Cukrownia (Witaszyce), Fabryka Likierów „Likwolin” (Poznań), Wagons Lits Cook (Poznań), willa inż. Lewandowskiego (Warszawa), Pałac hr. Taczanowskiego (Kościanki), willa kpt. Tosio (Poznań), Państwowy Bank Rolny (Gdynia), Szpital Morski (Gdynia), Izba Przem. Handlowa (Łódź). — Ogrzewanie centralne i wodociągi: Cukrownia — dom biurowy (Środa). Wodociągi i kanalizacje: Dworzec kolejowy (Zbąszyn), gmach B. G. K. (Gdynia), gmach P. K. O. (Poznań), Domy Podoficerskie (Gdynia), Ambulatorjum Kasy Chorych (Mogilno). — Ogrzewanie parowe: Kolonja Robotn. (Gdynia), Państw. Szkoła Włókiennicza (Łódź), Izba Skarbowa (Łódź). — Wentylacja wyciągowa: Kino Stylowe (Poznań). — Ogrzewanie niskiego ciśnienia: Kaplica Więzienia Karnego (Wronki). — Ciepła woda, wodociągi i kanalizacja: pałac hr. Chłapowskiego (Szoldry).

Szymański Franciszek, Poznań.

Firma wykonała pracę zdruńskie dla Budowli Magistrackich w Poznaniu: piece w 6 Blokach Miejskich przy ul. Rolnej, w 1 Bloku

Mieszk. Rzepeckiego, w blokach Mieszk. w Górczynie (w Gmachu Kasy Emerytalnej — wykładanie ścian płytkami glazurowanemi), w Gmachu Mieszk. P. K. E. w 2-ch blokach — prace garncarskie, w Osiedlu P. K. E., przy ul. Bukowskiej — piece kaflowe, oraz układanie posadzek i płytek ściennych w Zakładzie Sercanek w Pobiedziszach, w Zakładzie Wychowawczym w Sierakowie, w Zakładzie Przem. Pańskiego w Poznaniu i w Domu Profesorów Uniwersytetu w Poznaniu.

Urbaniak Władysław, Budowniczy, Przedsiębiorstwo Robót Inżynierskich, Tartak Parowy i Fabryka Wyrobów z Drzewa, Poznań. Wykaz wykonanych budowli: prace murarskie i ciesielskie w Poznaniu: dla Ubezpieczalni Krajowej Dom Mieszkalny, dla Magistratu Dom Administracji Miejskiej dla światła, siły i wody, Dom Mieszkalny przy ul. Słowackiego, 3 Domy Mieszk. na Górczynie, Dom Administracyjny Targów Poznańskich, Hala „A”, Hala Włókiennicza, Westybul; na P. W. K. — Pawilon Banku Polskiego, Obórka Pamiątkowo, Pawilon Tomaszowski Fabryki Sztucznego Jedwabiu, Pawilon Kresów Zachodnich; Budynki Uniwersyteckie — Chemja, Anatomja, Zwierzętnia przy Instytucie Bakteryologicznym, Dom Akademicki Solacz; Budynki prywatne — Dom Mieszkalny prof. Dr. Niklewskiego, 2 budynki Mieszk. P. K. E., Pebeco, Cwiczenia Sokola i gmach Banku Polskiego w Ostrowiu (i prace stolarskie), 3 Domy Robotnicze dla Z. U. P. U. w Gdyni i Ochronka w Mosinie.

Wyk. prace ciesielskie: w Poznaniu dla Magistratu — Hotel „Ponlonja”, Dom dla Samotnych, Sierociniec, Kościół w Solaczu.

Włodarczak Józef, mistrz garncarski, Poznań.

Wykonane roboty w Poznaniu — piece i kotliny w Gmachu Kasy Emerytalnej, Poznańskiej Kolei Elektrycznej, Domu Oficerskim, przy ul. Koszarowej, Magistracie, 1 Bloku III Pułku Lotn., Ubezpieczalni Krajowej, i Domy Oficerskie w Inowrocławiu. Ułożone płyty ścienne i posadzki w Poznaniu — Magistrat (kuchnie), gmach Z. U. P. U. (kuchnie, łazienki, kotliny, pralnie), Miejska Szkoła Handlowa, Ustępy Podziemne (przy ul. pl. św. Krzyski, M. Focha, Bervińskiego, pl. Wolności, W. Leszczyńskiego), Szpital Miejski (degystorja, sala operacyjna, korytarz, wjazd), w Zakładzie św. Józefa Szpitalik dziecięcy; sala operacyjna; P. W. W. Nr. 4 Pz. Komandorja — piece, kotliny, dygestorja, Sanatorium Robotników Polsk. Kol. Państw. w Chodzieży — łazienki, umywalnie, ustępy, korytarze i wiele innych prac wykonanych.

Wrzeński Seweryn, Fabryka Papy Dachowej, Poznań.

Wykonano prace dekarckie w II Bloku przy ul. Łazarskiej, — pokrycie dachów żelbetowych Gmachu Z. U. P. U. w Poznaniu.

Żuromski Stefan, mistrz ślusarski, Poznań.

Wykonane artystyczne prace ślusarskie: w Gimnazjum w Kościanie (proj. arch. Andrzejewskiego), — w Gmachu Okręg. Zw. Kas Chorych w Ludwikowie (proj. arch. Mendelskiego), — w Gmachu Kasy Chorych w Środzie i Wejherowie oraz w Poznaniu Dom Rzemieślnicy, Willa d-ra Rutkowskiego (proj. arch. Czarneckiego) i inne.

W ZESZYCIE NINIEJSZYM ZAŁĄCZAMY WKŁADKĘ
„STROP ŻELAZOBETONOWY, KANAŁOWY „VARSOVIA”
INŻ. KAROLA SZENAJCHY.

Uzupełnienie.

W spisie firm, które brały udział przy dostawach materiałów budowlanych do budowy gmachu Tow. Asek. Riunione Adriatica d Sicurta (zeszyt 4-y r. 1931) nie zostało zaznaczone, że Biuro Techniczne Albert Karp inż. dostarczyło ok. 1 500 m² licówki glazurowanej do fasady podwórzowej, co niniejszem uzupełniamy.

ARCHITEKTURA I BUDOWNICTWO

MIESIĘCZNIK ILUSTROWANY

Wydawnictwo „Spółdzielni Wydawniczej Architektów Polskich” w Warszawie.

Zarząd S. W. A. P.: arch. Romuald Gutt, arch. Józef Krupa, arch. Władysław Michalski.

Zastępcy: arch. Teodor Bursze, arch. Witold Matuszewski, arch. Adam Paprocki.

Rada Nadzorcza S. W. A. P.: arch. Marjan Lalewicz, arch. Franciszek Lilpop, arch. Zygmunt Wóycicki.

Zastępcy: arch. Tadeusz Nowakowski i arch. Władysław Waloński.

Redaktor — Stanisław Woźnicki

Tymczasowy Komitet Redakcyjny: arch. Romuald Gutt, arch. Józef Krupa i arch. Zygmunt Wóycicki

Kierownik administracji: * * *

Adres Redakcji i Administracji: Wspólna 40. tel. 9-52-87

Konto czekowe P. K. O. 11020

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata miejscowa:	Na prowincji (z przesyłką):	Exemplarz pojedynczy w War- szawie zł
Kwartalnie zł. 17.—	Kwartalnie zł. 18.— zł 6.—
Półrocznie „ 34.—	Półrocznie „ 36.—	Na prowincji (z przesyłką) „ 6.50
Rocznie „ 68.—	Rocznie „ 72.—	Zagranicą „ 8.—

Pod nadesłanym zgóry adresem Administracja wysyła każdorazowo nowy numer pisma za zalicz. pocztowem.

CENY OGŁOSZEŃ

Przed tekstem:	Za tekstem:	2-a, 3-a i 4-a strona okładki:
Cała strona zł. 400.—	Cała strona zł. 350.—	Cała strona zł. 450.—
Półowa strony „ 210.—	Półowa strony „ 180.—	Półowa strony „ 250.—
Ćwiartka strony „ 120.—	Ćwiartka strony „ 100.—	Ćwiartka strony „ 150.—
	Strona artykułu opisowego „ 500.—	

OGŁOSZENIA DROBNE

Ardes w branży rozmiar 10×90 mm. łącznie z pren. na cały rok zł. 100, płatne zgóry przy zamówieniu. Za każde następne 5 mm wys. dopłata zł. 50 rocznie. Koszt rzeczywisty rysunków i klisz ponosi ogłaszająca się firma. Dział reklam przewiduje także, poza ogłoszeniami przed i za tekstem, specjalne wkładki artystyczne jedno i wielobarwne.

Kierownik akwizycji: Albert Leon Kraus.

Akwizytorzy, upoważnieni do zbierania ogłoszeń: B. Turkiewicz i B. Jakowlew.

TREŚĆ Nr. 1

Konkurs na projekt regulacji i zabudowy m. Poznania		Arch.: HEIN BRUNO i LEYBERG WACŁAW (Łódź). Projekt konkurs. Nr. 5 regulacji i rozbudowy Poznania.	8
Na marginesie konkursu — ADAM PAPROCKI	1	Arch.: RUCIŃSKI KAZIMIERZ i CZARNECKI WŁADYSŁAW (Poznań). Kolonia robotnicza na Wildze	9
Uwagi o konkursie na projekt regulacji i zabudowy — WŁADYSŁAW CZARNECKI	7	Arch.: TUSZOWSKI JERZY i KIRKIN STANISŁAW (Poznań). Dom Kasy Emerytalnej dla robotników kolei państwowych	10
Budownictwo w Poznaniu — WŁADYSŁAW CZARNECKI	9	Arch. ANDRZEJEWSKI MARJAN (Poznań). Zakład Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w Poznaniu	11—15
Zakład Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w Poznaniu	11	Arch. CZARNECKI WŁADYSŁAW (Poznań). Dom dyr. Czapczyńskiego (Spółdz. Prac. Umysł. B. G. K.)	16
Stadion sportowy w Poznaniu	20	Dom. p. Ulmańskiego (Spółdz. Prac. Umysł. B. G. K.)	17
Gmach Kasy Chorych miasta Torunia	25	Dom mieszkalny dr. Prądyńskiego w Poznaniu	18
Kronika	31	Arch. CZARNECKA JANINA (Poznań). Dom mieszkalny przy Al. S. elągowskiej w Poznaniu	19
		Arch. PAJZDERSKI SYLWESTER (Poznań). Stadion Sportowy Miejski w Poznaniu	20—22
		Arch. CYBICHOWSKI STEFAN (Poznań). Wytwórnia Pebeco — Pclskie Wytwory Beiersdorfia w Poznaniu	23
		Internat SS. Urszulanek w Poznaniu	24
		Arch. ULATOWSKI KAZIMIERZ (Toruń). Gmach Kasy Chorych miasta Torunia	25—27
		Gmach Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu	28
		Miejska Hala wystawowa w Toruniu	29
		Dom własny architekta w Toruniu	30
		Pomnik poległych 63 p. p. w Toruniu	31

ILUSTRACJE:	
Arch.: FILIPKOWSKI STANISŁAW i GRAEFFE JAN (Warszawa). Projekt konkursowy Nr. 4 regulacji i zabudowy m. Poznania. Nagroda I	1—3
Arch.: JAWORNICKI ANTONI, LISOWSKI KAMIL i SŁOŃSKA MIRUTA (Warszawa); oprac. graficzne — arch. SUZIN MAREK. Projekt konkurs. Nr. 2 regulacji i rozbudowy Poznania. Nagroda II	4—5
Arch.: REŃSKI JÓZEF i GUNATH WŁADYSŁAW (Warszawa). Projekt konkurs. Nr. 9 regulacji i rozbudowy Poznania. Nagroda III	6
Arch. WIECZORKIEWICZ WŁADYSŁAW (Zbrochy). Projekt konkurs. Nr. 1 regulacji i rozbudowy Poznania.	7

PRZEMYSŁ BUDOWLANY I TECHNICZNY

Architektura Wnętrz

Warszawa

„ŁAD”

URZĄDZENIA WNĘTRZ, MEBLE, KILIMY, DY-
WANY, TKANINY I CERAMIKA DEKORACYJNA
Warszawa, ul. Czerniakowska 203. Tel. 444-82 i 935-83

Armatury elektryczne

Warszawa

FABRYKA ŻYRANDOLI I ARMATUR ELEKTRYCZNYCH
BRACIA BORKOWSCY Sp. Akc.
Sklep: Jerozolimska 6 tel. 642-79
Fabryka i Sala wzorów: Grochowska 45, tel. 10-02-08

Fabryka Armatur i Odlewnia Metali
GWIZDIŃSKI i S-ka
Warszawa, Chocimska 9. Tel. 604-57.

Artystyczny Przemysł

Warszawa

„ŁAD”

URZĄDZENIA WNĘTRZ, MEBLE, KILIMY, DY-
WANY, TKANINY I CERAMIKA DEKORACYJNA
Warszawa, ul. Czerniakowska 203. Tel. 444-82 i 935-83

Asfalty

Warszawa

Fabryka Asfaltu i Tektury Smółcowej
J. SIECZKO i L. BALINGER
Warszawa, ul. Zwrotnicza 4-6, tel. 641-51

SHELL

POLSKA FABRYKA EKSTRAK-
TÓW GARBARSKICH, SP. AKC.
WYDZIAŁ S H E L L
WARSZAWA, SMOCZA 43
TEL. 319-51, 723-57, 224-28

Wylączna sprzedaż asfaltów naj-
wyższych gatunków do budowy dróg
i bruków, do fabrykacji mastyksów,
papy dachowej, izolacji i t. p. marki:
MEKSFALT I SPRAMEKS

STANISŁAW COHN

Warszawa, Senatorska 36,
tel. 641-61, 641-62,
adr. telegr. „Stakon”

Wylączna sprzedaż na Polskę
asfaltu rodzimego
TRINIDAD EPURÉ

Betonowe wyroby

Warszawa

Fabryka Wyrobów Betonowych i Mozaikowych
K. GAGATNICKI, S. MODELSKI i B. SŁOMCZYŃSKI
Warszawa, Sienna 94. Telefon 605-95.
SCHODY, POSADZKI, RURY, BAŚENY I T. P.

Wytwórnia Wyrobów Betonowych „GOŁKÓW”
HENRYK GOŁOGOWSKI

Warszawa, Al. Jerozolimskie 21, tel. 219-74.

Fabryka Wyrobów Mozaikowo-Betonowych
B. KOREWA i S-ka
Warszawa, Syreny 7 (Dom własny), Tel. 631-75 (Zał. 1870 r.)

FABRYKA WYROBÓW BETONOWYCH
Inż. STANISŁAW RADZIMIŃSKI
Warszawa, ul. Wilanowska 22, telef. 960-34
POSADZKI CEMENTOWE I LASTRICOWE. SCHODY

EDMUND SZMIDT
WYTWÓRNIĄ WYROBÓW
BETONOWYCH I KSYLOLITOWYCH
Warszawa, ul. Grójecka 56. Tel. 928-39.

Warszawa

Bitumina

„ORŁOROG”
dawniej ORŁOWSKI, ROGOWICZ i S-ka, Sp. z o. o.
Warszawa, Królewska 8, Tel. 701-23 i 747-78.
Wylączni wytwórcy Bituminy do krycia dachów i izolacji.

Lwów

Biura Architektoniczne

Inż. KAZIMIERZ TEODOROWICZ
Architekt

Lwów Gołuchowskich 1. Tel. 1-44

Inż. arch. BRONISŁAW WIKTOR
Lwów, ul. 22 Stycznia 5, Tel. 77-30.

Tarnów

Biuro Architektoniczne i Budowlane
Inż. Arch. EDWARDA OKONIA
Tarnów, Przecznicza Chyszowskiej 1:6, I p. Telefon Nr. 236

Warszawa

Blachy Cynkowe

„BLACHA CYNKOWA”
BIURO SPRZEDAŻY POLSKICH WALCOWNI CYNKU
Sp. z o. p. w Katowicach
Adres telegr.: „Czystocynk”. Telefono: 12-61 i 7-73.

WALCOWNIE CYNKU:

GIESCHE — Szopienice i Trzebinia
ŚLĄSKIE KOP. CYNK. S. A. — Silesia.
ZAKŁADY HOHENLOFEGO S. A. — Welnowiec.
WALCOWNIE METALI S. A. — Dziidzice-Oświęcim.
POLSKIE ŻAKŁ. PRZEM. CYNKOWEGO — Będzin.

Znak ochronny.

Najlepszy i najpraktyczniejszy materiał do krycia dachów.

BLACHA CYNKOWA POCYNKOWANA

D./H. A. GEPNER

Warszawa, Grzybowska 27. Tel 690-27 i 655-25

Warszawa

Blacha żelazna cynkowana

CYNKOWNIA WARSZAWSKA

(właśc. Inż. T. Rapacki i Z. Święcicki)

Warszawa, Boduena 3

Tel. 442-62, 652-77 i 652-07

Warszawa

Blacharskie Zakłady

Egz. od 1888 Zakład Blacharski Egz. od 1888
ROMUALD DĄBROWSKI i Syn

Warszawa Bednarska 23 Tel. 328-82

Warszawa

Budowlane Materiały

„DOSTAWA” TOW. DLA HANDLU MATERIAŁAMI
TECHN.-BUDOWLANEMI Sp. z ogr. odp.
Sprzedaż i dostawa wszelkich materiałów budowlanych oraz wykonanie robót
posadzgarskich i lastricowych.

Warszawa, ul. Krucza 38, tel. 8-92-28, 8-93-38. Skład Targowa 12, tel. 10-12-28.

Warszawa

Budowlane okucia

Fabryka Okuć Budowlanych i Odlewnia Metali
Inż. K. DOBROWOLSKI i S-ka Sp. z o. o.
Warszawa-Praga Krowia 6/8 Tel. 10-04-79

Fabryka Okuć Budowlanych
BRACIA LUBERT Sp. Akc.
Warszawa, Złota 34. Tel. 647-35 i 690-10

Będzin

Budowlane Przedsiębiorstwa i Materiały

Przedsiębiorstwo Budowlane
GUSTAW WEINZIEHER

Będzin Małachowskiego 31 Telefon 4-41

Budowlane Przedsiębiorstwa i Materjały

Bydgoszcz

Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno-Budowlanych
Inż. J. DRECKI
Bydgoszcz Rynek Staromiejski 20 Telefon 801

PRZEDSIĘBIORSTWO ROBÓT INŻYNIERYJNO-BUDOWLANYCH
ANTONI JAWORSKI — Budowniczy
Fabryka Wyrobów Drzewnych i Stalarnia budowlana
Bydgoszcz, ul. Promenada 8. Tel. 650 i 2150.

Częstochowa

Przedsiębiorstwo Budowlane
STANISŁAW WIDUCHOWSKI
Częstochowa, Kościuszki 26 tel. 709
Gdynia

J. GOŹDZIEWSKI — ARCHITEKT
Gdynia ul. Portowa
Projekt — Kierownictwo — Budowa

N. KALINOWSKI i SYN
Przedsiębiorstwo Budowlane Sp. z o. o.
Gdynia, Skwer Kościuszki, Tel. 1829. Gdańsk, Langgarten 79, Tel. 2578

Inż. K. KRZYŻANOWSKI i S-ka
Przedsiębiorstwo Budowlane
Gdynia ul. Świętojańska Tel. 11-25

Przedsiębiorstwo Budowlane
NOWOSIELSKI BAZYLI
Gdynia — ul. Portowa

Przedsiębiorstwo Budowlane
F. SKAPSKI i S-ka Inżynierowie — Sp. Akc.
Gdynia, ul. Portowa

Katowice

T. WAWRZIK budowniczy
Katowice Jagiellońska 36 Tel. 24-11

Kraków

Przed. Budowlane STANISŁAWA DUDZIAKA
w Krakowie, Mały Rynek 7, Tel. 157-30
Wykonuje roboty murarskie i odnawianie fasad frontowych

DYPLOMOWANI ARCHITEKCI
Inż. Stanisław Filipkiewicz i inż. Juljusz Kolarzowski
Kraków Rynek Gł. 6 Tel. 46-86

Przedsiębiorstwo Budowy i Robót Żelbetowych
JÓZEF KACZMARCZYK Budowniczy
Kraków, Rynek Gł. 34. Telefon 42-32.

Przedsiębiorstwo dla Budowli Żelbetowych
E. UDERSKI i S-ka
Kraków, Al. Słowackiego 60, tel. 12-68.

Lublin

Biuro Budowlane, Kanalizacyjne, Centr. Ogrzew. i Handl.
„ARCHITEKT”
Sp. z ogr. odp. w Lublinie, Zamojska 4, tel. 2-47.

Lwów

Inż. WAWRZYNIEC DAJCZAK
Autoryz. Inż. Architektury i Bud.
Lwów Długosza 7. Tel. 36-10

Inż. Arch. KALIKST KRZYŻANOWSKI
Lwów, Kochanowskiego 38. Tel. 7-01.

STEFAN PISARSKI i KAZIMIERZ ŚLABICKI
Przedsiębiorstwo Budowlane
Lwów Ul. Chorążczyzna 11a

Lwów

Budowlane Przedsiębiorstwa i Materjały

WŁADYSŁAW SZPETMAN
Architekt — Budowniczy
Lwów Klonowicza 12 Tel. 48-22.

Architekt
PIOTR TARNAWIECKI
Lwów, Hetmana Tarnowskiego 26. Tel. 42-03.

Łódź

Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno-Budowlanych
„KONSTRUKTOR”
Spółka z ograniczoną odpow.
Łódź, Al. Kościuszki Nr. 1. Telefon 60-28.

Przedsiębiorstwo Robót Budowlanych i Kanalizacyjnych
I. TYLLER
Łódź, Trębacka 18. Tel. 1.62-09 i 1.71-38.

Poznań

BOLESŁAW DANECKI Arch. Bud.
Przedsiębiorstwo Robót Budowlano-Inżynierskich
Poznań, Brama Dębińska, tel. 58-83 i 70-27.

J. KLATKIEWICZ
Budowniczy
Poznań, ul. Sieroca 3/4. Telefon 32-81

Przedsięb. robót budowl.-inż. i Fabryka wyrobów drzewnych
CZESŁAW LEITGEBER architekt
Poznań Naramowicka 25 Telefon 50-81

Przedsiębiorstwo Robót Budowlanych
LUDWIK MICHAŁSKI Budowniczy
Poznań, Wały Kazimierza Wielkiego 11, tel. 28-97

EDMUND RYCHLIKI
Budowniczy
Poznań ul. Skryta 7 Telefon 64-84

STANISŁAW TRAWCZYŃSKI Budowniczy
Żelbetony, własne kafary 1000 — 1850 — 2000 kg.
Specjalność: słupy oświetleniowe żelbetowe.
Poznań, Św. Jerzego 7/13, tel. 10-08.

WŁADYSŁAW URBANIAK budown.
Przedsięb. Robót Inżynierskich. Tartak parowy. Fabr. wyrob. z drzewa
Poznań, Droga Dębińska 10, tel. 33-54.

Sosnowiec

A. JĘDRZEJEWSKI
Przedsiębiorstwo Robót Budowl. i Komunikac. Sp. z o. o.
Sosnowiec ul. Piłsudskiego 28 Tel. 8-70

Przedsiębiorstwo Budowlane
L U F T i S-ka
Sosnowiec ul. Jasna 8

Tarnopol

Przedsiębiorstwo budowlane
WILHELM SCHÄCHTER i MAK SCHAFFKOPF Archit.
Tarnopol, Piłsudskiego 18, Telefon 178 i 158.

Tomaszów Mazowiecki

TECHNICUM
Biuro Przemysłowo-Budowlane Inż. STANISŁAW CEDROŃSKI
Tomaszów Mazowiecki, ul. Antoniego Nr 1, tel 161.

Warszawa

Pierwsza w Kraju Fabryka Gipsu p. f. „ALABASTER”
Założona w roku 1873.
właściciel Inż. BRONISŁAW PLEBIŃSKI
Warszawa, ul. Czerniakowska 156 (dom własny) tel. 913-40

Budowlane Przedsiębiorstwa i Materjały

Warszawa

Biuro Inżynieryjno-Budowlane
F. BOBROWSKI i B. SŁUBICKI
Warszawa ul. Rakowiecka 9 tel. 8-94-18

„B U D E X”
TOWARZYSTWO BUDOWLANE, SPÓŁKA AKCYJNA
Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 9. Tel. 723-47 i 425-18

Towarzystwo Przemysłowo-Budowlane
„BUDOPOL” Sp. z ogr. odp.
Dyrekcja — Warszawa, Królewska 43, tel. 631-41 i 631-64

Biuro Techniczno-Budowlane
St. F. CRETTI
WARSZAWA, Obozowa 35. Tel. 987-26.

Biuro Inż.-Bud. A. CZEŻOWSKI i E. STRUG Inżynierowie
Warszawa, Bracka 6 m. 14
Budowa miejskiej Szkoły Rękodzielniczej, róg Narbuta i Kazimierzowskiej. Tel. 865-19.

BIURO BUDOWLANE
T. CZOSNOWSKI i S-ka
Istnieje od 1865 roku
Warszawa, ul. Ceglana 5, Tel. Zarządu 605-82, Biura 605-80.

TOWARZYSTWO PARCELACYJNO-BUDOWLANE

DYNASY Sp. Akc.
Warszawa, Plac Marszałka Piłsudskiego 8, tel. 779-20

MAKSYMILJAN GARSTECKI Budowniczy
Poznań, Droga Dębińska 3.
Biuro w Warszawie, Szkolna 8, Tel. 295-61

Przedsiębiorstwo Budowlane
JAN GRAJEWSKI
Warszawa Leszczyńska 7 Tel. 787-24

Przedsiębiorstwo Budowlane
E. GRUCA i A. K. SŁAPCZYŃSKI
Warszawa Dolna 21-a Telefon 833-47

Przedsiębiorstwo Budowlane
Aleksander GUTT
Warszawa, Aleja Szustra 36, tel. 871-84.

Towarzystwo Inż.-Budowlane „TRAWERS”
HACIEWICZ i SERWIŃSKI — Inż. Sp. Film.
Warszawa, Piękna 22. Tel. 879-76, 808-69, 446-06.

Przedsiębiorstwo Inżynieryjno-budowlane
N. H. HRYCKIEWICZ
Warszawa Kujawska 3 Tel. 8-43-00

PAWEŁ HOLC i S-ka
SP. Z OGR. ODP.
Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno-Budowlanych
Centrala Warszawa, Karolkowa 9, tel. 279-30
Oddział Łódź, 6 sierpnia 88, tel. 102-36.

Przedsiębiorstwo Przemysłowo-Budowlane
JÓZEF JAWORSKI i S-ka
Warszawa, ul. Fabryczna Nr. 28, tel. 9-65-03.

Krajowe Towarzystwo Budowlane
„KATEBE” Sp. z ogr. odp.
Warszawa, Sienkiewicza 3, Telefon 420-01, 420-02 i 256-10

Przedsiębiorstwo Budowlane
JAN KĘDZIERSKI
Warszawa, Nowy Świat 41. Tel. 643-78.

Przedsiębiorstwo Robót Budowlanych
EDWARD KLEIN
Warszawa, Jerozolimska 19, telefon 260-60

Warszawa

Budowlane Przedsiębiorstwa i Materjały

Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno-Budowlanych
Inż. F. KOPKOWICZ
Warszawa, Jasna 22, m. 10. Telefon 281-95

Przedsiębiorstwo Budowlane
JAN KRĘCKI
Warszawa, ul. Emilji Plater 19, Tel. 8-82-33

T. R. B. Towarzystwo Robót Budowlanych
Inż. BOGUSŁAW LENCKI i S-ka
Warszawa, ul. Miodowa 21, Tel. 664-11 9-64-66

Towarzystwo Akcyjne Zakładów Przemysłowo-Budowlanych
FR. MARTENS i AD. DAAB
Warszawa, ul. Wiejska Nr. 9. Telefon 955-84

Biuro Budowlane
STEFAN NIEDBALSKI
Warszawa, Marszałkowska 15-a, tel. 885-77

Przedsiębiorstwo Budowlane
STEFAN PACHOWSKI
Warszawa ul. Czerwonego Krzyża 21/23 Tel. 205-74

HENRYK SERKOWSKI
Przedsięb. Robót Budowl. i Obmurowania Kotłów
Warszawa, Nowy Świat 27, Tel. 670-40

Przedsiębiorstwo Budowlane
Inż. arch. SAMUEL SINGER
Warszawa, Koszykowa 79. Telefon 8-96-83

STANISŁAW SKWIERCZYŃSKI
Przedsiębiorstwo Budowlane
Warszawa, Przemysłowa 27.

Przedsiębiorstwo Budowlane
FR. SOKOŁOWSKI
Warszawa, Bracka 23, Telef. 658-36. Fabryka: Kaliska 11. Tel. 9-73-75

Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno-Budowlanych
H. SOSONKO i W. WOJCIECHOWSKI Inżynierowie
Warszawa, Krucza 8, tel. 881-84.

TOWARZYSTWO BUDOWLANE Sp. Akc.
Inż. K. STRONCZYŃSKI, R. CZARNOTA-BOJARSKI i S-ka
Warszawa, Marszałkowska 17, Tel. 8.49.73, 8.23.45 i 8.53.44

T-wo Robót Kolejowych i Budowlanych
„T O R” Spółka Akcyjna
Warszawa, Elekoralna 6, Telefon 654-40 i 509-61

WARSZAWSKA SPÓŁKA BUDOWLANA Spółka z o. o.
Warszawa, ul. Karowa 5. Tel. 230-22 (8-90-22)

Warszawskie Towarzystwo Techniczno-Budowlane
Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
Warszawa, Plac 3-ch Krzyży 9. Telefon: 802-56, 9-82-57

Przedsiębiorstwo Budowlane
E. WELLMAN i Z. PRZEDPEŁSKI Inżynierowie
Warszawa, ul. Nowowiejska 9 tel. 8-89-38

BIURO TECHNICZNE
Inż. BRONISŁAW WIERZYŃSKI
Rządowo upoważniony inżynier budowy
WARSZAWA LEKARSKA 125 TEL. 894-58

Przedsiębiorstwo Inżynieryjno Budowlane
J. WODZIŃSKI
Warszawa Podchorążych 65 tel. 222-04

Biuro Budowlane
W. WOJNAROWSKI i B. ŚWIECKI
Warszawa, ul. Marszałkowska 79, tel. 858-01

Budowlane Przedsiębiorstwa i Materiały

Warszawa

Przedsiębiorstwo Inżynieryjno-Budowlane
„ZJEDNOCZENI INŻYNIEROWIE” Sp. z o. o.
Warszawa, ul. Uniwersytecka 4, tel. 8-99-26, 8-94-71

„ŻELAZO-BETON” Sp. z ogr. odp.
W. KRYŃSKI, W. MALINOWSKI i W. POLKOWSKI
inżynierowie
Warszawa, Żórawia 11. Tel. 960-24, 940-24 i 907-67

Wrocław

POPLAWSKI I FÜRSTENWALD
Przedsiębiorstwo budowlane i stolarnia mechaniczna
Wrocław. Telefon 200. Ul. Łęgska 16.

Zawiercie

Biuro Budowlane ANTONI BLANA
Zawiercie, ul. Słowackiego 12.

Budownictwo żelazne

Warszawa

Inż. JAN BRIGGEN
Warszawa, Krakowskie Przedmieście 5 Tel. 671-05
Dachy i Świetliki bezkitowe „ETERNA”, Bramy Garażowe, Went. Rotorowe.

Castor, środek przeciw wilgoci

Warszawa

HYDROFUGE „CASTOR” — KARSTENS MAURICY
Warszawa, ul. Koszykowa Nr. 7. Tel. 8.27-95
W Wilnie, biuro handlowe M. Jankowski, S-to Jańska Nr. 9

Cegielnie

Chełmno

Cegielnia „SATURN”
INŻ. A. DZIEDZIUL i S-KA
Chełmno (Pomorz) telefon 53.

Cement

Warszawa

Towarzystwo Fabryk Portland-Cementu
„WYSOKA” Spółka Akcyjna
Warszawa, Mazowiecka 7

Cemunit

Lwów

Przedsiębiorstwo Budowy Domów
z „CEMUNITU”
W-wa, Bracka 9 m. 1, tel. 666-98—Lwów, Szumlańskich 17, tel. 40-02.

Ceramika

Grudziądz

POMORSKIE ZAKŁADY CERAMICZNE
w GRUDZIĄDZU

DACHÓWKI
PUSTAKI
MUROWE
ŚCIANKOWE
SUFITOWE

KLINKRY
OBLICÓWKI
GLAZURY
WSZYSTKICH
KOLORÓW

Zastępstwo „CERAMIKA POMORSKA” w Warszawie
AL. UJAZDOWSKIE NR. 30. TELEFON 68807.1

Kraków

Płaszowska Fabryka Dachówek i Cegieł S. A.
Kraków, Radziwiłłowska 19,
Poleca: Dachówkę tłoczoną (Marsyjską), Karpiówkę, cegłę maszynową
i pustą

Poznań

„OSTRZESZÓW”
Zakłady Ceramiczne i Tartaki Sp. Akc.
Poznań (firma „STOPA”), ul. 3 Maja 3a, Telefon 31-93
Poleca znane ze swej wyborowej jakości Dachówkę (karpiówkę,
rzymską, holenderską, falcówkę, i t. d.). Drewny (sączki), Klinkiery,
Cegłę, Sufitówkę i t. d.

Warszawa

„DZIEWULSKI i LANGE”

Tow. Akcyjne Zakładów Ceramicznych

Warszawa, Rysia Nr. 1

Tel. Nr. 618-84 i 61865

BIURO TECHNICZNE ALBERT KARP INŻYNIER
WARSZAWA, UL. WILCZA 54. TELEFON 8-72-47 i 8-92-71

Ceramika budowlana mozaika GENERALNA REPREZENTACJA
podłogowa i ścienna dla celów f. „VILLEROY & BOCH”
dekorac. Obrazy mozaikowe. MITTLACH (FRANCJA)

Najtańsze i najtrwalsze nieścieralne podłogi djamentowo-betonowe
„SIKOBETON”

Wrocław

Miejska Cegielnia Mechaniczna we Wrocławku, tel. 157
Bocznica własna. Produkcja roczna 10.000.000.
Cegła, Sączki różnych wymiarów, Cegła fasonowa, Dachówki.

Warszawa

Dywany

„ŁAD” URZĄDZENIA WNĘTRZ, MEBLE, KILIMY, DY-
WANY, TKANINY I CERAMIKA DEKORACYJNA
Warszawa, ul. Czerniakowska 203. Tel. 444-82 i 935-83.

Warszawa

Elektrotechniczne Zakłady i instalacje

Inż.-Doradca-Elektryk B. JANUSZKIEWICZ
Projekty inst. elektr., kontrola robót i rachunków
Warszawa, Wspólna 66 m. 11. Tel. 289-09.

E. KÜHN i S-ka
Biuro Instalacyjno-Elektrotechniczne
Warszawa, Marszałkowska 71 Tel. 867-52 i 897-93

KONCESJONOWANE ZAKŁADY ELEKTROTECHN.
ADOLF OKOŃ f. egzystuje od 1916 r.
WARSZAWA, ul. Mokotowska 41. TELEFON 8-07-99
Instalacje elektryczne, światła, siły, sygnalizacji i t. d.
Artykuły elektrotechniczne i radiowe oraz duży wybór
zyrandoli, lamp i motorów.

NA SPŁATY

NA SPŁATY

Biuro Instalacyjno-Elektryczne
B. PIERZCHAŁA
Warszawa Marszałkowska 117 Telefon 716-43

INŻYNIEROWIE B-CIA POLICZKOWSCY
BIURO ELEKTROTECHNICZNE
Warszawa, ul. Foksal 21 tel. 693-44
PROJEKTY I KOSZTORYSY NA ŻĄDANIE

Koncesjonowane Biuro Urzędzeń Elektrycznych
Tadeusz Tyrajski p. f. Spółka Elektrotechników
Warszawa Foksal 16 Tel. 746-76

Warszawa

Eternit

Dachówka Cementowo-Azbestowa
Zakłady Przemysłowe „ETERNIT” Sp. Akc.
Warszawa, Czackiego 14 Telefon 403-83

Warszawa

Fasadowa Wyprawa

WYPRAWA „TERRAZYT” KAMIEN
FASADOWA „TERRAZYT” SZTUCZNY
Zakłady Przemysłowe „TERRAZYT” w Warszawie
Warszawa, Chmielna 72 Telefon 672-14

O WYPRAWIE SZLACHETNEJ

Stucpeint

UDZIELA INFORMACJI
REPREZENTANT GENERALNY
HENRYK MENDELSSOHN
Warszawa, Jerozolimka 17, tel. 607-21

Fundamenty

Warszawa

Towarzystwo Fundamentowe
 „RAYMOND” Inż. Edward Romański S. A.
 Warszawa, Zgoda 9. Tel. 792-68

Gazobeton

Warszawa

Lekki Beton Porowaty dla celów Budowlan. i Izolacyjn.
 Zakłady Przemysłowe „ETERNIT” Sp. Akc.
 Warszawa, Czackiego 14 Telefon 403-83

Gazowe aparaty, Lampy elektryczne

Warszawa

Fabryka „JAN SERKOWSKI” Sp. Akc.
 Gazowe Piece Kąpielowe—Kuchnie, Kuchenki Ga-
 zowe, Lampy i Żyrandole Elektryczne.
 Warszawa, ul. Nowolipie 78, tel. 606-12 i 763-87.

Izolacyjne Materiały

Warszawa

„MUROSAN” — proszek czyni betony i zaprawy cementowe, półcemen-
 towie i wapienne absolutnie nieprzepuszczalne; fundamenty wykonana z „Mu-
 rosanem” nie przepuszczają wody i wilgoci.
 „WILGOCIOCHRONY” B i R tamują momentalnie przeciekającą wodę
 pod największym ciśnieniem.

Polska Fabryka Chemicznych Materiałów Budowlanych
 Inż. L. ORŁOWSKI — Sukc.

Warszawa, Marszałkowska 97a. Tel. 692-29.

Instalacyjno - Techniczne Biura**Centralne Ogrzewanie i Wodociągi**

Białystok

„SANOTECHNIKA”

L. ANTOSZEWSKI i H. LIFSZYC, inżynierowie.
 Białystok, ul. Sienkiewicza 67, Tel. 16-30.

Ogrzewanie centr., wodociągi, kanalizacje i t. p.

Gdynia

Przedsiębiorstwo Instalacyjne
 Inż. IGNACY TESZNER

Gdynia, ul. Lipowa, willa „Nałęcz”. Telefon 650 i 2150.

Kalisz

Biuro Techniczno-Instalacyjne

GAŁKOWSKI i PODCIECHOWSKI

Kalisz, Narutowicza 4. Telefon 215. Oddział Łódź, Sienkiewicza 22.

Katowice

Centralne Ogrzewanie — Sanitarne Urządzenia
 KONIECZNY i WOLNY Sp. z o. o.
 Katowice, Jagiellońska 36. Tel. 23-92

Kraków

Inż. WACŁAW GAŚSIOR i S-ka

Projektują i wykonują: ogrzewania centralne, wodociągi, łaźnie i t. p.
 Kraków, Karmelicka 14. Tel. 108-00

Inż. M. HOCHWALD

Przedsiębiorstwo Budowy Wodociągów i Ogrzewań Centralnych
 Kraków Starowiślna 60 Telefon 25-86

Lwów

FRANCISZEK IRZYK

Zakład dla instalacji wodociągów, centralnego ogrzewania, urządzeń
 gazowych i t. d.
 Lwów, ul. Kopernika 30 Tel. 884

I-szy Koncesjonowany Zakład Instalacyjny
 ADOLF PREIS i SYN

we Lwowie, ul. Sykstuska 19. Dawniej Schlachter i Preis

Instalacyjno - Techniczne Biura**Centralne Ogrzewanie i Wodociągi**

Poznań

SZAFRANEK i ROSZCZYK Inżynierowie

Poznań, ul. Fredry 6, Telefon 59-29 i 59-22

Fabryka Budowy Ogrzewań Centralnych i Wentylacji

Toruń

JAN RÓŻAŃSKI

Zakłady Urzędzeń Zdrowotnych

Toruń, ul. Słowackiego 26. Telefon 264.

Warszawa

JUNKERSA Gazowe Piece Kąpielowe. Automaty
 na wiele miejsc czerpanych, Grzejniki umywalkowe
 Aparaty zbiornikowe i inne.

Generalne Przedstawicielstwo na Polskę

STANISŁAW COHN

Warszawa

Senatorska 36

Telefony: 641-61 i 641-62

DMOWSKI i JAWORSKI

Kanalizacja. Wodociągi. Ogrzewania. Instalacje gazowe
 Warszawa, ul. Płocka 20 (dom własny), Tel. 282-48

Bracia GEISLER, OKOLSKI i PATSCHKE

Fabryka Maszyn i Zakłady Przemysłowe Spółka Akcyjna
 Warszawa, Leszno 128. Tel. 601-98.

Projektują i wykonują: Centralne ogrzewania — Wodociągi — Pralnie.
 Susznie. Łaźnie. Kuchnie parowe i t. p. Oddział w Łodzi, Pilsudskiego 74.

Zakłady Instalacyjne Urzędzeń Zdrowotnych
 JÓZEF KAMLER i S-ka, Inżynierowie
 Właściciele: J. KAMLER i W. MARCINKOWSKI
 Warszawa, Wiktorska 17, tel. 856-88, 856-49.

Przedsiębiorstwo Robót Kanalizacyjno-Wodociągowych i Ogrzewalnych

„TEOFIL OSIŃSKI i S-ka”

Warszawa, Marszałkowska 48. Tel. 891-55.

PRZEDSIĘBIORSTWO INSTALACYJNE

Inż. STEFAN SKWARECKI
 Ogrzewania centralne, kanaliz., wodociągi i gaz. Projekty i kosztorysy.
 Warszawa, Marszałkowska 62, tel. 860-70.

STANKIEWICZ i S-ka Inżynierowie Sp. z o. o.

Warszawa, ul. Widok 23. Telefon 304-88

Instalacje ogrzewań centralnych i urządzeń sanitarnych.

Gdynia

Inż. B. ŚWIEŻYŃSKI i S-ka

Warszawa, Narbuta 3. Telefon 8-22-14

Gdynia, Lipowa, willa Nałęcz. Telef. 17-35

Warszawa

Biuro Urzędzeń Zdrowotnych i Ogrzewań Centralnych

WACŁAW TOMASZEWSKI inż.

Warszawa, ul. Em. Plater 10. Telefon 962-68.

B. WIĘCKOWSKI

Ogrzewanie, kanalizacje, gaz, przewietrzanie, kąpieliska
 Warszawa, Mokotowska 29 Telefon 853-56

ZAJĄCZKOWSKI, SZEWCZYKOWSKI i S-ka
 Inżynierowie

Warszawa, ulica Śliska Nr. 9. Tel. 765-12 i 689-12

BIURO INSTALACYJNO-TECHNICZNE

Inż. CZESŁAWA ZARZECKIEGO
 Ogrzewanie Centralne, Kanalizacje, Wodociągi i t. p.
 Warszawa, Marszałkowska 74, tel. 832-88.

Łódź

Izolacje

Fabryka Wyrobów Korkowych—Materiałów izol. i chem.

ROSICKI, KAWECKI i S-ka

Łódź, Orla 17/19. Tel. 218-47

Izolacje

Warszawa

Zakład Izolacji ciepło i zimnochronnych
FRANCISZEK OŻAROWSKI
Warszawa, Chłodna 45. Telefon 295-72

WARSZAWSKA FABRYKA IZOLACJI KORKOWEJ
Władysław Wierusz Kowalski i S-ka
Warszawa, Dworska 14/16, tel. 701-12, 701-46 i 662-51

Izolacje i Asfalty

Warszawa

Fabryka materiałów izolacyjnych, gudronitu i asfaltu
„GUDRONIT” W. CISZEWSKI bud
Warszawa, Krakowskie-Przedmieście 17
tel. biuro 611-45, fabryka 10-10-45.

STANKIEWICZ i S-ka, inżynierowie, Sp. z o. o.
WARSZAWA, WIDOK 23, TELEFON 304-88
CONCO, Izolacje i konserwacje od wody, dachów tarasów, betonu, muru, żelaza,
drzewa etc.

Fabryka Izolacji Korkowych, Bituminy, Aquisolu i Asfaltów
„ORŁOROG”
daw. Orłowski, Rogowicz i S-ka. W-wa, Królewska 8, tel. 701-23 i 747-78

Kamieniarskie Roboty i Przedsiębiorstwa

Lwów

Przedsiębiorstwo Robót Kamieniarskich i Eksploatacja Kamieniołomów
ALEKSANDER KRÓL
Lwów, ul. Janowska 85, tel. 67-86. Filja w Przemysłu, ul. Słowackiego 97

Zakłady Rzeźbiarsko-Kamieniarskie
HENRYK PERIER
Lwów, ul. Piekarska 97, — Wszelkie roboty cmentarne i budowlane

Łódź

ZAKŁAD RZEŹBIARSKO-KAMIENIARSKI
F. R. SZYMAŃSKI
Wykonuje prace pomnikowe, budowlane, kościelne i meblowe
ŁÓDŹ, 11 Listopada 61 róg Cmentarnej 2, telef. 187-65,

Warszawa

Pracownia Artystyczno-Rzeźbiarsko-Kamieniarska
K. R. KOZIŃSKIEGO
Warszawa, Powązkowska 26 (18 i 76) domy własne. Telefon 696-52
Pomniki z marmuru, granitu i piaskowca. Budowa grobów i rob. bud.

Przemysł Kamieniarski Roboty z granitu, marmuru i piaskowca
STANISŁAW TANIEWICZ
Warszawa Dzika 61 Tel. 296-16

Kilimy

Warszawa

„ŁAD” URZĄDZENIA WNĘTRZ, MEBLE, KILIMY, DY-
WANY, TKANINY I CERAMIKA DEKORACYJNA
Warszawa, Czerniakowska 203. Tel. 444-82 i 935-83.

Konstrukcje Dachowe

Warszawa

Nowoczesne drewniane konstrukcje dachowe
Biuro Inż. Bud. „ŁUK” **L. PARADISTAL i SYN** Inżynierowie
Warszawa, Hoża 49. Tel. 433-85 i 254-81

„POLSTEPHAN”
Przedsiębiorstwo Budowlane Sp. z o. o.
Warszawa, Marszałkowska 62. Tel. 855-94 i 817-47

Konstrukcje Żelazne

Warszawa

Przedsiębiorstwo Robót Żelaznych
BR. TOMASZEWSKI i S-ka
Warszawa, ul. Kopernika 12. Tel. 734-98

Konstrukcje Żelazne i Roboty Budowlane

Warszawa

Fabryka Wyrobów żelaznych, konstrukcji i ornamentacji
H. ZIELEZIŃSKI, wł. KORNEŁ KUBACKI Inżynier.
Warszawa, ul. Marszałkowska 11/13. Telefon 805-74

Warszawa

Krycie Dachów

ALFRED PESZKE
Fabryka Tektury Smołów i Asfaltu, oraz krycie i konserw. dachów
Warszawa, Zawiszy 8, tel. 708-96.

Warszawa

Linoleum

„PRZEMYSŁ LINOLEUM”
WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA 143. Tel. 772-19

POLECA:
LINOLEUM GŁADKIE I DESENIOWE
W RÓŻNYCH KOLORACH I GRUBOŚCIACH
UKŁADANIE LINOLEUM WYKONUJE SIĘ WYKWALIFI-
KOWANEMI SIŁAMI

Warszawa

Linotol

LINOTOL posadzki jednolite składorzewne
Inżynier **ZYGMUNT ŁADA i S-ka**
Warszawa, ul. Traugutta 2. Tel. 601-84 i 603-84

Warszawa

Luster Fabryki

Fabryka Luster i Szlifiernia Szkła
B-cia BABICZ
Warszawa, ul. Solec 77. Tel. 750-02

Łódź

Malarskie Zakłady

Zakład Art.-Dekoracyjno-Malarski
M. OPOCZYŃSKI
Łódź, Piotrkowska 88. Tel. 149-95 i 139-95

Warszawa

Przedsiębiorstwo Robót Malarskich
KAROL BROSZKIEWICZ i S-wie
Warszawa, Lwowska 13. Tel. 869-76

Przedsiębiorstwo Malarsko-Dekoracyjne
T. JAMIOŁKOWSKI i S. JARZEŃKI
Warszawa, Sosnowa 1. Tel. 310-48
Malowanie aparatami pneumatycznymi

ADAM KREDUSZYŃSKI
Zakład Dekoracyjno-Malarski
Warszawa, Marjensztadt 11 m. 5

ZYGMUNT STATKIEWICZ
Przedsiębiorstwo Robót Malarskich
Warszawa, Ogrodowa 23. Tel. 675-06

Kielce

Marmury

„MARMUR” Sp. z o. o.
Kielce, ul. 3-go Maja 28, tel. 1. Własne kopalnie Marmurów
Największa w Polsce Mechaniczna Fabryka Płyt Surowych Polerowanych
z Marmurów Krajowych i Zagranicznych

Warszawa

Meble

„ŁAD” URZĄDZENIA WNĘTRZ, MEBLE, KILIMY, DY-
WANY, TKANINY I CERAMIKA DEKORACYJNA
Warszawa, Czerniakowska 203. Tel. 444-82 i 935-83.

Nowoczesne meble kolorowe
mechanicznie lakierowane,
fornirowane, bejcowane;
wzory, informacje i porady artystyczne
WARSZAWA
Żórawia 24a, m. 3, telefon 8-69-71.

Sp. z o. o.

Meble metalowe

Warszawa

ZAKŁADY WYROBÓW METALOWYCH
KONRAD, JARNUSZKIEWICZ i S-ka S. A.
 WARSZAWA, UL. GRZYBOWSKA Nr. 25
 TELEFON 605-98

FABRYKA MEBLI METALOWYCH DO UŻYTKU
 DOMOWEGO, NOWOCZESNYCH MEBLI STALO-
 WYCH NIKLOWANYCH ORAZ MEBLI SZKOLNYCH

Metale

Warszawa

Metale półszlachetne
D/H. A. GEPNER
 Warszawa, Grzybowska 27. Tel. 690-27 i 655-25.

Metalowe Wyroby

Warszawa

Fabryka WYROBÓW METALOWYCH
A. MORANTOWICZ
 Warszawa, Długa 46. Tel. 789-59

Neon

Warszawa

REKLAMY NEONOWE I ŻARÓWKOWE POKRYWANIE BIAŁEMI
 METALAMI FRONTÓW WYSTAW SKLEPOWYCH
T. JAROSZ
 Warszawa, ul. Hoża 34. Telefon 916-85, 10-16-84.

Obicia papierowe

Warszawa

Tow. Akc. „J. FRANASZEK”
 Magazyn detaliczny obić papierowych
 Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 15

UDZIELAMY PISEMNEJ GWARANCJI, ŻE OBICIA

teko - salubra

DAJĄ SIĘ MYĆ I NIE PŁOWIEJĄ
 Wzory i ceny są dostarczane bez obowiązku kupna
 Gen. Przedst. na Rzeczp. Polską i w. m. Gdańsk
HENRYK MENDELSSOHN
 Warszawa, Jerozolimka 17. Telef. 607-21.

TAPETY
F. STASZEWSKI fabr. własna
 Warszawa, ul. Mazowiecka 8 Tel. 670-85

Piece „Szrajbera”

Warszawa

KAFLE STALOWE

Karol SZRAJBER

SP. z O. O.
 WARSZAWA, GRÓJECKA 33
 Telefon 9-20-33

Polichromja — Malarstwo Art. — Witraże

Poznań

„POLICHROMJA”
 Poznań, ul. Dąbrowskiego 79, tel. 78-64

Posadzki

Lwów

GLÓWNY ZARZĄD DÓBR LICEUM KRZEMIENIECKIEGO
 w KRZEMIENCU
 Dostarcza materiały tarte i deszczulki posadzkowe z ułożeniem i bez.
 FABRYKI: Lwów, ul. Grodecka 115, tel. 10-85 i Smyga-Wołyń.

Poznań

Posadzki

KORASZEWSKI i MARWEG
 Wyroby Drzewne, Posadzki Dębowe, Ksylolitowe i Linoleum
 Poznań. Plac Wolności 14a, tel. 28-84.

Warszawa

Wytwórnia Posadzek Drzewnych
B-cia BEDNARCZYK
 Warszawa, Kaluszyńska 7. Tel. 10.11-54

PAWEŁ BEDNARCZYK
 Fabryka Posadzek Drzewnych i Ozdobnych
 Warszawa, ul. Szustra 4, tel. 899-47 Rok zał. 1898

Fabryka posadzek cementowych inkrustowanych i stopni
 „LASTRICO” INŻ. STANISŁAW RADZIWIŃSKI
 Warszawa, ul. Wilanowska 22, tel. 9-60-54.

B-cia RUDOLF
 Fabryka Posadzek luksusowych, dębowych i fornierów
 Warszawa, Nowolipie 52/54 Tel. 615-79

Warszawa

Przemysł Budowlany

Centrala Gospodarcza Przemysłu Budowlanego
 Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
 Warszawa, Widok 22. Tel. 429-50, 429-51, 429-52

Warszawa

Rysunkowe Artykuły

Zakład wyświetlania rysunków i Skład przyborów rysunkowych
ALBIN ZABORSKI
 Warszawa, Widok 22. Telefon 405-09

Poznań

Rzeźbiarstwo i Sztukatorstwo

ST. DUŻEWSKI
 Mistrz Rzeźbiarsko - Sztukatorski
 Poznań, Marszałka Focha 95. Telefon 66-26

Warszawa

Pracownia Art. Sztukaterji i Stiuków
E. MARCINKOWSKI i J. SZYMANOWSKI
 Warszawa, ul. Szlenkiera 14 (Wola). Tel. 740-83

Poznań

Siatki i Płoty Druciane

„DRUTOWNIA — POZNAŃ”
 Fabryka siatek i płotów druczianych
 Poznań, ul. św. Marcina 45a. Tel. 24-01.
 Siatki 4-ro i 6-cio katne, karbowane, oraz
 siatki rabcicowe i arfy do przesiewania piasku.
 Specjalność: kompletne ogrodzenia z ustawieniem na miejscu.

Lwów

Stolarskie Zakłady

„OIKOS”
 Spółka Akcyjna dla Przemysłu Drzewnego
 Lwów, ul. Trzeciego Maja 16. Tel. 1-44, 14-24, 3-12, 2-78

Warszawa

Zakłady Stolarskie
M. HERODEK
 Warszawa, Solec 77. Telefon 760-48

Mechaniczne Zakłady Stolarskie
 Spółka z ogr. odp.
L. ŁUCZYNIEC i inż. L. SOBAŃSKI
 Warszawa, Miodowa 16 Tel. 779-75 i 729-54

Fabryka Stolarska
KAROL SZWACHUŁA
 Warszawa, Solec 103. Telefon 724-65

Studnie Artezyjskie

Sosnowiec

Studnie artezyjskie — wiercenia pod pale fundamentowe, wiercenia poszukiwawcze, podsadzkowe, dla badania gruntu i t. p.
Przedsiębiorstwo Wiertnicze i Robót Górniczych
„M. LEMPICKI” Spółka Akcyjna
Sosnowiec, Małachow. 26, t. 109.—Warszawa, Jerozolimka 18, tel. 298-11

Warszawa

Specjalne Przedsięb. WIERCENIE STUDZIEN ARTEZYJSKICH
Inż. M. HRYNIEWIECKI
Specjalność: Studnie Artezyjskie i Badanie Gruntu
Warszawa, Kopernika 28, Tel. 213-73

Inż. RYCHŁOWSKI, WEHR i S-ka
Warszawa, Krucza 24. Tel. 810-24
Specjalność Hydrotechnika — Hydrologja

Szkła Fabryki

Warszawa

Belgijska Spółka Akcyjna
TOW. POŁUDNIOWO ROSYJSKICH HUT LUSTRZANYCH
w Brukseli w Belgji.
Huty: Zabkowiec tel. 11, szkło okienne maszynowe.
Szczakowa tel. 16, szkło szybowe prasowane.
Zarząd: Warszawa, ul. Bracka 5 m. 2, tel. 680-64.

Szkl o

Warszawa

Przedsiębiorstwo Robót Szklarskich
JAN SZULC — FABRYKA LUSTER
Warszawa, Biuro: Nowy Świat 59. Tel. 765-94 i 9-62-32

Szklarskie Roboty

Warszawa

Przedsiębiorstwo Robót Szklarskich
ZRZESZENIE SZKLARZY Sp. z o. o.
Warszawa, Nowowiejska 26, Tel. 424-44, P. K. O. 8-44-44

Tkaniny Dekoracyjne

Warszawa

„ŁAD” URZĄDZENIA WNĘTRZ, MEBLE, KILIMY, DYWANY
TKANINY I CERAMIKA DEKORACYJNA
Warszawa, Czerniakowska 203. Tel. 444-82 i 935-83

Wentylatory

Warszawa

Zakład Urządzeń Wentylacyjnych i Suszarnianych
Inż. FR. KWIATKOWSKI
Warszawa, Grochów II ul. Kawcza 37. Telefon 10.26-76

Witraże

Poznań

POZNAŃSKI ZAKŁAD WITRAŻÓW ARTYSTYCZNYCH
„POLICHROMJA”
Poznań, ul. Dąbrowskiego 79, tel. 78-64

Warszawa

Artystyczna Pracownia Witraży
MIECZYŚLAW KOSIŃSKI
Warszawa, Danilowiczowska 4, tel. 721-69

Zakłady Wyświetlania Rysunków

Warszawa

Zakład wyświetlania rysunków i oprawa planów
„ELEKTROKOPJA”
Warszawa, Hoża 49 m. 6. Telefon 954-81

Warszawa

Zakłady Wyświetlania Rysunków

WARSZAWA

telefon

405-09

WIDOK 22

telefon

405-09

Warszawa

Zakłady Fotochemigraficzne

Zakład Fotochemigraficzny

ROK
ZAŁOŻENIA**ROMAN SAWICKI**

WARSZAWA UL. WISŁOŃSKA 45 — TELEFON 965-76

WYKONWA: KLISZE DO DRUKU SIATKOWE • KRESKOWE
JEDNO I WIELOBARWNE.....

Łódź

ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA
klisze 100
do
Reklam Gazetowych
Cenników, Prospektów,
Zdjęć fotograficznych dla celów reprodukcji,
Rysunki, projekty reklamowe
i wydawnicze wykonywa =
R. Borkenhagen.
Tel. 1.11-72

Warszawa

Zduńskie Przedsiębiorstwa

Przedsiębiorstwo Robót Zduńskich
Konstanty SZWEDZIŃSKI i Syn
Warszawa, ul. Płocka 31, m. 12. Tel. 685-36.

Warszawa

Żelazo

S. GRAFF, Warszawa, Grzybowska 10.
Żelazo — Blacha — Belki
Tel. 613-62, 637-67, 737-55 P. K. O. 3499

Warszawa

Żyrandole

FABRYKA ŻYRANDOLI I ARMATUR ELEKTRYCZNYCH
BRACIA BORKOWSCY Sp. Akc.
Sklep: Jerozolimka 6, tel. 642-79. Fabryka i Sala wzorów: Grochowska 45 tel. 10-02-98

JABŁOŃSKI i Spółka
Warszawa, Królewska 16 Tel. 718-14
Świeczniki nowoczesne. Największy wybór

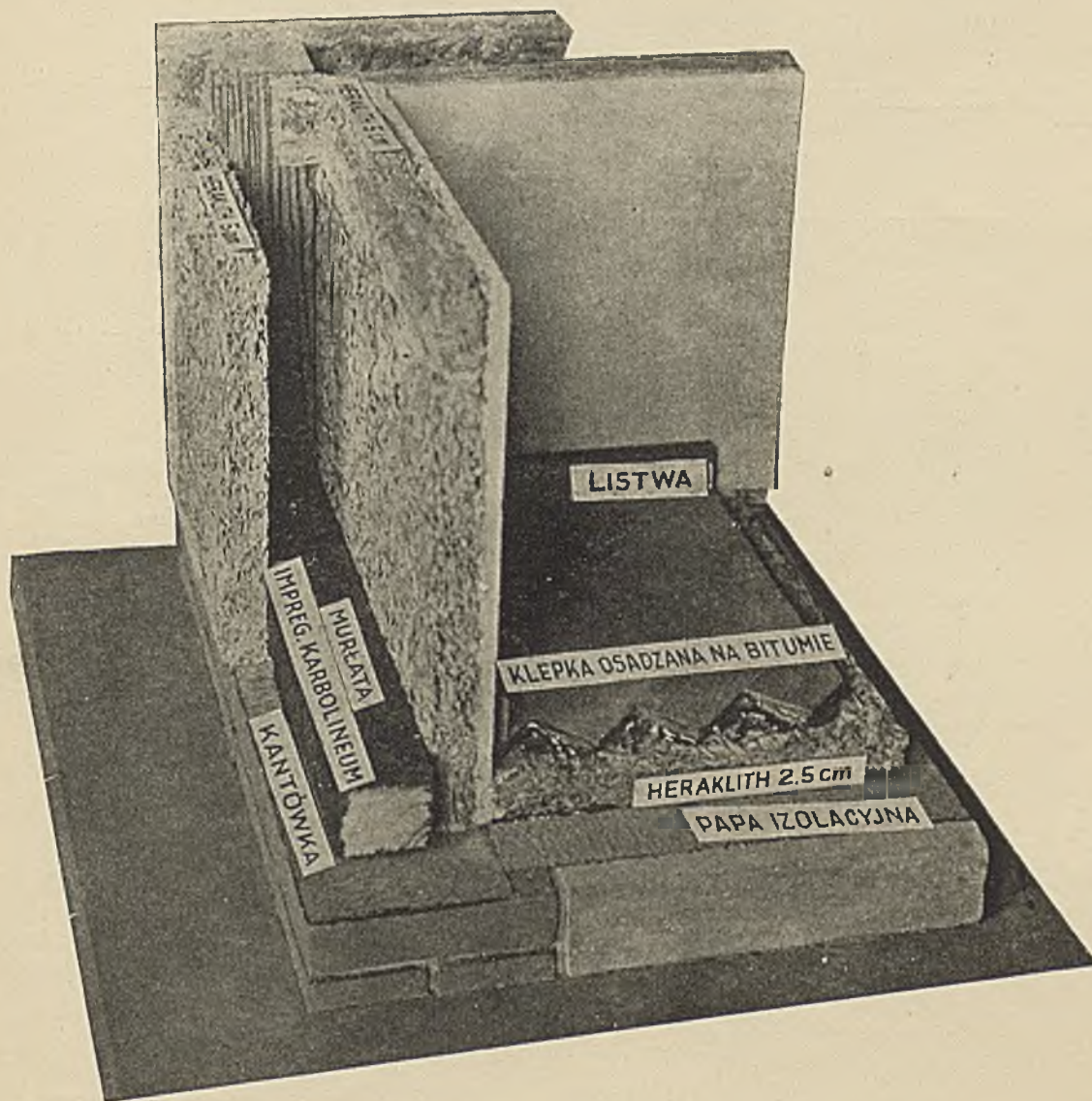
Szanownych Prenumeratorów

prosimy o wpłacanie prenumeraty

na kwartał bieżący.

HERAKLITH

PŁYTY BUDOWLANE do racjonalnego i ekonomicznego budownictwa szkieletowego

HERAKLITH w drewnianem budownictwie betonowem. Róg.

Prosimy żądać bezpł. szczegółowych wyjaśnień, prospektów i Kart Konstrukcyjnych od autoryzowanych reprezentantów

NA WOJEWÓDZTWA:

Warszawskie, Poznańskie, Łódzkie, Lubelskie, Kieleckie,
Białostockie, Obszar Górnego Śląska i Pomorskie:
Firma Tow. Handl.-Przem. **MIECZYŚLAW ZAGAJSKI S. A.**
— Warszawa, ul. Żórawia Nr. 3 —

ODDZIAŁY: Katowice, ul. Mickiewicza Nr. 12
— Łódź, ul. Sienkiewicza Nr. 53

NA WOJEWÓDZTWA:

— Krakowskie i Śląsk Cieszyński: —
Firma **E. RZEHACZEK**, Bielsko obok Białej, Graniczna 5:

NA WOJEWÓDZTWA:

Wileńskie, Nowogródzkie, Poleskie i Wołyńskie:
Firma **G. PIOTROWSKI**, Wilno, ul. Holendernia 2, m. 4

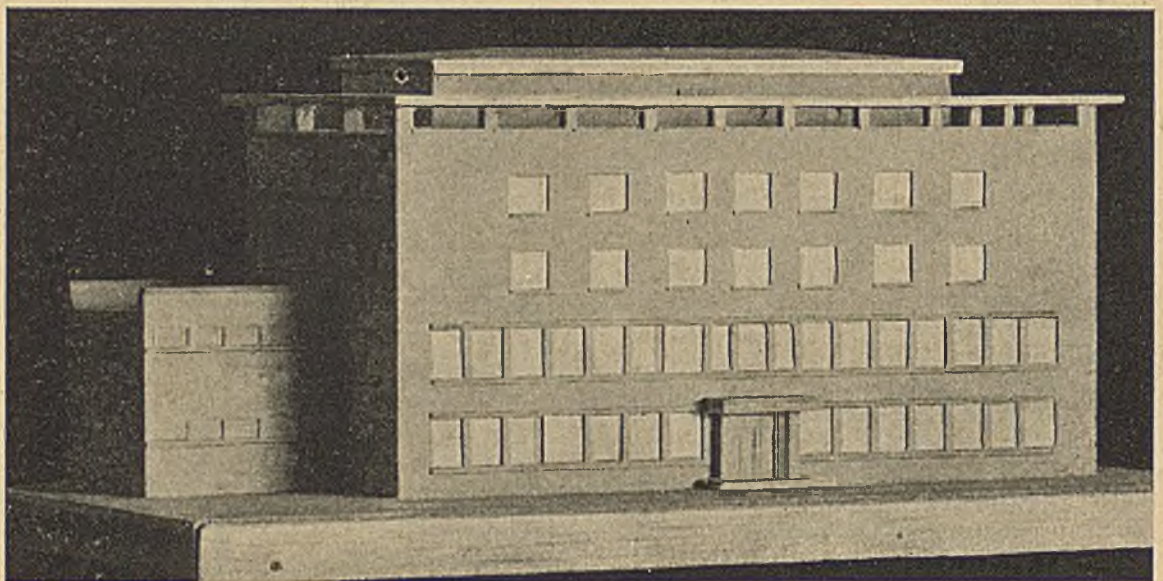
NA WOJEWÓDZTWA: Lwowskie, Tarnopolskie i Stanisławowskie: Firma **BRACIA MUND** we Lwowie, ul. Sykstuska Nr. 23

Izba Skarbowa w Poznaniu wg. proj. arch. Polaszka budowę wykonała firma „EDMUND RYCHLICKI” (Poznań).

Seminarjum nauczycielskie im. Piotrowskiego w Poznaniu wg. proj. arch. Pillera wyk. f. „EDMUND RYCHLICKI”

Budowę internatu SS. Urszulanek w Poznaniu wg. proj. arch. St. Cybichowskiego wykonuje f. „EDMUND RYCHLICKI” (Poznań).

Izba Skarbowa w Poznaniu. Proj. arch. Polaszka. Roboty murarskie, ciesielskie, brukarskie wykonała firma „EDMUND RYCHLICKI”.

EDMUND RYCHLICKI

BUDOWNICZY

PRZEDSIĘB. ROBÓT INŻYNIERSKICH
POZNAŃ

B I U R O :

ul. Skryta 7, I piętro

SKŁADNICA :

ul. Matejki narożny

Konopnickiej tel. 65-84

Konto bankowe: BANK ZWIĄZKU SPÓŁEK
ZAROBKOWYCH POZNAŃ